CZYJE BĘDĄ MEDIA? s. 18
SPOSÓB NA RÓŻANIEC s. 20
WOKÓŁ PRAW DZIECKA s. 34
COVID-19 W DOMU s. 4

25.10.2020
nr 43 (783)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Życie jest darem

s. 10, 12

KALENDARZ NA 2021

z fotografią
sanktuarium św. Szarbela
dla parafii
i zaprzyjaźnionych instytucji.

Zamówienia

sekretariat@idziemy.com.pl

tel. 22 512 00 95

Zareklamuj się u nas!

idziemy

II okladka
205 x 285 + 5 mm na spady

1/1 strona wewnątrz pisma
205 x 285 + 5 mm na spady

Junior page

135 x 190 mm
+ 5 mm na spady

moduł
reklamowy

75 x 140 mm

moduł
reklamowy

95 x 67 mm

Zapraszamy do kontaktu: reklama@idziemy.com.pl, tel. 502 142 292

ks. Henryk Zieliński

Jedno jest życie

Przyszło i na mnie. Jestem w samoizolacji, ponieważ u proboszcza parafii, przy której mieszkam i pomagam, stwierdzono zakażenie COVID-19. Wprawdzie ostatni z nim kontakt miałem 11 października, ale na wszelki wypadek przez kilka dni nie kontaktuję się fizycznie z nikim. Doświadczam tego, co dotknęło setki tysięcy Polaków i miliony ludzi na całym świecie. Jest to jednak w wersji wyjątkowo łagodnej, bo mnie przecież nic nie dolega. Nic poza bólem na widok ludzi odbijających się w niedzielę od zamkniętych drzwi kościoła.

Sytuacja w Polsce robi się dramatyczna. W Warszawie i w innych dużych miastach już brakuje wolnych łóżek w szpitalach, respiratorów i aparatów tlenowych. Chorych wywozi się do powiatowych szpitali. Rząd pracuje nad urządzeniem tymczasowych szpitali na Stadionie Narodowym w Warszawie i na innych obiektach w największych miastach. Szkoda, że dopiero teraz. Wcześniej była kampania wyborcza i awantura o „Piątkę dla zwierząt". Niemcy, u których na ponad 90 mln mieszkańców potwierdzonych zakażeń jest o ponad połowę mniej niż u nas, już przewidują, że Polska będzie „drugimi Włochami" w tej fali pandemii. Potwierdzonych przypadków zakażeń jest we Włoszech mniej więcej tyle samo, co u nas, ale przy prawie dwukrotnie większej liczbie ludności i przy pięciokrotnie większej liczbie robionych testów.

To prawda, że Polacy co do zasady przechodzą zakażenie COVID-19 łagodniej niż Włosi czy Hiszpanie. Od początku pandemii z jej powodu zmarło w Polsce „tylko" 3614 osób (dane z 19 października). To faktycznie kilkadziesiąt razy mniej, niż corocznie umiera z powodu chorób serca i nowotworów, oraz „tylko" o 25 proc. więcej, niż ginie w wypadkach drogowych. Ale COVID-19 w odróżnieniu od wspomnianych przyczyn jest chorobą zakaźną. I gdyby nie obostrzenia, maseczki, higiena i dystans, zarażonych byłyby już miliony, a zmarłych dziesiątki tysięcy. Tak może być w przypadku, gdy zabraknie nie tylko miejsc i sprzętu w szpitalach, ale także lekarzy i pielęgniarek, by pomóc ludziom mającym kłopoty z oddychaniem. To wciąż realny scenariusz, z którym władza sama sobie nie poradzi. Zastrzegam od razu, że tym bardziej nie poradziłaby sobie z tym dzisiejsza opozycja.

Konieczna jest większa wrażliwość, dyscyplina i solidarność społeczna – zwłaszcza międzypokoleniowa. Nie roznośmy wirusa, nawet jeśli sami „nie boimy" się choroby i śmierci. Nie kpijmy z tych, którzy są ostrożni. Może mają pod opieką starszych rodziców, a może nie chcą głupio ryzykować, bo są potrzebni innym. Wiem, ile odwagi wymaga taki drobiazg, jak założenie maseczki. Nawet na pogrzebie kard. Grocholewskiego w archikatedrze poznańskiej, gdy w prezbiterium było nie mniej koncelebransów niż wiernych w nawie, to – jak pozostali: kardynałowie, biskupi i księża – nie założyłem maseczki, choć miałem ją w kieszeni. Za to tchórzostwo i zły przykład publicznie teraz przepraszam.

Cóż jednak powiedzieć o zdziczeniu bandytów, którzy w Warszawie pobili motorniczą w tramwaju, gdy im przypomniała o obowiązku zasłaniania ust i nosa? Albo o dwudziestoparoletniej wnuczce robiącej awanturę stareńkim dziadkom, że „umrą z paniki", bo od czasu zaostrzenia pandemii przestali ją zapraszać na obiady? Rządzący też nie dają najlepszego przykładu. Informacje o ich króciutkich kwarantannach sugerują, że inne jest prawo dla nich, a inne dla zwykłych ludzi. W większości kościołów nie wiadomo, czemu od dawna zaprzestano modlitw i śpiewu suplikacji o zatrzymanie pandemii. – Jak długo można to śpiewać? – usłyszałem od organistki w jednej ze stołecznych świątyń. Czy już nie wierzmy, że Pan Bóg ma coś do powiedzenia w tym świecie?

Piszę te słowa przed zaplanowanym na 22 października (wspomnienie św. Jana Pawła II) posiedzeniem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie niezgodności z konstytucją przesłanki eugenicznej dopuszczającej aborcję. Zgodnie z duchem prawa i dziedzictwem św. Jana Pawła II ocena przyzwolenia na zabijanie pod sercem matek dzieci, u których podejrzewa się nieuleczalną chorobę – jak u Jędrka z reportażu na s. 10 – może być tylko jedna. Oby tylko Trybunał Konstytucyjny odważył się tę ocenę wydać. To będzie miarą naszego szacunku dla życia człowieka w ogóle. I tego zagrożonego COVID-em i tego zagrożonego w majestacie Rzeczypospolitej pod sercem matek. Bo jedno jest życie i mamy je chronić zawsze i wszędzie.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

25.10.2020 idziemy w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Nasze największe szczęście **s. 10**
Życie jest darem **s. 12**
Wokół praw dziecka **s. 34**

NA CZASIE

COVID-19 w domu **s. 4**
Ze świata **s. 6**
Ujrzeć Neapol i… grób ks. Dolindo **s. 9**
Z kraju **s. 14**

Czyje będą media? **s. 18**
Renesans kina religijnego **s. 36**

NASZE SPRAWY

Co to właściwie znaczy „połknąć tabletkę"? **s. 43**
Emerytura 4+ **s. 44**
Program TV **s. 47**

MOJA WIARA

Sposób na różaniec **s. 20**
Ksiądz Zieja i mariawici **s. 38**
Biskup od dowcipów **s. 54**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

COVID-19 W DOMU

Z prof. Andrzejem Falem, dziekanem Wydziału Medycznego UKSW, kierownikiem Kliniki Alergologii, Chorób Płuc i Chorób Wewnętrznych Centralnego Szpitala Klinicznego MSWiA w Warszawie, rozmawia Irena Świerdzewska

fot. arch. prywatne A. Fal

Pacjenci skarżą się, że mają objawy jak przy COVID-19 i nie mogą dodzwonić się do przychodni. Jak mają sobie poradzić?

Zmiana systemu działania opieki zdrowotnej wprowadziła bardzo duży niepokój i spory chaos, a przed nami w perspektywie 1–2 tygodni dodatkowo wejście w sezon grypowy. Doskonale rozumiem obawę tych, którzy się źle czują, dzwonią i chcieliby natychmiast rozmawiać z doktorem. Linie są zajęte, bo lekarze udzielają wielu teleporad obok wizyt pacjentów w gabinecie. Dlatego wydaje mi się konieczne wspomożenie systemowe, organizacyjne w pierwszej linii kontaktu z pacjentami. Udawanie, że nic się nie dzieje i ludzie sobie poradzą, które trwa od dłuższego czasu, powinno się skończyć. W systemie na pierwszej linii potrzeba wsparcia np. wolontariuszy i studentów ostatnich lat wydziałów medycznych. Zastanawiamy się, czy wystarczy łóżek, respiratorów. Uważam, że szybciej zabraknie nam ludzi do obsługi sprzętu i do opieki nad pacjentem, wykwalifikowanych pielęgniarek i lekarzy. Filarem systemu ochrony zdrowia jest wyspecjalizowany pracownik.

Jeśli nie było długotrwałego kontaktu z osobą zarażoną i nie mamy objawów, to nie róbmy testu „na wszelki wypadek".

Kiedy mamy już wynik potwierdzający zakażenie koronawirusem, jak mamy się zachować?

Decyzja o pozostaniu w domu musi być podjęta przez lekarza na podstawie wywiadu. W domu może pozostać osoba o niewielkich objawach COVID-19. Co więcej, musi być możliwa w domu izolacja, to znaczy chory musi mieć oddzielną łazienkę i pokój bez stałego kontaktu z pozostałymi osobami.

Co, jeśli stworzenie takich warunków jest niemożliwe, bo mieszkamy w M-3 w bloku?

Dla takich osób powinny powstawać izolatoria, np. duże hotele sprawdzają się w tej funkcji. W mieszkaniu niewiele można dać zaleceń. Te, które są, są dość proste. Pacjent musi mieć przynajmniej osobny pokój, nawet jeśli wszyscy pozostali członkowie rodziny będą musieli spać w jednym pokoju. Chory musi swój pokój jak najczęściej wietrzyć, bo wirusa w wydychanym powietrzu jest tu mnóstwo. Wychodząc do toalety, musi zakładać maskę i rękawiczki, z nikim nie stykać się po drodze. W łazience dotyka minimalnej liczby rzeczy, które potem odkaża 70 proc. spirytusem. Posiłki rodzina zostawia przed drzwiami pokoju na tacy. Po jedzeniu chory powinien zdezynfekować naczynia dokładnie spirytusem. Zabrudzone, zmieniane ubranie pacjent wkłada do foliowego worka w swoim pokoju. Zwykle po 14 dniach wirus się dezaktywuje. Dopiero po chorobie jednym wsadem należy wyprać ubranie.

Wszyscy domownicy funkcjonują w domu jak w żółtej strefie. Noszą maseczkę i jednorazowe rękawiczki. Gdy dotkniemy czegoś, co jest potencjalnie zakażone, to rękawiczki wyrzucamy bądź dezynfekujemy. Tylko wtedy noszenie rękawiczek ma sens.

Kwarantanna nie podlega już tak ścisłej kontroli, jak w pierwszej fali pandemii. Czy osoby w rodzinie powinny być cały czas w domu, czy mogą wyjść na przykład do własnego prowadzonego sklepiku lub na małe zakupy?

Kwarantanna ma sens tylko wtedy, kiedy jest pełna. Łamanie kwarantanny pozbawia ją sensu. Na 10-dniową kwarantannę ktoś musi skierować i ktoś musi podjąć decyzję o jej zakończeniu. Taki nadzór funkcjonował w kwietniu i maju. Wydaje się, że teraz go brak, co znacząco obniża dyscyplinę wśród kwarantannowanych. Co do zasady, jeśli przez 10 dni nie rozwinęły się objawy, to znaczy, że najprawdopodobniej wyzdrowieliśmy.

Po kilku dniach u chorego w domu przeziębienie okazało się objawami COVID-19. Co to oznacza dla domowników?

To znaczy, że wszyscy jesteśmy potencjalnie zakażeni, a przy tym zapewne spotykaliśmy się z osobami w pracy, ze znajomymi, przyjaciółmi, sąsiadami. Tak powstaje ognisko zakażenia i tzw. szerzenie poziome. Należy to zgłosić jak najszybciej do sanepidu, który powinien ustalić siatkę kontaktów, dać wskazania do izolacji i inne wytyczne.

Czy potencjalnie zakażamy się już na ulicy?

Im większy tłok, tym większe niebezpieczeństwo zakażeń, także wtedy, gdy ludzie na ulicy nie noszą masek lub noszą je nieprawidłowo. Wystarczy, że wśród nas będzie 1–2 osoby zakażone. Niebezpieczeństwo zakażenia pojawia się, kiedy na ruchliwej ulicy znajdujemy się np. przy przejściu dla pieszych i kilkanaście osób czeka na zmianę świateł. O sklepach, kinach, galeriach nie będę mówił. Jeszcze raz: im tłoczniej, tym mniej bezpiecznie. Dobrym wyjściem jest ozonowanie miejsc zatłoczonych. Trzeba pamiętać, że jeżeli nie wykażemy się rozsądkiem i pragmatyzmem, to nawet dobry system wszystkiego za nas nie załatwi.

Pojawiły się punkty, gdzie nieodpłatnie można wykonać test na koronawirusa. Czy poleca Pan korzystanie z nich?

Te punkty są niestety bardzo oblężone. Dlatego apelowałbym, żeby niepotrzebnie tam się nie udawać. Jeżeli nie było długotrwałego kontaktu z osobą zakażoną, nie mamy objawów, to nie chodźmy, dajmy szansę skorzystania osobom, które są naprawdę w takiej potrzebie. Upewnianie się „na wszelki wypadek" nie jest lojalne w stosunku do tych, którzy tego badania potrzebują bardziej niż ja. Badanie jest nieprzyjemne, trochę bolesne, ale skuteczność pobierania wymazu z nosogardzieli daje 98 proc. pewność na obecność bądź brak koronawirusa.

Apel przewodniczącego Episkopatu

Wobec zwiększającej się gwałtownie liczby zakażeń koronawirusem i nowych obostrzeń sanitarnych, dotyczących udziału wiernych w zgromadzeniach religijnych – 1 osoba na 4 m kw. w strefie żółtej i 1 osoba na 7 m kw. w strefie czerwonej – zwracam się do wszystkich wiernych z prośbą o przyjęcie ze zrozumieniem i cierpliwością nałożonych ograniczeń.

Aktualna sytuacja epidemiczna i nałożone restrykcje są trudne dla nas wszystkich, ale musimy pamiętać, że ich celem jest troska o życie i zdrowie nasze i naszych Rodaków.

Zachęcam księży biskupów, aby – w związku z ciągłym zagrożeniem życia i zdrowia wszystkich Polaków – udzielali stosownych dyspens od obowiązku uczestnictwa we Mszy Świętej w niedzielę i święta nakazane na terenie swoich diecezji. Wiernym przypominam, że skorzystanie z dyspensy oznacza, iż nieobecność na Mszy Świętej nie jest grzechem.

W tych okolicznościach niech nam towarzyszy ufna modlitwa, zwłaszcza w intencji chorych oraz tych, którzy stracili swoich najbliższych. Pamiętajmy także o tych osobach, które poświęcają swoje życie i zdrowie w służbie społecznej – za pracowników służby zdrowia, służb mundurowych, w tym wojska, policji i straży pożarnej.

Ludzi młodych, zaangażowanych w duszpasterstwa parafialne i akademickie, proszę o bezpieczną pomoc osobom starszym i potrzebującym. Nie zapominajmy o tym, że zwykła rozmowa telefoniczna może dać pociechę i nadzieję.

Niech udział w Eucharystii, spowiedź, adoracja, modlitwa Słowem Bożym, również w ciągu tygodnia – z zachowaniem wszelkich wymogów bezpieczeństwa sanitarnego – staną się dla nas źródłem odwagi i duchowej siły.

Matce Bożej, Różańcowej Pani, powierzam moich współbraci w biskupstwie, kapłanów i osoby życia konsekrowanego oraz wszystkich wiernych, zapewniając o duchowej bliskości i modlitwie.

+ Stanisław Gądecki

Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

fot. xhz

Koronawirus atakuje

U abp. Stanisława Gądeckiego 17 października stwierdzono obecność koronawirusa. Od kilku dni metropolita poznański przebywał na kwarantannie. Wcześniej zakażenie wykryto u sekretarza generalnego KEP bp. Artura Mizińskiego, u bp. Szymona Stułkowskiego i bp. Grzegorza Balcerka. Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski pozostaje w izolacji domowej, jest osłabiony, ale czuje się dobrze. Mamy nadzieję na szybki powrót do zdrowia i prosimy o modlitwę – powiedział ks. Maciej Szczepaniak, rzecznik archidiecezji poznańskiej.

Koronawirusem zakażonych jest też kilku innych biskupów w różnych diecezjach.

Krzysztof Ziemiec

Kluczowe tygodnie

Mam nadzieję, że kiedy Państwo będą czytać te słowa, poseł Jerzy Polaczek będzie już zdrowy, po intensywnym leczeniu szpitalnym. Teraz jeszcze z wielkim wysiłkiem w katowickim szpitalu walczy z koronawirusem. Jego stan jest poważny. Od kilku dni leży pod tlenem. Brak mu sił. Spać też nie może. Na swoim profilu społecznościowym umieścił słowa: „Ten wpis traktuję jako przestrogę i chęć wpłynięcia na postawy ludzi. Dla kpiących z epidemii mam dwa słowa – OPAMIĘTAJCIE SIĘ!”.

Skutki lekceważenia koronawirusa mogą być tragiczne. Zapewne część z Państwa ma już kogoś bliskiego, kto zachorował, a być może zmarł. W ostatnich kilku dniach na COVID-19 zmarło kilka znanych osób, wśród nich były senator Stanisław Kogut czy były reprezentant Polski w siatkówce Rafał Dymowski. Ukraiński świat sportu pogrążył się w żałobie po śmierci Dimitrija Stuzhuka, blogera i gwiazdy fitness. Zmarł kilka dni po otrzymaniu pozytywnego wyniku testu. Przed zakażeniem przekonywał, że „koronawirus nie jest żadnym zagrożeniem”.

Do wyobraźni trafia też obraz budowanego pilnie szpitala polowego na Stadionie Narodowym. Lekarze coraz głośniej krytykują tak zwanych antymaseczkowców i wskazują, jakie zagrożenia niesie brak przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Dwie trzecie przypadków zakażeń zależy od nas samych.

W naszych rękach jest bezpieczeństwo nas wszystkich. Gra idzie o to, by nie załamał się nie tylko system opieki zdrowotnej, ale i całe państwo. Przekazy medialne z pacjentami konającymi z powodu braku tlenu, z ludźmi umierającymi na ulicach albo z kopania masowych mogił obalą finalnie każdy, nawet najlepszy rząd. Może też być odwrotnie, jak w przypadku Nowej Zelandii, gdzie rząd, który skutecznie, i to dwukrotnie, pokonał wirusa, dostał w ostatnich wyborach ponad 50-procentowe poparcie!

Czas, który przeżywamy, jest także próbą sił w walce o prymat w tym przyszłym świecie, po pandemii. Chiny już w tym roku będą miały i zero chorych na COVID-19, i jako jedyne spośród państw G20 osiągną znaczący wzrost gospodarczy. Bo po skutkach zdrowotnych przyjdzie kolej na skutki społeczno-polityczne. Francuzi już wiedzą, jakie są koszty wprowadzenia stanu zagrożenia na terenie całego kraju. Tamtejszy minister finansów wyliczył, że sama tylko godzina policyjna, która oprócz Paryża obowiązuje także w ośmiu innych miastach i aglomeracjach, kosztować będzie państwo 0,2 proc. PKB. Ale mimo wszystko może to być opłacalne, bo gdyby doszło do powtórki z ogólnokrajowego lockdownu, to trzeba byłoby się liczyć ze stratami w wysokości 15-20 mld euro miesięcznie. Wobec bankructwa wielu firm mogłoby to oznaczać upadek całego państwa. Nie chodzi o to, przez kogo rządzonego. Chodzi w zasadzie o upadek niepodległego państwa.

Liczba zakażeń w całej Europie rośnie w niebezpiecznym tempie. Dlatego rządy stoją dziś przed wielkim egzaminem. Najbliższe tygodnie będą z wielu powodów kluczowe.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **O powrót abp. Kondrusiewicza.** Sekretarz stanu USA Mike Pompeo zaapelował do władz Białorusi o zezwolenie metropolicie mińsko-mohylewskiemu abp. Tadeuszowi Kondrusiewiczowi na powrót do kraju. W tej samej sprawie zaapelował w imieniu episkopatu Anglii i Walii odpowiedzialny za sprawy europejskie bp Nicholas Hudson. Tymczasem sąd w Lidzie na Białorusi skazał na grzywnę miejscową prezes Oddziału Związku Polaków na Białorusi Irenę Biernacką za udział w modlitwie pompejańskiej, którą katolicy Lidy odprawiali obok miejscowego kościoła farnego w intencji powrotu na Białoruś abp. Kondrusiewicza.

■ **Nominacja w Watykanie.** Ojciec Święty mianował dotychczasowego biskupa Albano oraz sekretarza Rady Kardynałów bp. Marcello Semeraro prefektem Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych.

■ **Sarkozy oskarżony.** Były prezydent Francji Nicolas Sarkozy, który sprawował urząd prezydenta w latach 2007-2012, został oskarżony przez krajową prokuraturę o udział w grupie przestępczej w celu uzyskania środków na swoją kampanię prezydencką w 2007 r. od ówczesnego libijskiego dyktatora Muammara Kadafiego.

■ **Legalizacja dziecięcej eutanazji.** Hugo de Jonge, holenderski minister zdrowia, ogłosił, że większość parlamentarna uzgodniła rozciągnięcie eutanazji również na dzieci w wieku od roku do 12 lat. Wymagana będzie zgoda lekarza i rodziców.

■ **Na „czarnej liście"?** W Szkocji zaproponowano projekt nowej ustawy o przestępstwach „z nienawiści" w porządku publicznym. Karane może być posiadanie „materiałów podżegających", co może sprawić, że Biblia znajdzie się na „czarnej liście", obawiają się tamtejsi biskupi.

■ **Kara śmierci za gwałt.** Prezydent Bangladeszu Abdul Hamid podpisał rozporządzenie wprowadzające karę śmierci jako maksymalną karę za gwałt. Zmianę przepisów skrytykowały organizacje broniące praw człowieka, m.in. Amnesty International.

■ **Godzina policyjna w Paryżu.** W ramach walki z pandemią koronawirusa w regionie paryskim i ośmiu wielkich miastach Francji obowiązuje godzina policyjna – poinformował prezydent Emmanuel Macron. Będzie obowiązywała przez co najmniej cztery tygodnie w godz. 21-6. Objęte zostaną nią m.in. Paryż, Marsylia, Tuluza i Montpellier.

fot. PAP/EPA/Paulo Cunha

UROCZYSTOŚCI W FATIMIE

W Fatimie zakończyły się uroczystości wspomnienia 103. rocznicy objawień maryjnych w tej portugalskiej miejscowości. Z powodu restrykcji epidemicznych wzięło w nich udział najmniej pielgrzymów w historii tych obchodów – zaledwie 4500, głównie Portugalczyków. Na zakończenie uroczystości ordynariusz diecezji Leiria-Fatima kard. Antonio Marto podziękował nielicznym obcokrajowcom za przybycie, zwracając się również do pielgrzymów z Polski w ich języku. Portugalski purpurat wezwał wiernych, aby w dobie epidemii powierzali się opiece Boga, a także zaapelował o budowanie Kościoła żywego, który bazuje na miłości i miłosierdziu.

PROTESTY W TAJLANDII

fot. PAP/EPA/Sdiego Azubel

Tysiące demonstrantów wyszło na ulice Bangkoku, domagając się ustąpienia rządu, nowej konstytucji i reformy monarchii. Protesty po raz pierwszy odbywały się na trasie przejazdu króla. Protestujący wznosili m.in. okrzyki „Precz z dyktaturą" i „Niech żyje demokracja". Kontrdemonstrację zorganizowali zwolennicy monarchii, których liderzy deklarują, że nie dopuszczą do obrazy króla.

ZBRODNIA WE FRANCJI

18-letni uczeń liceum w Conflans-Sainte-Honorine, mający statut uchodźcy Czeczen urodzony w Moskwie, brutalnie zamordował swojego nauczyciela historii. Ofiarę z obciętą głową znaleziono około 200 metrów od szkoły, w której pracowała. W trakcie policyjnej akcji sprawca morderstwa został zastrzelony, a w areszcie znalazło się dziewięć osób związanych z tą sprawą. Nauczyciel prowadził zajęcia na temat wolności słowa i pokazywał podczas nich karykatury Mahometa. Na zdjęciu kwiaty składane przez okolicznych mieszkańców przed szkołą.

fot. PAP/EPA/Yoan Valat

fot. PAP/EPA/Mak Remissa

POWODZIE W AZJI

W Wietnamie i Kambodży w powodziach i osuwiskach ziemi zginęło 39 osób, kilkadziesiąt zaginęło, a tysiące zostało pozbawionych dachu nad głową. Do wybrzeża Wietnamu zbliża się cyklon tropikalny Nangka, który może pogorszyć sytuację. Przyczyną kataklizmów są padające od ubiegłego tygodnia ulewne deszcze. Władze wietnamskie przekazały, że ucierpiało ponad 130 tys. budynków.

NA CMENTARZU W WILNIE

Na historycznym cmentarzu Bernardyńskim w Wilnie przed zbliżającym się dniem Wszystkich Świętych i Dniem Zadusznym grupa Wilno, założona w mediach społecznościowych przez historyka Waldemara Wołkanowskiego, tradycyjnie sprzątała tę wileńską nekropolię.

fot. PAP/EPA/Valdemar Doveiko

KU CZCI MB KAZAŃSKIEJ

Kiszyniów, stolica i największe miasto Mołdawii, powstał w 1466 r. na terenie ówczesnego Hospodarstwa Mołdawskiego. Każdego roku 14 października miasto obchodzi swoje święto. Jego wierni, w większości prawosławni, oddają cześć Matce Bożej Kazańskiej.

fot. PAP/EPA/Dumitru Doru

W SKRÓCIE

■ **Na liście zabytków.** Bazylika Sacre Coeur w Paryżu zostanie uznana za zabytek historyczny. Minister kultury Roselyn Bachelot przyznała, że to opóźnienie wynikało z genezy świątyni, która powstała jako znak pokuty za zbrodnie Komuny Paryskiej oraz z pewnego lekceważenia architektury XIX w. Przed pandemią bazylikę odwiedzało rocznie 10 milionów turystów i pielgrzymów.

■ **Rosyjscy hakerzy.** Minister spraw zagranicznych Norwegii Ine Eriksen Soreide ujawniła, że za atak hakerski na norweski parlament, do którego doszło pod koniec sierpnia, odpowiedzialna jest Rosja.

■ **Sojuzem w Kosmos.** W trzy godziny i trzy minuty po starcie z kosmodromu Bajkonur w Kazachstanie rosyjski statek kosmiczny Sojuz MS-17 z trzema osobami na pokładzie zacumował do Międzynarodowej Stacji Kosmicznej. W załodze Sojuza są Amerykanka Kathleen Rubins oraz dwaj Rosjanie Siergiej Kud-Swierczkow i Siergiej Ryżykow.

■ **Irlandczycy się modlą.** W Irlandii przez cały październik trwa różańcowa krucjata rodzin w intencji wyzwolenia od pandemii. Ogłosił ją tamtejszy prymas abp Eamon Martin. Jak powiedział w rozmowie z Radiem Watykańskim, Irlandczycy powracają do różańca, w całym kraju widać wciąż nowe przejawy odrodzenia tej modlitwy.

■ **Zabójstwo kapłana.** W Brazylii zamordowano księdza wyświęconego zaledwie przed pięcioma miesiącami. 36-letni ks. Adriano da Silva Barros był wikariuszem w parafii Simonésia, w diecezji Caratinga, w stanie Minas Gerais.

■ **Sprzeciw lefebrystów.** Bractwo Kapłańskie św. Piusa X nie może uznać nauczania Soboru Watykańskiego II i prawomocności posoborowej Mszy, bo straciłoby swoją tożsamość – powiedział z okazji 50-lecia jego istnienia przełożony generalny ks. Davide Pagliarani.

■ **W obronie duchownego.** W różnych miastach Indii odbywają się manifestacje w obronie ks. Stana Swamy, hinduskiego jezuity, który został aresztowany pod zarzutem wspierania maoistycznych rebeliantów. W rzeczywistości 84-letni kapłan występował w obronie plemiennych ludów, które są wydziedziczane ze swych ziem.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Rewolucja na Wyspach

Rewolucja obyczajowa i walka z religią trwa w Wielkiej Brytanii i Irlandii już od dobrych kilku lat. I co ciekawe, nie zatrzymała jej nawet pandemia, która przecież zdezorganizowała życie gospodarcze i polityczne wielu państw.

Okazuje się jednak, że sprawy ideologiczne pozostają w agendzie rządzących nadal na pierwszym miejscu. Jak podał „Irish Times", irlandzkie ministerstwo edukacji przygotowało właśnie reformę, według której ponad 200 państwowych szkół ponadpodstawowych zacznie wycofywać symbole katolickie i obowiązkowe Msze św., tak aby szkoły stały się „wielowyznaniowe" i nie faworyzowały wartości katolickich czy chrześcijańskich. A to oznacza również usuwanie symboli ze szkół katolickich, z których większość podlega ministerstwu.

Według najnowszego badania Faith Survey z 2016 r. nieco ponad 78 proc. ludności Irlandii określa się jako katolicy. Nie przeszkadza to jednak rządowi otwarcie walczyć z religią katolicką. Z kolei 5 października Narodowy Zespół ds. Zdrowia Publicznego ogłosił zawieszenie kultu publicznego z powodu nowej fali zachorowań na koronawirusa i przeniesienie wszystkich nabożeństw religijnych do sieci.

Kościołowi katolickiemu będzie się żyło na Wyspach coraz ciężej.

Jest to na razie jedyny kraj w Europie z tak restrykcyjnymi sankcjami dla Kościoła katolickiego, co też wywołało protest pośród irlandzkich biskupów. Czterech irlandzkich arcybiskupów napisało w liście do premiera, że „Msze św. nie są zwykłym zgromadzeniem ludzi, ale głębokim wyrazem tego, kim jesteśmy jako Kościół", oraz dodało, że są gotowi przestrzegać wszelkich norm sanitarnych. Czy to wystarczy, aby rząd pozwolił na przywrócenie Mszy św. z udziałem wiernych? Być może. Podobna sytuacja miała miejsce na Słowacji, gdzie biskupi zaapelowali do rządu w Bratysławie o cofnięcie powszechnego zakazu odprawiania Mszy św. z ludem i obecnie możliwe jest uczestnictwo sześciu wiernych. „Wspólne sprawowanie Mszy św. i sakramentów – nawet w ograniczony sposób – jest w samym sercu tego, co oznacza dla nas bycie wspólnotą chrześcijańską" – napisali z kolei arcybiskupi irlandzcy. Chodzi o to, że nawet jeśli we Mszy św. może uczestniczyć niewielka liczba osób, to nadal istnieje namacalna wspólnota Kościoła.

Ale idźmy dalej. Kilka dni temu, tym razem w Szkocji, zaproponowano projekt nowej ustawy o przestępstwach z nienawiści w porządku publicznym. Według projektu także posiadanie materiałów podżegających do nienawiści będzie karane, co „może sprawić, że materiały, takie jak Biblia, Katechizm Kościoła Katolickiego i inne teksty religijne, zostaną uznane za podżegające zgodnie z nowymi przepisami", stwierdzili biskupi szkoccy. Z kolei w Anglii od września 2021 r. w szkołach średnich będzie obowiązkowe nauczanie o związkach i seksualności osób LGBT, natomiast szkoły podstawowe mają obowiązek wprowadzić „Naukę o związkach". Do tej pory edukacja seksualna była w brytyjskich szkołach dobrowolna. Coraz więcej mówi się też w Wielkiej Brytanii o tym, że również szkoły katolickie nie powinny mieć dłużej możliwości prowadzenia nauczania z poszanowaniem zasad wiary.

Wszystko wskazuje na to, że Kościołowi katolickiemu będzie się żyło na Wyspach coraz ciężej i same protesty hierarchów nie wystarczą, jeśli nie włączą się do nich oddolne inicjatywy wiernych katolików.

Polonia zawiedziona Bidenem

fot. PAP/EPA/Cristobal Herrera-Ulashkevich

Przedstawiciele organizacji polonijnych w Stanach Zjednoczonych wystosowali list do kandydata Partii Demokratycznej na prezydenta Joego Bidena, podkreślając, że są zawiedzeni jego krytycznymi uwagami pod adresem Polski. Zaapelowali, aby je skorygował.

List nawiązuje do wypowiedzi byłego wiceprezydenta USA podczas jego przedwyborczego zgromadzenia publicznego w Pensylwanii, transmitowanego przez telewizję ABC News. Krytycznie wyraził się on o sytuacji na Białorusi, w Polsce i na Węgrzech. Mówił też o „wzroście totalitarnych reżimów na świecie".

„My, podobnie jak większość Polaków w Ameryce, jesteśmy głęboko zawiedzeni Pana komentarzem na temat Polski, wygłoszonym 15 października podczas wydarzenia Town Hall. Sprawił wrażenie nieznajomości Europy Środkowej" – oceniają przedstawiciele Polonii. „Komentarz – dodają – był krzywdzącym, fałszywym określeniem odnoszącym się do Polski". Przypominają, że Polska jest krajem pierwszej w Europie i drugiej na świecie konstytucji. Jak akcentują, jest mocną demokracją, gdzie wolność każdej osoby jest zapewniona i chroniona, a debata publiczna jest różnorodna, energiczna i niczym niezakłócona, chociaż czasem może być gorąca, a nawet politycznie wykorzystywana przeciwko Polsce poza jej granicami.

Zwracają też uwagę, że Polska jest jednym z najsilniejszych sojuszników Stanów Zjednoczonych i daje przykład wypełniania zobowiązań wobec NATO.

Dariusz Kowalczyk SJ

Ujrzeć Neapol i… grób ks. Dolindo

Październik spędzam w Neapolu, w jezuickiej wspólnocie tutejszego Wydziału Teologicznego. Z okna mojego pokoju rozpościera się zapierający dech w piersiach widok na Zatokę Neapolitańską. Przypominają się znane słowa Goethego: „Zobaczyć Neapol i umrzeć". Wielu, szczególnie mieszkańców Neapolu, rozumie je jako zachwyt nad pięknem miasta, które każdy przynajmniej raz w życiu powinien odwiedzić. Ale jest też inna interpretacja zacytowanego powiedzenia. Otóż Neapol – jako miasto portowe i gęsto zaludnione – bywał siedliskiem różnych chorób zakaźnych. Zdarzało się, że podróżni, handlarze i poszukiwacze przygód pozostawali tu na zawsze, w grobie. Zobaczyli Neapol i umarli… Dziś, w czasie koronawirusa, ta druga interpretacja może robić szczególne wrażenie. Tym bardziej że właśnie wszystkie szkoły przechodzą znowu na nauczanie on-line.

Nie jestem w Neapolu na wakacjach, a poza tym pandemia nie zachęca do chodzenia po mieście, ale wiedziałem, że jedno miejsce chcę nawiedzić na pewno. Grób don Dolindo Ruotolo (1882-1970). W latach 1907-1937 stawał przed Świętym Oficjum jako oskarżony o herezje. Poddawano go nawet badaniom psychiatrycznym. W sumie przez prawie 20 lat był pozbawiony możliwości sprawowania Eucharystii. Pośród tych przeciwności, doświadczając – delikatnie mówiąc – niesprawiedliwych ocen i sądów ze strony kościelnej hierarchii, zachował niezachwianą miłość do Kościoła. Przy grobie widnieją jego słowa, które tę miłość, miłość w wymiarze krzyża, wyrażają: „Zostawiłeś mnie okaleczonego w moim kapłaństwie, o Kościele święty, w ucisku niepokoju; nikt jednak nigdy nie mógł oddzielić mnie od ciebie. Moje kapłaństwo rozkwitło właśnie w strasznej pokorze i niczym bluszcz w setkach rozgałęzień zanurzam się w Twoim wiecznym Kapłaństwie, o Jezu". Całkowicie zrehabilitowany w 1937 r., obecnie ks. Dolindo jest Sługą Bożym, czyli trwa, choć idzie to bardzo powoli, jego proces beatyfikacyjny.

Paradoksalnie don Dolindo jest bardziej znany w Polsce niż we Włoszech.

Paradoksalnie don Dolindo jest bardziej znany w Polsce niż we Włoszech. W kościele, gdzie znajduje się jego grób, są różne ogłoszenia po włosku i po polsku. W grubej, zapisanej księdze z prośbami o wstawiennictwo nie brakuje wpisów w języku polskim. Podczas mojego około półgodzinnego przebywania przy grobie kilka osób też do niego podchodziło i… pukało w marmurową płytę. Jakiś przesąd? Nie! Sam ks. Dolindo powiedział: „Kiedy przyjdziesz do mojego grobu, zapukaj. Także z grobu ci odpowiem: Zaufaj Bogu!". No to ludzie przychodzą i pukają, by bardziej zaufać Bogu.

Księdza Dolindo bardzo cenił ojciec Pio. Kiedyś widząc grupę wiernych, którzy przybyli do niego z Neapolu, powiedział: „Dlaczego przychodzicie tutaj, jeśli macie ks. Dolindo w Neapolu. Idźcie do niego, on jest święty". Ponoć innym razem sam ks. Dolindo przybył do o. Pio, chcąc się u niego wyspowiadać. Ale o. Pio nie chciał tego uczynić, gdyż – jak twierdził – ks. Dolindo nie ma grzechów. Warto też wspomnieć o proroctwie Sługi Bożego z Neapolu, jakie w 1965 r. napisał hrabiemu Witoldowi Laskowskiemu na odwrocie obrazka Matki Bożej: „Maryja do duszy: Świat chyli się do upadku, ale Polska, dzięki nabożeństwom do Mego Niepokalanego Serca, uwolni świat od straszliwej tyranii komunizmu, tak jak za czasów Sobieskiego z 20 tysiącami rycerzy wybawiła Europę od tyranii tureckiej. Powstanie z niej nowy Jan, który poza jej granicami heroicznym wysiłkiem zerwie kajdany, nałożone przez tyranię komunizmu".

Kościół z grobem ks. Dolindo znajduje się w ubogiej dzielnicy. Odrapane, brudne mury okolicznych domów, a przy oknach i na balkonach porozwieszane pranie. Choć trzeba zauważyć, że pod względem dzielnic biedy Neapol jest specyficzny. Można wyróżnić dzielnice bogate i biedne, ale z drugiej strony bieda z bogactwem są przemieszane. Widać to nad Zatoką Neapolitańską, gdzie obok luksusowych willi stoją jakieś dziwne, zaniedbane bloki. Ks. Dolindo z niezwykłym oddaniem i delikatnością opiekował się ubogimi. Niekiedy wystawiał najuboższym recepty na leki, podpisując się: „Doktor Głupia Packa na Muchy". Ale przede wszystkim uczył biednych i bogatych zaufania Bogu. Modlił się często: „Jezu, Ty się tym zajmij".

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Koronawirus nie odpuszcza

fot. PAP/EPA/Riccardo Antimiani

Już jedenastu gwardzistów szwajcarskich jest zakażonych koronawirusem. Do czterech przypadków sprzed kilku dni po najnowszych badaniach doszło kolejnych siedem. Poinformowała o tym Gwardia Szwajcarska. Osoby z pozytywnym wynikiem testu przebywają w izolacji i są poddane kontroli lekarskiej. Podjęto także środki zapobiegawcze w planowaniu służby gwardzistów, aby wykluczyć ryzyko dalszych zakażeń w miejscach ich służby.

Również jeden z mieszkańców Domu Świętej Marty uzyskał wynik pozytywny badania na obecność wirusa COVID-19 – poinformował dyrektor Biura Prasowego Stolicy Apostolskiej Matteo Bruni. Rzecznik Watykanu zaznaczył, że w minionych dniach powróciły do zdrowia trzy osoby spośród mieszkańców i obywateli Państwa Watykańskiego, które uległy zarażeniu koronawirusem.

REKLAMA

fot. Agnieszka Domańska

Nasze największe szczęście

Agnieszka M. Domańska

– Bylibyśmy zupełnie inni, gdyby Jędrka nie było na świecie, a może pojawił się właśnie po to, żebyśmy byli zbawieni? – mówi mama Andrzeja, który jest „trisomikiem", czyli dzieckiem z zespołem Downa.

Kilka spakowanych walizek tuż obok eleganckiego stolika to nieodłączny element w domu Małgorzaty i Waldemara Gujskich. Oboje z żoną są prawnikami, a pan Waldemar, który od zera stworzył znaną dziś kancelarię, jest wielokrotnie nagradzanym specjalistą w zakresie prawa pracy. Ich syn Andrzej, którego wszyscy nazywają Jędrkiem, po prostu uwielbia się pakować. Walizki stoją gotowe, a Jędrek o każdej porze dnia i nocy może ruszać w drogę. – Jędrek lubi rysować, uwielbia pisać cyfry, kocha jazdę na rowerze i nieustannie nas zaskakuje. Kiedyś usłyszeliśmy od lekarzy, że nigdy nie zobaczymy naszego syna, jak jeździ rowerem. Dyskwalifikować go miał brak koordynacji wzrokowo-ruchowej, a jest zupełnie inaczej. Jest perfekcjonistą w tym, co robi – opowiada pani Małgorzata. – Jędrek potrafi godzinami grać, czy to na pianinie, czy fortepianie. Widać, jak bardzo tego potrzebuje, ile emocji w to wkłada – dodaje z dumą pan Waldemar.

Kiedy w ich małżeństwie pojawiła się pierwsza córka Ola, wszyscy byli bardzo dumni. Starsza siostra Jędrka urodziła się 16 października 1978 r., kiedy kard. Karol Wojtyła został wybrany na papieża. – Byliśmy zachwyceni. Cieszyliśmy się, że urodziła się w tak wyjątkowym dniu. Gdy po czternastu latach znów zaszłam w ciążę, marzyłam tylko o jednym, żeby urodził nam się syn, a później został księdzem. Tak bardzo się o to modliłam – mówi pani Małgosia, delikatnie się uśmiechając.

Przyśnił mi się… Pan Bóg

Nadszedł wreszcie upragniony dzień narodzin kolejnego dziecka w rodzinie. – Kiedy czekaliśmy na Jędrka, nie wiedziałam jeszcze, że będzie miał zespół Downa. I jestem Panu Bogu za to wdzięczna. Inaczej przez całe dziewięć miesięcy byłabym pełna nerwów – przyznaje pani Małgosia i dodaje, że dzięki mężowi na samym początku mogła po prostu cieszyć się tym, że Jędrek przyszedł na świat. – Mąż nie pozwolił, by po porodzie ktokolwiek przekazał mi, jaka jest sytuacja. Dopiero później w dokumentach zobaczyłam diagnozę „podejrzenie zespołu Downa" – wyjaśnia.

Pani Małgosia wspomina, że kiedy Jędrek był malutki, nocami mocno trzymała w rękach krzyż. Wciąż pytała Pana Boga: „Czy Ty sobie żarty robisz? Chciałam wychować księdza, a Ty uważasz, że wszystko możesz nam dyktować? Ale ja i tak od Ciebie nie odejdę, nawet jeśli uważasz, że teraz mnie do siebie zniechęcisz". – Wtedy miałam sen, którego nie zapomnę do końca życia: przyśnił mi się Pan Bóg. Nie widziałam Go, ale miałam świadomość, że to właśnie On, i usłyszałam, jak mówi: „Wierzgaj sobie, wierzgaj, ale i tak jesteś moim dzieckiem". W tamtym momencie sytuacja zupełnie się rozładowała. Uświadomiłam sobie, że z jakiegoś powodu tak się dzieje. Od tamtego momentu zupełnie rozkochałam się w Jędrku i zwariowałam na jego punkcie. Czasem śmieję się, że pępowina jeszcze nie została przecięta, a Jędrek jest po prostu kochany – opowiada pani Małgosia.

Osoby z zespołem Downa to pod wieloma względami wciąż nieodkryty horyzont, często nie doceniamy, jak ważne są dla naszego społeczeństwa.

System jest nieprzygotowany

Małżonkowie zgodnie przyznają, że dwadzieścia osiem lat temu, kiedy miał urodzić się Jędrek, system opieki zdrowotnej był zupełnie nieprzygotowany na takie sytuacje. – Na samym początku, kiedy przyzwyczajaliśmy się i wdrażaliśmy się w cały ten system, było bardzo źle. Wśród lekarzy brakowało odpowiedniej wrażliwości, a czasami po prostu serca – opowiada pan Waldemar.

– Często mamy, kiedy dowiadują się, że ich dziecko będzie miało zespół Downa, są po prostu przerażone, a lekarze nie są przygotowani, żeby takie informacje przekazywać. Ten okres jest bardzo trudny dla każdej mamy. Ważne, żeby nie została wtedy sama. Właśnie wtedy powinien być obok ktoś, kto pomoże jej uświadomić sobie, że taka sytuacja nie jest tragedią ani końcem świata. Tragedią byłoby zabicie takiego dziecka – zauważa pani Małgosia. Jak dodaje, czasem w szpitalu oferowała swoją pomoc w takich rozmowach z mamami, jednak nie było zainteresowania.

Mimo tego, że nasze społeczeństwo jest coraz bardziej otwarte na osoby z różnymi niepełnosprawnościami, wciąż za mało się mówi, jakie tak naprawdę są osoby z zespołem Downa i z czym właściwie wiąże się ta nazwa. Zespół Downa jest zespołem wad wrodzonych, którego przyczyna leży w obecności dodatkowego, nadprogramowego chromosomu w 21. parze. Szacuje się, że na 700 żywych urodzeń jedno dziecko rodzi się właśnie z zespołem Downa. Obecnie w wielu krajach, także w Polsce, dzieci z zespołem Downa rodzi się coraz mniej. Prawo pozwala na aborcję dziecka, u którego w ramach diagnostyki prenatalnej wykryto podejrzenie obciążenia tą wadą. Tymczasem życie wielokrotnie pokazało, że diagnostyka prenatalna nie jest doskonała, a podejrzenie wady genetycznej wcale nie musi oznaczać, że dziecko faktycznie jest nią obciążone. Ponadto zdiagnozowany zespół Downa wcale nie oznacza innych obciążeń zdrowotnych, które mogą – ale nie muszą – wiązać się z tą nieprawidłowością genetyczną.

Teraz, Boże, działaj Ty

Rodzice Jędrka nie ukrywają, że wciąż zdarzają się trudne momenty. Wtedy mogą liczyć na siebie wzajemnie, ale podkreślają, że często w takich sytuacjach rozwiązanie przychodzi „z góry". – Kiedy wykorzystamy wszystkie nasze możliwości, mówię: „Panie Boże, teraz działaj Ty" – uśmiecha się pani Małgosia i żartuje, że to jest jej metoda na Pana Boga.

Tak było, kiedy Jędrek miał iść do szkoły. Gdy kolejne drzwi się zamykały, zadzwoniła jedna z koleżanek pani Małgosi i pokierowała do znajomej szkoły. To była tradycyjna szkoła podstawowa, gdzie pracowali nauczyciele bez dodatkowego przygotowania w kierunku nauczania specjalnego. Klasy liczyły po kilkanaście osób. Pani dyrektor nie widziała żadnego kłopotu, żeby przyjąć Jędrka. Dzisiaj pan Waldemar i pani Małgosia zgadzają się, że ten czas to był dla ich syna świetny okres, a dzieci w szkole były dla niego jak anioły.

Zgodnie dochodzą jednak do wniosku, że ich syn mógł doświadczyć wiele dobrego, ponieważ sami starali się na wszelkie możliwe sposoby zapewnić mu jak najlepsze warunki. – Niestety, w zakresie edukacji osób z zespołem Downa państwo nie stoi na wysokości zadania i brakuje dobrze zorganizowanej, systemowej pomocy – podkreśla pan Waldemar. Z kolei pani Małgosia zwraca uwagę, że w testach psychologicznych, które są przeprowadzane, zdarzają się zupełnie absurdalne zadania, które mogą być wyzwaniem dla niejednego dorosłego – np. wyjaśnienie, czym jest causa [termin prawniczy – red.] albo cumulonimbus.

Wciąż brakuje dobrze zorganizowanej pomocy państwa dla osób z niepełnosprawnościami od momentu urodzenia, przez okres nauki szkolnej i później, w dorosłym życiu. Rodzice Jędrka wielokrotnie doświadczyli bezduszności urzędników. – Jedyną instytucją, która nigdy nie odmówiła nam pomocy, był Kościół katolicki. Teraz Jędrek uczęszcza do katolickiego ośrodka, gdzie opiekunowie nie tylko są profesjonalistami, ale przede wszystkim mają otwarte serca. W państwowych ośrodkach bywa różnie – dodaje pan Waldemar.

Co niedziela są razem na Mszy św., a w przygotowaniu do poszczególnych sakramentów Jędrek nie miał żadnej taryfy ulgowej. Regularnie uczestniczył w spotkaniach, był traktowany tak jak wszyscy. I za to rodzice Jędrka są bardzo wdzięczni, choć w trakcie przygotowań pojawiały się w nich różne wątpliwości. – Kiedy Jędrek miał przystąpić do Pierwszej Komunii, zapytałam księdza, czy on jest tak naprawdę przygotowany do tego sakramentu. Usłyszałam wtedy: „Ja chciałbym, żeby wszystkie dzieci były tak przygotowane" – przypomina pani Małgosia. Modlitwa osób z zespołem Downa to prawdziwa lekcja wiary i wszyscy moglibyśmy się od nich uczyć. Kiedy pani Małgosia pyta syna, kogo najmocniej kocha, odpowiedź jest jedna: „Pana Jezusa". – W ośrodku, do którego wozimy Jędrka, czasem obserwuję, kiedy się modlą z koleżankami i kolegami. Oni, jak małe dzieci, mają to wyczucie, że Pan Bóg jest przy nich – mówi poważnie mama Jędrka.

Nieodkryty horyzont

– Kiedyś w gronie rodzinnym rozmawialiśmy o marzeniach, a Jędrek w pewnym momencie mówi: „A ja mam marzenie, żeby biedni mieli co jeść, a bogaci się z nimi podzielili". Gdy zapytałam: „Jędruś, a my jesteśmy bogaci czy biedni?", usłyszałam: „Bogaci – mamy dom, samochód", a potem dodał: „Tylko tatuś jest biedny, bo nie ma czasu" – śmieje się pani Małgosia. W swojej rodzinie Jędrek ma prawdziwą ostoję, a wnuki pani Małgosi i pana Waldemara – Fryderyk, Bronisław i Laura – są zakochane w swoim wujku. Opiekę i miłość, którą go otaczają, widać na każdym kroku, czasem w zupełnie drobnych gestach, jak zawiązanie sznurówek.

Osoby z zespołem Downa to pod wieloma względami wciąż nieodkryty horyzont, często nie doceniamy, jak ważne są dla naszego społeczeństwa. – Jędrek nas po prostu nauczył, co jest w życiu najważniejsze. Bez niego nie bylibyśmy tacy, jacy jesteśmy, chociaż właściwie nie robimy nic nadzwyczajnego. My po prostu, jak w każdej normalnej rodzinie, kochamy nasze dziecko. To jest naturalne – dodaje pani Małgorzata.

fot. AG

Życie jest darem

Z **Jakubem Bałtroszewiczem**, prezesem Polskiej Federacji Ruchów Obrony Życia i Rodziny oraz Fundacji „Jeden z Nas", sekretarzem generalnym Europejskiej Federacji dla Życia i Godności Człowieka „One of Us", rozmawia Irena Świerdzewska

Mówi Pan o sobie, że jest „ocaleńcem". Jak Pana życie zostało ochronione przed aborcją?

W dniu, w którym ukończyłem 18 lat, mama zdecydowała się opowiedzieć mi tę historię. Obydwoje z tatą nie czuli się gotowi na przyjęcie nowego życia. Mama miała 19 lat, kiedy dokonała pierwszej aborcji. Po roku była w kolejnej ciąży. Tata znowu chciał, by poszła na „zabieg". Mama była bliska tej decyzji, uciekła jednak spod drzwi szpitala. Przez całe życie nosiła w sobie ból z powodu tej pierwszej aborcji i próby kolejnej. Jako dziecko przez kilka lat upierałem się, że mam siostrzyczkę. Świadectwo mamy o przeszłości było dla mnie pozytywnym wstrząsem, przedefiniowało całe moje życie.

W jaki sposób ta wiadomość wpłynęła na Pana przyszłość?

Pozwoliła mi docenić wartość ludzkiego życia. Zrozumieć, że kobieta nie jest winna całego zła aborcji, jak oceniają niektórzy. Jednym z głównych powodów decyzji kobiety o aborcji jest brak odpowiedzialności mężczyzny. Gdyby kobieta czuła, że jest kochana i ma wsparcie ojca dziecka, aborcje byłyby zjawiskiem marginalnym. Kobiety stają się ofiarami aborcji. Narracje, jakie słyszymy: „Miałam za małe mieszkanie" albo „Teraz jestem bardziej wolna", to tylko pozory. Aborcja nie poprawiła jakości życia mojej mamy, ona ją w pewien sposób zniszczyła. Z perspektywy czasu widzę ból matki związany z aborcją, jak wiele ją to kosztowało. U kobiety trauma poaborcyjna prędzej czy później wystąpi, bywa, że ujawni się dopiero w starości.

Po rozmowie z mamą zaangażowałem się w ruch pro-life. Pierwsze kroki stawiałem w Fundacji Pro Humana Vita prof. Wandy Półtawskiej. Przed 7 laty z 5 kolegami założyliśmy Fundację „Jeden z Nas".

Ile dzieci w Polsce ginie z powodu aborcji?

Kilkadziesiąt aborcji rocznie dokonywanych jest z uzasadnieniem zapisów ustawy o „ciąży zagrażającej życiu lub zdrowiu kobiety" oraz „ciąży, która jest wynikiem czynu zabronionego". Królują aborcje na podstawie przesłanki eugenicznej – średnio dziennie pozbawia się życia 3 dzieci. Trzeba podkreślić, że aborcje eugeniczne dotyczą dzieci, co do których występuje jedynie podejrzenie wady, nie musi być ona potwierdzona. Trzeba przy tym podkreślić, że testy dotyczące stwierdzenia wady genetycznej są nieprecyzyjne. W przypadku dzieci z zespołem Downa prawdopodobieństwo urodzenia się chorego dziecka wynosi 50 proc. Niestety badania prenatalne często wykorzystywane są w procederze zabijania nienarodzonych dzieci. Dzisiaj często wystarczającym wskazaniem dla niektórych lekarzy zalecających aborcje eugeniczne jest także wiek kobiety – powyżej 35. roku życia.

Ochronę życia można było wzmocnić, kiedy PiS doszedł do władzy po rządach PO. Dlaczego zabrakło konsolidacji środowisk pro-life, mówienia jednym głosem i konsekwentnych dążeń?

Część środowiska postulowała karanie kobiet dokonujących aborcji. Sądzę, że bez tej propozycji PiS wzmocniłby ochronę życia. Przeciwko karaniu kobiet wystąpił Episkopat Polski w wydanych oświadczeniach. Śro-

Jakub Bałtroszewicz (1981 r.) – mgr teologii moralnej, absolwent PAT (obecnie UPJPII), wykładowca dydaktyki bioetyki na Międzywydziałowym Instytucie Bioetyki UPJPII, prezes Polskiej Federacji Ruchów Obrony Życia i Rodziny, Sekretarz Generalny Europejskiej Federacji dla Życia i Godności Człowieka „One of Us", organizacji zrzeszającej 38 ruchów i organizacji pro-life z 21 krajów Europy. Fundator i prezes fundacji „Jeden z Nas", która prowadzi portal jedenznas.pl i newsletter bioetyczny, a także założyła wraz z UPJPII Poradnię Bioetyczną (www.poradniabioetyczna.pl).

dowiskom postulującym karalność nie można odmówić racji, jeśli chodzi o logikę prawa. To daje się zrozumieć na poziomie akademickim, natomiast w kwestiach tak delikatnych, wrażliwych, dotyczących sumienia trzeba umieć wsłuchiwać się w głos społeczeństwa i rozumieć, na co jest ono gotowe.

W Polsce unicestwiono już życie milionów poczętych dzieci. Nie sądzi Pan, że „prawicowy" rząd koniunkturalnie traktował Kościół i katolików przed kolejnymi wyborami, obiecując wzmocnienie obrony życia?

Uważam, że rządzący zachowali się koniunkturalnie i przestraszyli „czarnych marszów" środowisk liberalnych, wywołanych – jak pamiętamy – postulatem karania kobiet, zawartym w tzw. projekcie społecznym. W związku z tym część osób, kojarzona ze środowiskiem obrońców życia, określała rządzących zdrajcami, malowanymi katolikami, przyznawała nagrody „Heroda Roku".

Zawsze powtarzałem, że jako zaangażowani katolicy, którym zależy na określonych wartościach, musimy robić swoje, a działania powinny być wspierane przez rządzących. W sposób systemowy trzeba tworzyć rozwiązania przyjazne dla życia, które dadzą alternatywę pomocy i wsparcia kobiecie w ciąży. Otwierać domy samotnych matek, podnosić kwoty zasiłków na dzieci niepełnosprawne, zapewniać fundusze niezbędne na rehabilitację. W taki sposób budować współczesną cywilizację, aby wykluczać aborcję. W 2016 r. wraz z UPJPII w Krakowie otworzyliśmy pierwszą w Polsce Poradnię Bioetyczną niosącą pomoc m.in. kobietom rozważającym poddanie się aborcji.

Jeśli będziemy tworzyć atmosferę przyjazną życiu, rodzinie, zwolennicy rozwiązań proaborcyjnych utracą wpływy społeczne. Podobnie w przypadku eutanazji. Jeśli ludzie starsi będą otoczeni szacunkiem i troską instytucji, społeczeństwa, to dyskusja o eutanazji nie wyjdzie poza rozważania czysto akademickie. W takich kategoriach trzeba myśleć o ochronie życia.

Kraje zachodniej Europy zapewniają dobre warunki socjalne rodzinom dzieci niepełnosprawnych, a skala aborcji jest tam dużo większa niż w Polsce. Na ulicach nie zobaczymy dzieci z zespołem Downa, bo nie pozwolono im się urodzić.

W takich krajach, jak Dania czy Islandia, od kilku lat nie urodziło się dziecko z trisomią chromosomu 21. Oczywiście zabezpieczenie socjalne nie jest jedynym działaniem. Istotna jest mentalność społeczeństwa. Jeżeli zabraknie elementarnych wartości, życie nie będzie należycie chronione. Dlatego musimy wracać do nauczania Jana Pawła II. Przypominać Europie o jej chrześcijańskich korzeniach i sami je pielęgnować, bez tego nie będzie szacunku do życia.

Przygasamy po wielkich akcjach zbiórek podpisów przeciwko aborcji, a środowiska pro-life działają w odosobnieniu w Krakowie, Warszawie, Gdańsku czy Poznaniu. Nie uważa Pan, że szwankuje determinacja i organizacja wśród obrońców życia?

Marzył mi się duży, wspólny Marsz za Życiem w Warszawie. Rozmawialiśmy o takim pomyśle w Episkopacie. Biskupi ocenili, że widzą wartość duszpasterską setek takich marszów w setkach polskich miast. Gdyby w Warszawie na manifestacji za życiem spotkało się 1–2 mln ludzi, może zrobiłoby to większe wrażenie na społeczeństwie. Trudno jest mi to ocenić.

Uważam, że rozproszenie niekoniecznie jest wadą. Może być wartością, bo wiele ośrodków, działając lokalnie, wykonuje fantastyczną pracę. Podróżując po Polsce, widzę Fundację Małych Stópek w Szczecinie, Klub Przyjaciół Ludzkiego Życia w Gdańsku. Widzę działania organizacji w Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu i moim Krakowie. W sensie przesłania Polska Federacja Ruchów Obrony Życia i Rodziny mówi jednym głosem, który nazywa pro-lifem opiekuńczym. Nie osądza kobiety, zwraca uwagę na nieagresywny przekaz. W tym sensie jesteśmy jednością. Oczywiście są podziały, jeśli mówimy tu o zwolennikach bardzo radykalnych działań, z którymi się nie utożsamiamy. W budowaniu cywilizacji życia nie wszystkie sposoby są dobre, tutaj cel nie uświęca środków. Musimy działać po chrześcijańsku.

Musimy wracać do nauczania Jana Pawła II. Przypominać Europie o jej chrześcijańskich korzeniach i sami je pielęgnować, bez tego nie będzie szacunku do życia.

Jakie inicjatywy podjęła fundacja „Jeden z Nas" przed orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie tzw. przesłanki eugenicznej dotyczącej aborcji?

Działając jako federacja, koordynowaliśmy nowennę modlitewną za wstawiennictwem św. Jana Pawła II w intencji sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Jej inicjatorem był Wojciech Zięba z krakowskich kręgów pro-life. Trybunał wyznaczył obrady na 22 października, we wspomnienie św. Jana Pawła II, co wydaje się jakby starannie zaplanowanym zbiegiem okoliczności. Niesamowity był odzew środowisk katolickich na inicjatywę nowenny. Włączyły się dziesiątki klasztorów klauzurowych męskich i żeńskich z całej Polski, modliła się Jasna Góra, wiele stowarzyszeń, fundacji, setki deklaracji spływały każdego dnia. To był prawdziwy szturm do Nieba. Jestem wdzięczny przewodniczącemu Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Rodziny, który zaapelował o włączanie się do tej nowenny, ale również Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich w Polsce, że zaapelowała do wszystkich klasztorów. Skupiliśmy się na modlitwie, uznając, że inne działania mogłyby spotkać się z oskarżeniami o manipulację i nacisk na sędziów.

Jak Pan widzi przekonywanie do wartości życia osób posługujących się hasłami „to mój brzuch i ja o nim decyduję"?

Dr Wanda Półtawska mówiła już przed wielu laty, że walka o ochronę życia odbywa się na poziomie języka. Przegrana wynika stąd, że przeciwnikom życia udaje się zmienić znaczenie słów. Miłość, solidarność, prawa człowieka, prawa kobiety nie znaczą tego, co znaczyły dawniej. Doszło do kompletnego przedefiniowania pojęć. Dawniej, kiedy mówiliśmy o prawach kobiety, to broniliśmy ją przed drastycznym rozwiązaniem, jakim była aborcja. Dzisiaj ONZ ograniczenie aborcji porównuje do stosowania tortur wobec kobiet. My chcemy prawdziwego dobra kobiet, opartego na prawdzie i zgodnego z ludzką naturą, a nie będącego efektem manipulacji medialnych, których celem jest zmiana porządku wartości.

Dzisiejszy świat odrzuca argumenty religijne, pojęcie grzechu. O aborcji trzeba mówić tak, jak uczy Kościół katolicki, jak mówił Jan Paweł II – językiem antropologicznym, humanistycznym, medycznym. Pokazywać, że nauczanie Kościoła o człowieku nie jest religijnym wymysłem. Ono jest głęboko zakorzenione w naturze człowieka, w prawdzie o człowieku, w wiedzy naukowej. Kościół nie dlatego jest przeciwko aborcji, „bo tak sobie wymyślił", tylko dlatego, że dzisiejsza nauka nie znajduje innego początku życia człowieka niż moment zapłodnienia, a więc Kościół ma obowiązek bronić godności i praw człowieka od jego poczęcia.

Dlatego największym wyzwaniem staje się dzisiaj używanie takich słów i argumentów, które zrozumie i przyjmie druga strona. Tu tkwi klucz do skutecznego przekazu wartości pro-life we współczesnym, laicyzującym się społeczeństwie.

W SKRÓCIE

■ **Jeden z najstarszych.** W ponadsiedemsetletnim kościele św. Józefa Robotnika w Michałowie (woj. opolskie) trwają prace badawcze prowadzone przez ekspertów Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

fot. PAP/Krzysztof Świderski

■ **Papież na znaczku.** W rocznicę wyboru Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową Poczta Polska wprowadza do obiegu znaczek pocztowy z przywieszką emisji „100. rocznica urodzin Świętego Jana Pawła II". To kolejna wspólna inicjatywa Polski i Watykanu w ramach wydawnictw filatelistycznych.

■ **Jak zmarł ks. Blachnicki?** Bp Adam Wodarczyk zapewnia, że ekshumacji ks. Franciszka Blachnickiego dokonano za zgodą władz kościelnych i że, jako część śledztwa, przybliży nas ona do prawdy o jego śmierci.

■ **Niepokorny ksiądz.** Kuria częstochowska odcina się od postawy ks. Daniela Galusa, negującego pandemię i przepisy z nią związane, oraz grupy wiernych określających się jako „Wspólnota Miłość i Miłosierdzie Jezusa".

■ **Rezygnacja biskupa.** Papież Franciszek przyjął rezygnację biskupa kaliskiego Edwarda Janiaka. Od tego momentu abp Grzegorz Ryś zarządza diecezją kaliską jako administrator apostolski *sede vacante*.

■ **Bez kolędy.** W archidiecezji poznańskiej nie będzie wizyt kolędowych w 2021 r., a podczas zbliżającej się uroczystości Wszystkich Świętych należy zrezygnować z dużych zgromadzeń wiernych.

■ **„Dwieście artefaktów na dwusetlecie Towarzystwa Naukowego Płockiego"** – to tytuł wystawy w Muzeum Mazowieckim w Płocku. Obejrzeć można m.in. kartę z fragmentem „Księgi Mądrości" z nieokreślonego egzemplarza rękopiśmiennej Biblii, norymberski pierwodruk „De revolutionibus orbium coelestium" Mikołaja Kopernika z 1543 r. i renesansowy superekslibris Jakuba Uchańskiego, dziekana katedralnego płockiego.

■ **Ustawa samarytańska.** Ministerstwo Zdrowia pracuje nad stworzeniem tzw. klauzuli dobrego Samarytanina, zakładającej, że w ramach walki z COVID-19 błędy popełniane nieumyślnie nie będą karane.

WOJTYŁA MULTIMEDIALNY

Dlaczego konklawe 1978 r. było przełomowe? Jak wyglądało pierwsze przemówienie papieża z Polski na balkonie Bazyliki św. Piotra? W przededniu rocznicy wyboru Karola Wojtyły na papieża Centrum Myśli Jana Pawła II udostępniło na portalu jp2online.pl multimedialny biogram papieża. Jednocześnie sam portal wzbogaca się o dwie nowe wersje językowe – hiszpańską i ukraińską.

fot. arch. CMJP2

fot. Jeremi Astaszow / ASTASHOW STUDIO

PILOCI NA BUDYNKU

Na elewacji siedziby Zespołu Szkół Drogowo-Geodezyjnych i Licealnych im. Augusta Witkowskiego i Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących przy ulicy Świętego Ducha 1 w Jarosławiu pojawi się mural poświęcony mieszkańcom powiatu jarosławskiego, którzy podczas II wojny światowej walczyli w Polskich Siłach Powietrznych w ramach struktur RAF, czyli brytyjskich Królewskich Sił Powietrznych. Impulsem do jego powstania jest przypadająca w tym roku 80. rocznica bitwy o Anglię.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

SPRAWIEDLIWI W GLIWICACH

W Domu Pamięci Żydów Górnośląskich, Oddziale Muzeum w Gliwicach, odbyła się uroczystość wręczenia medali Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata – najwyższego izraelskiego odznaczenia cywilnego nadawanego nie-Żydom, przyznawanego przez Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holokaustu Jad Waszem w Jerozolimie. Gospodarzami uroczystości byli ambasador Izraela w Polsce oraz prezydent Gliwic.

Uhonorowanych medalem zostało troje Sprawiedliwych: śp. Stefania i Jan Buchałowie oraz śp. s. Zofia Szczygielska. Witając gości, Grzegorz Krawczyk, dyrektor Muzeum w Gliwicach, powiedział:

– Kiedy zastanawiam się nad ich życiem, nad prostotą, a zarazem wielkością tego, co uczynili dla drugiego człowieka, czuję wstyd i słabość słów, milknących w obliczu ludzi świętych.

fot. PAP/Marek Zakrzewski

POWIERZONE MIŁOSIERDZIU

W sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach odbyły się diecezjalne obchody Dnia Dziecka Utraconego. Obecni w bazylice rodzice zawierzyli swoje zmarłe dzieci Bożemu miłosierdziu. Mszy świętej przewodniczył ks. Zbigniew Bielas, kustosz sanktuarium Bożego Miłosierdzia, a homilię wygłosił ks. Janusz Kościelniak. Diecezjalny duszpasterz Rodzin Dzieci Utraconych zwrócił się do osieroconych rodziców: – Mamą i tatą będziecie już zawsze. Ufamy, że te dzieci są z nami i razem z nami uwielbiają Boga.

W specjalnym słowie do zgromadzonych abp Marek Jędraszewski zwrócił uwagę, że ich spotkanie odbywa się w dniu 42. rocznicy wyboru Polaka na papieża, i przypomniał, że św. Jan Paweł II zawsze zachęcał do odmawiania różańca, uważając go za szczególne źródło siły.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

RODZINNA NIEPODLEGŁOŚĆ

Przed siedzibą Archiwum Państwowego w Przemyślu trwa plenerowa wystawa „Archiwa Rodzinne Niepodległej”. Dzięki projektowi do zbiorów placówki trafiło już kilka tysięcy cennych dokumentów i zdjęć z prywatnych zbiorów, pokazujących przez pryzmat losów poszczególnych osób i rodzin także burzliwe dzieje Polski na przestrzeni ostatnich ponad stu lat.

W SKRÓCIE

■ **Cegiełka formacyjna.** Ruszyła rozbudowa krakowskiego Centrum Formacji Duchowej. Zbierane są prośby, intencje i podziękowania, które zostaną wmurowane w fundamenty nowego Domu Słowa, a potem będą omadlane w czasie rekolekcji i spotkań w CFD.

■ **Sanepid z podwyżką.** Na inspekcję sanitarną w 2021 r. zaplanowano z budżetu 1,67 mld zł, czyli o ponad 337 mln zł więcej niż w tym roku. Dzięki temu możliwe będzie zarówno zatrudnienie nowych pracowników, jak i podwyżki, a także realizacja niezbędnych zakupów usług i sprzętów, potrzebnych nie tylko w pandemii.

■ **Maseczki w ustawie.** Nakaz noszenia maseczek w przestrzeni publicznej, wprowadzony rozporządzeniem, będzie „przeniesiony bezpośrednio do ustawy”. Do tej pory za brak maseczki wręczono 55 tys. mandatów.

■ **Pensja z tantiem.** Polityk i muzyk Paweł Kukiz zaapelował do premiera oraz KRRiTV, aby w mediach publicznych grano więcej polskiej muzyki, by pomóc artystom w trudnej sytuacji pandemii. Cytowany przez PAP Kukiz zwraca uwagę, że premier „nie powiedział ani tak, ani nie”. O pomyśle pozytywnie miał wypowiadać się Krzysztof Czabański, szef Rady Mediów Narodowych. W marcu o to samo zwrócił się do wszystkich rozgłośni Związek Zawodowy Muzyków RP. Większość nadawców komercyjnych oceniła, że to domena mediów publicznych. Więcej polskiej muzyki zaczęły nadawać: Jedynka, Trójka, Radio dla Ciebie i Radio Opole.

■ **Kina tracą na reklamie.** Od stycznia do sierpnia najwięksi reklamodawcy wydali w kinach ponad 386,89 mln zł – to spadek o 66 proc. w porównaniu z analogicznym okresem z 2019 r.

■ **Żegnamy.** W ostatnim tygodniu zmarli aktor Wojciech Pszoniak (78 lat) i senator PiS Stanisław Kogut.

■ **200 lat kopca.** W ramach obchodów jubileuszu dwusetlecia kopca Kościuszki w Krakowie dokonano uroczystego otwarcia ekspozycji Muzeum Kościuszkowskiego.

fot. PAP/Łukasz Gagulski

Jacek Karnowski

Wczoraj Moskwa, dziś Bruksela?

Wielu obserwatorów zaskoczyły mocne słowa Jarosława Kaczyńskiego w sprawie polskich relacji z Unią Europejską. „Jeśli groźby i szantaże będą utrzymane, to my będziemy twardo bronić żywotnego interesu Polski. Weto. Non possumus. I tak będziemy działać wobec każdego, kto będzie stosował wobec nas jakieś wymuszenia. Powtórzę jeszcze raz – jesteśmy po dobrej stronie historii. To ci, którzy chcą nam odebrać suwerenność, narzucić jakieś swoje widzimisię, są na drodze do upadku" – mówił lider PiS, odnosząc się do próby powiązania unijnych funduszy z tzw. praworządnością.

Dlaczego mówimy o zaskoczeniu? Bo na przestrzeni ostatnich lat obóz rządzący nie stawiał sprawy na ostrzu noża. Mówiono raczej o szukaniu tego, co łączy Warszawę z Brukselą. Wiadomo, że starannie budowano i pielęgnowano kanały komunikacji nie tylko z Unią, ale i z Niemcami, zwłaszcza z kanclerz Merkel. Teraz mamy ostry zwrot, który wynika zapewne z przekonania, że bycie miłym niewiele daje, że trzeba walczyć.

Stawka jest ogromna. Gdyby rzeczywiście doszło do powiązania funduszy z tzw. praworządnością, oznaczałoby to skokową redukcję naszej niepodległości. Stalibyśmy się „unijnym województwem", które może co najwyżej zarządzać strumieniami pieniędzy, ale nic więcej. O żadnych głębszych reformach nie można by marzyć, a nawet więcej: Polska musiałaby zostać przebudowana zgodnie z życzeniami europejskiego głównego nurtu. Definicja praworządności, którą forsuje większość w Parlamencie Europejskim, to w istocie lista celów programowych lewicy. Obejmuje ona nie tylko kwestie związane z wymiarem sprawiedliwości, ale także edukację seksualną, postulaty środowisk LGBT, nacisk na przyjmowanie migrantów, żądanie finansowania organizacji lewicowych wskazanych przez Brukselę itd.

Polska chciała uniknąć zderzenia, które może przynieść dramatyczne skutki. Co najmniej dwukrotnie nasz rząd wychodził z propozycjami kompromisu, oferując znaczące ustępstwa. Po raz pierwszy przy okazji pierwszego sporu o reformę sądownictwa, po raz drugi na niedawnym, lipcowym szczycie unijnych przywódców. Za każdym razem obiecywano spełnienie polskich postulatów i za każdym razem okazywało się, że nic z tego. Teraz Unia – obecnie kierowana przez prezydencję niemiecką – szykuje taki kształt przepisów, który oznaczał będzie głosowanie kwestii praworządności większością kwalifikowaną. Oznacza to albo sprowadzenie polskiej polityki zagranicznej do roli maszyny zajętej wyłącznie ciułaniem głosów, albo nałożenie Polsce samozaciskającej się pętli. „Tu nie ma pola do kompromisu – tu jest albo-albo" – ocenia europoseł Jacek Saryusz-Wolski, i trudno mu się dziwić.

W ocenie Kaczyńskiego pod pewnymi względami Unia chce pójść dalej niż Moskwa.

Kolejne zwody Brukseli i Berlina, a także kolejne oszustwa i jawne łamanie traktatów spychają kraje takie jak Polska i Węgry pod ścianę. Oba rządy już zapowiedziały weto wobec proponowanych rozwiązań, choć dziś nie jest nawet pewne, czy będą mogły to narzędzie zastosować, skoro premierzy Orban i Morawiecki zgodzili się w lipcu na procedowanie sprawy praworządności. Nawet jeśli uda się wyjść z tej opresji, problem pozostanie. Unijne elity chcą przyspieszyć budowę imperium i dlatego dążą do jak najszybszej pacyfikacji „zbuntowanych prowincji". Możliwe, że obawiają się, że przykład Warszawy czy Budapesztu może okazać się zaraźliwy. W każdym razie pole naszego manewru dramatycznie się zmniejsza.

W ocenie Kaczyńskiego pod pewnymi względami Unia chce pójść dalej niż Moskwa, bo chce zniszczyć polską specyfikę kulturową. Lider PiS przypomniał, że w PRL istniało rolnictwo indywidualne, a Kościół zachował swoją autonomię, co dowodzi, że „pewna oddzielność jednak została zachowana". Tymczasem dziś – mówi Kaczyński – „instytucje Unii Europejskiej, jej przeróżni urzędnicy, jacyś politycy, których Polacy nigdy nigdzie nie wybierali, żądają od nas byśmy zweryfikowali całą naszą kulturę, odrzucili wszystko, co dla nas arcyważne, bo im się tak podoba. Przecież żadnego innego uzasadnienia nie ma".

Stajemy więc – nie z własnej winy – przed dramatycznymi wyborami. Dobrze to ujął niedawno Bronisław Wildstein: „Być może warunkiem tego, by ta Europa na nowo mogła się budować, to trzeba będzie ten projekt rozwiązać. Być może będzie on musiał upaść. I my musimy już teraz zacząć myśleć o tym, że Polska być może będzie musiała wystąpić z Unii Europejskiej, by nie utracić niepodległości". To słowa, których ton jest jednak nowością, znakiem czasu. Niczego one nie przesądzają, ale pokazują, że sprawy, do niedawna oczywiste, oczywistymi być przestają.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

W intencji powołań

Delegat KEP ds. Powołań bp Marek Solarczyk modlił się na Jasnej Górze w intencji nowych powołań kapłańskich i zakonnych. W kazaniu apelował m.in. do wychowawców o wrażliwość, aby z odwagą pomagali młodym odczytywać miejsce Jezusa w ich życiu.

Z badań opracowanych przez ks. prof. Krzysztofa Pawlinę wynika, że głównym zapleczem powołań kapłańskich jest wciąż wierząca rodzina chrześcijańska, choć powoli wzrasta odsetek osób deklarujących obojętność rodziców na sprawy wiary. Aż 84 proc. kandydatów do kapłaństwa to byli ministranci. Znajomi duchowni wspierają pojawiające się u młodych myśli o powołaniu, natomiast coraz rzadziej czynią to rodzice i najbliższa rodzina. Kolebką powołań pozostają diecezje południowej Polski, choć i tam w ciągu 20 lat odnotowano wyraźny spadek liczby alumnów.

Ks. Wojciech Sadłoń, dyrektor Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego w Polsce, komentując informację, że w tym roku w Polsce rozpoczęło formację do kapłaństwa 438 młodych ludzi, o 60 mniej niż w roku ubiegłym, stwierdził z kolei: – Głębokość spadku liczby powołań kapłańskich pomiędzy 2019 i 2020 r. nieco się zmniejszyła. Nie zatrzymał się jednak wyraźny trend spadkowy, który obserwujemy od około roku 2005.

Przestrzeń dialogu

„Usłyszeć drugiego w dialogu to przyjąć dar jego obecności dla siebie, to także nieustannie budować i potwierdzać swoją tożsamość ucznia Chrystusa" – czytamy w Przesłaniu VI Kongresu Kultury Chrześcijańskiej w Lublinie, przebiegającego pod hasłem „Przestrzenie dialogu. Chrześcijańskie inspiracje kultury spotkania".

fot. Centrum Opatrzności Bożej

Świeca Niepodległości

Tylko do 23 października można zgłosić w Centrum Opatrzności Bożej chęć otrzymania miniatury Świecy Niepodległości, której oryginał znajduje się w Świątyni Opatrzności Bożej. Świecę tę ofiarował Polsce papież Pius IX, wyrażając życzenie, by zawieziono ją do Warszawy i zapalono dopiero wówczas, gdy nasza ojczyzna odzyska niepodległość. Było to w 1867 roku, ledwie trzy lata po upadku wielkiego narodowego zrywu w obronie wolności – Powstania Styczniowego.

Świeca Niepodległości została po raz pierwszy zapalona w katedrze warszawskiej w 1920 roku przez marszałka Sejmu odrodzonej Rzeczypospolitej Wojciecha Trąmpczyńskiego. W stulecie odzyskania niepodległości została przeniesiona do Świątyni Opatrzności Bożej – Wotum Narodu. Od tej pory stało się tradycją, że co roku podczas uroczystych obchodów Narodowego Święta Niepodległości zapala ją Prezydent Rzeczypospolitej.

Rodzi się także nowa tradycja: 11 listopada o godzinie 19.18, co jest nawiązaniem do daty odzyskania niepodległości, w dziesiątkach tysięcy polskich domów zapalane są miniatury tej świecy. Przy blasku ich płomieni wierni dziękują Opatrzności za wolność Polski, powierzają Bogu jej losy i proszą o opiekę nad ojczyzną. Zapalając świecę 11 listopada, wyrażamy także pamięć o tych, którzy ofiarowali swoje wysiłki, a nieraz nawet życie dla wolnej Polski.

Warto dołączyć do rosnącego z roku na rok grona osób kultywujących tę nową tradycję manifestowania swej wiary i patriotyzmu.

Wierna miniatura Świecy Niepodległości może trafić do każdego, by mogła zajaśnieć w jego domu 11 listopada. Ten narodowy symbol może otrzymać każdy, jako wyraz podziękowania za złożoną ofiarę na budowę świątyni. Przy składaniu ofiary należy w tytule dopisać: ŚWIECA. Złożone ofiary będą przeznaczone na prowadzenie dalszych prac budowlanych przy Świątyni Opatrzności Bożej.

Więcej informacji:
www.centrumopatrznosci.pl/swieca
lub pod nr. tel. 25 753 36 92.

Sukces saperów

Nurkowie minerzy z 12. dywizjonu trałowców przeprowadzili kluczową część akcji neutralizacji 5,4-tonowej bomby Tallboy, zalegającej od czasów II wojny światowej na dnie Kanału Piastowskiego w Świnoujściu. Zainicjowali zdalnie proces deflagracji (oddziaływania na materiał wybuchowy innym materiałem wybuchowym i wkładką kumulacyjną), który przeszedł jednak w detonację. Była to pierwsza tego typu akcja przeprowadzona pod wodą. Nad powierzchnią kanału pojawił się ok. 100-metrowy słup wody, według relacji świadków wybuch był przez chwilę odczuwalny m.in. na wyspie Karsibór.

Jeszcze nikt nigdy na świecie nie zneutralizował tak wielkiego obiektu pod wodą metodą, jaką zrobili to nurkowie minerzy. Znaleziony w Świnoujściu Tallboy miał długość 6,44 m, ważył 5,4 tony. Zawierał 2,4 tony materiału wybuchowego o zwiększonej sile działania, co odpowiada 3,6 tony trotylu. Został najprawdopodobniej zrzucony na krążownik „Lützow" w 1945 r., choć do chwili znalezienia niewybuchu panowało przekonanie, że wszystkie tego typu ładunki zrzucone na niemieckie okręty eksplodowały.

fot. PAP/ Łukasz Gągulski

Koncert w Wadowicach

Z okazji zakończenia obchodów stulecia urodzin św. Jana Pawła II w Wadowicach odbył się koncert, który na żywo pomieścił zaledwie 300 widzów, pozostałe tysiące ze względu na pandemię oglądały go w TVP. Organizatorem wydarzenia były TVP i muzeum papieskie w Wadowicach.

Czyje będą media?

Piotr Kościński

Niedawno pojawiła się informacja, że PKN Orlen prowadzi rozmowy w sprawie kupna spółki Polska Press, będącej właścicielem większości gazet regionalnych w naszym kraju. To by mogło oznaczać, że rządzący zrezygnują z tak zwanej dekoncentracji mediów, a zadowolą się przejęciem przez państwową firmę dużego segmentu prasy.

Jednocześnie wiadomo, że Orlen zamierza kupić RUCH. To zaś prowadziłoby do wejścia polskiego giganta naftowego na rynek mediów. I tak stacje benzynowe, które są punktami sprzedaży gazet, w przyszłości mogłyby skutecznie promować gazety, których Orlen byłby właścicielem. Podobnie mógłby robić ważny dystrybutor gazet, jakim jest właśnie RUCH.

Tyle że dzienniki regionalne nie mają się najlepiej. Dane na koniec 2019 r. pokazują, że najlepsza w Polska Press „Gazeta Pomorska" (Bydgoszcz) sprzedawała średnio 25 tys. egzemplarzy dziennie, ale np. „Gazeta Współczesna" (Białystok) zaledwie 3,3 tys. Epidemia koronawirusa tylko pogorszyła sytuację. Nikt nie potwierdza, że rozmowy z właścicielami Polska Press się toczą, ale docierają różne pogłoski, np. że Orlen nie przejmie serwisów internetowych, tylko gazety papierowe. A to inwestycja bardzo niepewna. Ponadto państwowa spółka nigdy nie jest najlepszym właścicielem – a zwłaszcza nie wiadomo, czy w gazety i ich treść nie zechcą wtrącać się politycy.

Na całym świecie dominuje trend nazywany koncentracją mediów.

Hasło dekoncentracji jest nośne. Inaczej niż w Polsce, za granicą bywają duże ograniczenia, jeśli chodzi o posiadanie mediów przez firmy z innych państw, istnieją też ograniczenia w posiadaniu wielu mediów jednocześnie. Społeczne poparcie dla dekoncentracji bierze się z obaw, że właściciel z innego kraju (szczególnie z kraju sąsiedniego, np. z Niemiec) może coś dziennikarzom nakazać. Są obawy, że zagraniczny właściciel może zmusić redaktora naczelnego do wspierania konkretnej polityki, a nawet do krytykowania rządu. Czasem tak bywało. W praktyce jednak głównym celem inwestorów zagranicznych jest najczęściej jedno: jak największy zysk. A mieszanie się w politykę może ich tego zysku pozbawić.

Z drugiej zaś strony ostra krytyka rządu bywa mile widziana przez sporą część odbiorców mediów. Istnieje coś takiego, jak „premia za opozycyjność": paradoksalnie można mieć zyski z bycia opozycyjnym.

Różne doświadczenia

Dobrym przykładem inwestycji zagranicznych w polskie media są dwie gazety: „Rzeczpospolita" i „Życie Warszawy". Pierwsza odniosła sukces (choć dziś jej sytuacja, tak jak innych dzienników drukowanych, jest nie najlepsza), a druga poniosła porażkę.

„Rzeczpospolita" powstała w 1981 r. jako pismo rządowe. Przez kolejne lata była dziennikiem bezbarwnym i nudniejszym chyba nawet od „Trybuny Ludu". Dopiero po zmianach w 1989 r. premier Tadeusz Mazowiecki postanowił zrezygnować z posiadania przez rząd swego organu prasowego. Redaktorem naczelnym został Dariusz Fikus, który w 1991 r. pozyskał inwestora francuskiego – grupę Hersanta. Francuzi najpierw kupili 49 proc. udziałów w nowej spółce Presspublica (drugim udziałowcem było Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnicze „Rzeczpospolita"), potem dokupili 2 proc. Zakupili komputery i wyposażenie redakcji, potem także własną drukarnię w Raszynie (później powstała kolejna pod Poznaniem).

Dzięki temu gazeta mogła się rozwinąć i stała się jednym z najlepszych pism w kraju. Mogło być jeszcze lepiej, ale szefowie kolejnego udziałowca (Francuzi z dużym zyskiem sprzedali swe udziały norweskiej spółce Orkla Media) skłócili się z dyrektorem PPW „Rzeczpospolita" i nie doszło m.in. do kupna własnej siedziby czy planowanego przejęcia jednej ze stacji radiowych. A potem pojawiły się kłopoty prasy drukowanej, co uderzyło i w „Rzeczpospolitą". Następca Orkli, brytyjski Mecom, sprzedał w 2011 r. firmę polskiemu biznesmenowi Grzegorzowi Hajdarowiczowi.

„Życie Warszawy" założone zostało w 1944 r. i za PRL było chyba najlepszym dziennikiem w kraju, choć wydawanym przez partyjny koncern RSW „Prasa". Na pewno czytało się ją z dużo większym zainteresowaniem niż „Rzeczpospolitą". Po 1989 r. gazetę kupił włoski biznesmen Nicola Grauso, ale działania Włochów okazały się co najmniej chybione i pismo podupadło. Kolejni właściciele, polscy biznesmeni, również nie odnotowali sukcesów. W 2007 r. gazetę kupiła Presspublica, faktycznie po to, by nie przejęła jej konkurencja (chodziło o poprzednika dzisiejszej Polska Press). Ale było za późno, by „Życie Warszawy" odrodzić. Nakład sprzedany kurczył się, spadając poniżej 3 tys. egzemplarzy dziennie, a sama gazeta wyglądała jak cień samej siebie. W 2011 r. pismo stało się dodatkiem warszawskim do „Rzeczpospolitej", a potem tytuł „Życie Warszawy" ostatecznie zniknął.

To pokazuje, że dobry zagraniczny inwestor i sam osiągnął zyski, i mógł rozwinąć gazetę z pożytkiem dla czytelników oraz dziennikarzy (w latach 90. wynagrodzenia były naprawdę wysokie!). Zły inwestor przynosił tylko kłopoty.

Właściciel gazet regionalnych

Gazety, które chce podobno kupić Orlen, należą do Polska Press sp. z o.o. Spółka ta była poprzednio znana pod nazwą Polskapresse i należy do niemieckiego koncernu Verlagsgruppe Passau. Do 2015 r. Polskapresse posiadała mniej więcej połowę gazet regionalnych w Polsce. Właściciel drugiej, dużej części tych gazet, spółka Media Regionalne, była własnością norweskiej Orkla Media, a potem brytyjskiego Mecomu (obok siostrzanej Presspubliki, wydającej m. in. „Rzeczpospolitą"). Jednak Mecom sprzedał swoje polskie spółki, a Media Regionalne trafiły w ręce Polskapresse. Powstała nowa spółka z nazwą nie mającą już niemieckich konotacji – Polska Press.

Oczywiście nim doszło do transakcji, zgodę musiał wyrazić Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Wydawałoby się, że odpowiedź będzie negatywna, bo w ręce jednej firmy przeszła zdecydowana większość gazet regionalnych, ale UOKiK patrzył na

fot. Wojciech Świątkiewicz

W przyszłości stacje benzynowe mogłyby skutecznie promować gazety, których Orlen byłby właścicielem

sprawę inaczej, bowiem badał każdy rynek regionalny oddzielnie. Tymczasem na tych rynkach sytuacja się nie zmieniała. W każdym z badanych regionów gazeta należąca do Polska Press nie jest monopolistą – są inne dzienniki, są lokalne dodatki do „Gazety Wyborczej", a także tygodniki.

Tym niemniej obecnie Polska Press posiada aż 20 dzienników we wszystkich województwach prócz warmińsko-mazurskiego, 4 tygodniki ogłoszeniowe, bezpłatną gazetę „Nasze Miasto", ukazującą się dwa razy w tygodniu w kilkunastu miastach, oraz około 150 tygodników lokalnych. 2019 r. to spadki zarówno zysku (z 9,6 do 8,6 mln zł), jak i wpływów ze sprzedaży gazet (o 9 proc.) i reklam (o 5 proc.), a także liczby pracowników – od 107 do 2126 (w tym 760 dziennikarzy). Koronawirus na pewno pogorszy wyniki spółki w 2020 r. Ale też są ludzie bardzo przywiązani do gazet, które czytają od lat; wcale nie chcą się z nimi rozstawać – choć może częściej sięgają po nie do Internetu. Duży wysiłek dziennikarzy, świetnie znających swoje miasta i swoje regiony, powoduje, że dwadzieścia gazet codziennych Polska Press jeszcze się trzyma.

Co z zagranicznymi właścicielami?

Oprócz gazet regionalnych media w Polsce należą głównie do rodzimych właścicieli. Z trójki głównych stacji telewizyjnych tylko TVN (i TVN24) jest własnością firmy zagranicznej – amerykańskiej Discovery. Jeśli chodzi o radio, dominujące na rynku RMF FM należy do niemieckiego Bauer Media, ale większość największych stacji radiowych, po kupnie Radia Zet przez Agorę, jest własnością polskich firm. Podobnie w przypadku ogólnokrajowych portali internetowych, choć największy z nich Onet należy do niemiecko-szwajcarskiej grupy Ringier Axel Springer. W przypadku portali regionalnych dominują te należące do niemieckiej Polska Press. Największa pod względem nakładu gazeta codzienna „Fakt" również jest własnością Ringier Axel Springer, ale spośród pierwszej dziewiątki największych gazet zagranicznych właścicieli mają też „Przegląd Sportowy" (Ringier Axel Springer) i „Puls Biznesu" (szwedzki Bonnier). Tygodniki opinii mają niemal wyłącznie polskich właścicieli (prócz szwajcarsko-niemieckiego „Newsweeka"); inaczej jest wśród pism kolorowych, zdominowanych przez niemieckiego Bauera.

Na całym świecie dominuje trend nazywany koncentracją mediów. Niegdyś amerykańskie stacje telewizyjne miały dziesiątki właścicieli – dziś jest to zaledwie kilka koncernów, każdy tworzący swoją własną, skomplikowaną sieć spółek. Rozrastają się gigantyczne firmy medialne. Równocześnie jednak rządy różnych krajów podejmują wysiłki, by ograniczyć te tendencje. Ostatecznie bowiem czytelnicy, słuchacze i widzowie mają coraz bardziej ograniczoną możliwość wyboru – mniejsze media znikają. W niektórych państwach obowiązują skomplikowane regulacje, w efekcie których trudno mieć jednocześnie np. dużą stację telewizyjną, radiową i gazetę.

W Polsce są to przede wszystkim regulacje antymonopolowe, które są niekoniecznie skuteczne. Wprowadzenie nowych mogłoby spowodować, że jakieś firmy musiałyby sprzedać część swych mediów – a to może być trudne. Zapewne podniosłyby się protesty, doszłoby do interwencji rządów innych krajów. Z jakich państw są właściciele potencjalnie „dekoncentrowanych" mediów? Przede wszystkim z Niemiec (które zresztą same bardzo nie lubią obcego kapitału w swoich mediach). Stąd być może koncepcja kupienia faktycznego monopolisty na rynku prasy regionalnej przez państwową firmę – PKN Orlen.

Tak naprawdę do polonizacji mediów dojdzie wówczas, gdy polski kapitał zechce szerzej inwestować w prasę (także internetową), radio i telewizję. Zagraniczni inwestorzy są w lepszej sytuacji, ponieważ zazwyczaj reprezentują silne i bogate firmy już mające liczne media, a więc doświadczone w tej branży. Tylko niech nikt się nie łudzi, że rodzimi kapitaliści nie mają poglądów politycznych i że ich media będą absolutnie neutralne politycznie lub całkowicie prorządowe, niezależnie od tego, kto akurat rządzi.

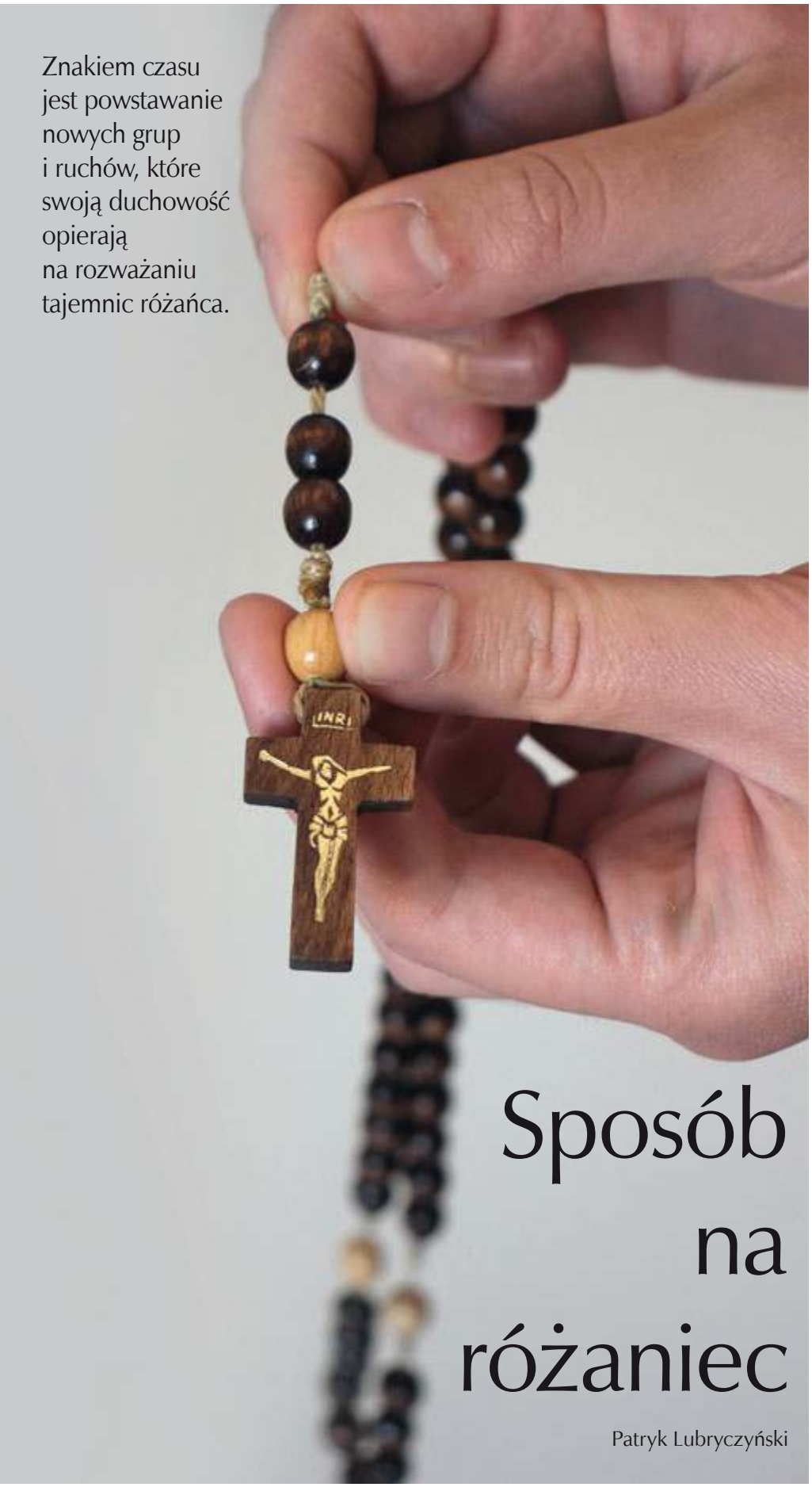

Znakiem czasu jest powstawanie nowych grup i ruchów, które swoją duchowość opierają na rozważaniu tajemnic różańca.

Sposób na różaniec

Patryk Lubryczyński

fot. Patryk Lubryczyński

Praktyka odmawiania różańca sięga wczesnego średniowiecza. Zrodziła się w zakonach, w których mnisi oraz świeccy, pozostający pod ich wpływem, odmawiali codziennie 150 razy modlitwę „Zdrowaś Maryjo", jeśli nie mogli odmówić 150 psalmów z Psałterza. Do upowszechnienia różańca przyczynili się dominikanie, którzy – za św. Dominkiem – uznali różaniec za najlepsze narzędzie walki z szatanem i ówczesnymi herezjami. Dlatego zaczęli nosić różańce u pasa, analogicznie jak rycerstwo nosiło miecze.

Ważną datą dla rozwoju modlitwy różańcowej był 7 października 1571 r., kiedy to flota chrześcijańska pod Lepanto obroniła Europę przed inwazją muzułmańską. Nie tylko duchowni, ale także żołnierze i marynarze, uznali, że zwycięstwo nad silniejszym nieprzyjacielem nastąpiło nie dzięki potędze oręża, ale dzięki sile różańcowej modlitwy.

Współcześnie do rozpropagowania różańca bardzo przyczynił się pontyfikat św. Jana Pawła II. W liście Rosarium Virginis Mariae papież ogłosił rok 2003 Rokiem Różańca i ustanowił nowe tajemnice różańca – tajemnice światła. – Zauważyłam ożywienie pobożności różańcowej od 2003 r. Sporo osób zaczęło odmawiać różaniec w Roku Różańcowym. Powstały nowe wspólnoty modlących się tą formą modlitwy – opowiada s. Wioletta Ostrowska ze Zgromadzenia Sióstr Loretanek, sekretarz redakcji miesięcznika „Różaniec".

Stowarzyszenie Żywy Różaniec

Stowarzyszenie Żywy Różaniec zostało założone przez sługę Bożą Paulinę Jaricot w 1826 r. w Lyonie. Każdy z członków zobowiązuje się do codziennego rozważania jednej tajemnicy różańcowej, wyznaczonej na dany miesiąc. Tworzone są 20-osobowe grupy, a poszczególni uczestnicy odmawiają inne tajemnice, dzięki czemu każdego dnia wspólnota modli się całym różańcem. – Różaniec wnosi pokój do serca i jedność do mojej rodziny. Każdego dnia swoje problemy oraz pracę oddaję Niepokalanemu Sercu Maryi – mówi Anna Szafoni, zelatorka z parafii św. Faustyny na warszawskim Bródnie.

Jasnogórska Rodzina Różańcowa

Charyzmat Jasnogórskiej Rodziny Różańcowej polega na codziennym odmawianiu jednej tajemnicy różańca św. Może to być także modlitwa w ramach przynależności do innych wspólnot różańcowych. Często dana grupa modlitewna podczas pobytu w Częstochowie zapisuje się do Jasnogórskiej Rodziny Różańcowej. – Należenie do Jasnogórskiej Rodziny Różańcowej jest dla mnie bodźcem do rozwoju duchowego i wzrastania w maryjności. Różaniec jest dla mnie elementem zdrowej pobożności oraz łańcuchem bezpieczeństwa – wyjaśnia Olga Stawska, członkini Jasnogórskiej Rodziny Ró-

żańcowej z parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Częstochowie.

Podwórkowe Koła Różańcowe

W Podwórkowych Kołach Różańcowych Dzieci najmłodsi zobowiązują się do odmówienia jednej tajemnicy różańca. Grupa powstała w 1997 r., a jej założycielką jest Magdalena Buczek. Jest to wspólnota o zasięgu ogólnoświatowym, związana ze środowiskiem Radia Maryja, cały czas prężnie się rozwijająca. Koła zakładane są w rodzinach, przy parafiach lub szkołach. Codzienna modlitwa różańcowa odmawiana jest w stałych intencjach, m.in. za Ojca Świętego, Kościół, ojczyznę, za rodziny, za dzieci nienarodzone.

Różaniec rodziców

Rodzice zobowiązują się do odmawiania codziennie jednej dziesiątki różańca, rozważając przydzieloną na dany miesiąc tajemnicę. Jest to wspólnota dynamicznie działająca w Polsce. Ta forma modlitwy różańcowej oparta jest na schemacie Żywego Różańca. Składa się z 20-osobowych grup parafialnych zwanych różami, na czele których stoi zelator. Członkowie różańca rodziców podejmują modlitwę w intencji swoich dzieci oraz za dzieci pozostałych członków róży. Grupa rozszerza się najbardziej poprzez osobiste świadectwa. – Modlitwa różańcowa daje mi wielki pokój. Codziennie klękam do dziesiątka różańca z żoną i osiemnastoletnim synem. To chwile, które wnoszą do życia rodziny dużą miłość. Myślę, że różaniec jest wielką tarczą i obroną przed złem. Codziennie powierzam się Maryi i dostrzegam jej opiekę nad moim synem, różaniec ma potężną moc – stwierdza Paweł Ciura z grupy Różańca Rodziców z parafii św. Faustyny w Warszawie.

Męski Różaniec

Opiekunem Męskiego Różańca jest ks. Dominik Chmielewski SDB. Uczestnicy Męskiego Różańca tłumaczą, że rolą mężczyzn w Bożym zamyśle jest ochrona na życie wieczne wszystkich, których Bóg podarował nam na wieczność. Członkowie, jak św. Józef, który był opiekunem Św. Rodziny, starają się bronić poprzez modlitwę różańcową świętości rodzin i bliskich. Cykliczne modlitwy grup różańcowych odbywają się także za granicą. – Maryja ukształtowała mnie jako mężczyznę. Straciłem mamę w 2006 r., a Matka Boża ją zastąpiła. Mogę zwrócić się do Niej z każdym problemem. Wiem, że Ona załatwi wszystko u Pana Jezusa – tłumaczy Paweł Jaworski z Męskiego Różańca w Warszawie. Inny uczestnik, Jan Sienicki, podkreśla, że od kiedy zaczął zwracać się do Niepokalanej Dziewicy, zerwał z wieloma grzechami, które niepokoiły go od młodości.

Apostolat Nowenny Pompejańskiej

– Spośród sposobów modlitwy różańcowej w Polsce wymieniłabym Apostolat Nowenny Pompejańskiej. Polega on na odmawianiu całego różańca św. przez 54 dni jako nowennę. Jest to bardzo wymagająca forma modlitwy związana z bł. Bartłomiejem Longo. Przez pierwsze 27 dni odmawiamy część błagalną, a później przez kolejne 27 dni dziękujemy za tę jedną łaskę, którą chcemy wyprosić – mówi s. Wioletta, loretanka. Uczestnicy nowenny dają świadectwa o łaskach płynących z tej formy modlitwy.

Grupa spod Jerycha

Członkowie Grupy spod Jerycha zobowiązują się do odmawiania codziennie całego różańca. Wspólnota powstała w 1983 r., a jej założycielem jest br. Anatol Kaszczuk. Jest to grupa nieformalna licząca ok. 200 osób. Ma swojego moderatora i koordynatora ogólnopolskiego.

Grupa spod Jerycha praktykuje modlitwę różańcową przed Najświętszym Sakramentem. Przekazuje wiedzę o potędze różańca i adoracji oraz aktywizuje świeckich do apostolstwa w parafiach. Do charyzmatu grupy należy wypraszanie niezbędnych łask przez wstawiennictwo Matki Bożej dla Polski, świata, Kościoła, osób Bogu poświęconych i rodzin. – Różaniec łączy nas z Jezusem przez serce Maryi, wprowadzając w wymiar wieczności. Dzięki różańcowi mam trzeźwe myślenie i działanie, różaniec jest dla mnie światłem Bożym, który oświeca mi drogę – opowiada Zofia Szczur, lider Grupy spod Jerycha przy parafii św. Katarzyny w Zamościu.

Męskie Plutony Różańca – Lew Judy

Kolejną ważną wspólnotą jest Męski Pluton Różańca – Lew Judy. Członkowie tej grupy zobowiązują się do odmawiania jednej wyznaczonej na dany miesiąc tajemnicy różańca. Jest to wspólnota bardzo młoda, ponieważ powstała w 2014 r. Założycielem jest Michał Przewoźny. Obejmuje mężczyzn na całym świecie. Wspólnota działa w małych grupach, tak zwanych Kompaniach Braci, corocznie bierze udział w Męskiej Pielgrzymce do sanktuarium św. Józefa w Kaliszu i organizuje rekolekcje dla mężczyzn.

– Lew Judy był dla mnie odpowiedzią na kryzys męskości. Dosyć szybko straciłem ojca, co odbiło się na moim wychowaniu. Brak męskich wzorców był dla mnie problemem, a po przyjeździe na studia do Torunia Lew Judy mi na tę potrzebę odpowiedział. Wyprowadził mnie na prostą i uformował jako mężczyznę. Męskie towarzystwo przemienia chłopców w mężczyzn – mówi Krystian Koszolko, lider ogólnopolskiego Męskiego Plutonu Różańca.

Szkolna Armia Różańcowa

Ciekawą propozycją jest Szkolna Armia Różańcowa. Jest to wspólnota najbardziej rozwijająca się w diecezji zamojsko-lubaczowskiej. Dziecko należące do wspólnoty odmawia jedną dziesiątkę różańca na katechezie lub podczas przerwy między lekcjami w dni nauki szkolnej, a w pozostałe dni w domu. Uczestnicy poprzez publiczne odmawianie różańca w klasie, na korytarzu lub w sali gimnastycznej apostołują wobec rówieśników, nauczycieli i rodziców.

– Był pierwszy piątek 2010 r., chyba w maju. Wychodziłem z kościoła, gdy mój kolega zawołał mnie i zapytał, czy bym nie przyszedł na różaniec, gdyż brakowało im jednej osoby do dziesiątka. Szczerze mówiąc, nie chciałem, ale coś mnie pchało i kazało pójść. Poszedłem. Na koniec różańca czułem się taki lekki, taki radosny, tak mi było przyjemnie, że obiecałem przyjść za miesiąc – daje świadectwo Jakub Kisz.

Wspólnota Nieustającego Różańca

Wspólnota Nieustającego Różańca Świętego im. Jana Pawła II raz w miesiącu, w wyznaczonym dniu, odmawia różaniec. Kolejne osoby przez pół godziny, w swoich domach, odmawiają jedną część różańca.

Grupa powstała w archidiecezji warmińskiej 3 września 1999 r. z inicjatywy abp. Edmunda Piszcza, a założyła ją Urszula Strynowicz. W każdej wspólnocie powinno być przynajmniej 48 osób, aby modlitwa różańcowa mogła trwać przez całą dobę. Pierwszą i najważniejszą inicjatywą nieustannej modlitwy różańcowej jest wypełnienie Jasnogórskich Ślubów Narodu. – Czuję, że Wspólnota Nieustającego Różańca jest moją misją. Nie myślałam, że Pan Bóg postawi przede mną takie zadanie i przyjdzie mi tworzyć Nieustanny Różaniec. Dzięki wspólnocie bardzo ukochałam Matkę Bożą, szczególnie w wizerunku gietrzwałdzkim, i wiem, że jestem pod jej opieką – opowiada pomysłodawczyni, Urszula Strynowicz.

Żywy Różaniec Misyjny

– Kolejną ważną grupą jest Żywy Różaniec Misyjny, który polega na modlitwie jedną dziesiątką różańca dziennie w intencji misji. Istotna jest również comiesięczna stała ofiara na cele misyjne, czytanie i propagowanie prasy misyjnej oraz innych publikacji o misjach, a także tworzenie nowych róż Żywego Różańca, które włączają się w Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary – wskazuje s. Wioletta, loretanka.

Pani Zofia Bacławska z Żywego Różańca Misyjnego wspomina, że na spotkaniu Odnowy w Duchu Świętym otrzymała publikację „Echo z Afryki". Lektura bardzo ją poruszyła. Odłożone wcześniej pieniądze na ubrania przeznaczyła na misje. W 2004 r. założyła pierwszą różę misyjną w parafii Matki Bożej Królowej Polski w Chojnicach.

Informacje o wspólnotach:

- https://apostolat.rozaniec.info/
- http://lewjudy.info/meskieplutonyrozanca/
- http://jrr.jasnagora.pl/
- https://www.rozaniec.eu/zywyrozaniec
- http://www.szar.edl.pl/
- http://www.rozaniec24.pl/o_wspolnocie.html
- https://missio.org.pl/
- https://meskirozaniec.pl/

Marek Jurek

Rurociągi w mózgu

Czymże jest „zamrożony konflikt”? Formułą dyplomatyczną, która pozwala opinii międzynarodowej przejść do porządku dziennego nad podbojem jakiegoś terytorium.

Dawne wojny pełne były wieloletnich rozejmów, które „zamrażały” konflikty. Rzeczpospolita straciła Kijów na wiele lat przed zawarciem traktatu Grzymułtowskiego w 1686 roku. W zasadzie, według rozejmu andruszowskiego, miała go odzyskać od Rosji w 1669 roku, ale nie odzyskała już nigdy. Takich przykładów historia zna wiele.

Dziś koncept „zamrożenia” (jako zjawiska rzekomo nowego) służy wyłącznie udawaniu, że żyjemy w świecie, w którym agresje i podboje są niemożliwe, gdzie wszelkie ich próby mają jedynie charakter chwilowy, nim rychło nie zostanie przywrócony wieczny pokój pod panowaniem prawa międzynarodowego. Tymczasem – w pełni doceniając okresy i obszary pokoju i hamującą rolę międzynarodowego prawa – czasy współczesne znają wiele przykładów granic zmienionych gwałtem, i to nie tylko przez Rosję. Północny Cypr, oderwany od reszty wyspy pół wieku temu przez Turcję, stanowi (w kontekście Górskiego Karabachu) dostatecznie alarmujący przykład. Krym nie jest wyjątkiem.

„Zamrożenie konfliktu” w Górskim Karabachu to jeden z możliwych efektów tej wojny. Azerbejdżan zrealizował już plan minimum. Dopuścił się parotygodniowej agresji, czym praktycznie odwołał wcześniejsze zobowiązania do wyrzeczenia się siły w rozwiązaniu sporu o Karabach, a świat się z tym pogodził. Wojska azerbejdżańskie zajęły część terytoriów potrzebnych do geograficznego odcięcia Republiki Arcach (czyli ormiańskiego państwa w Karabachu) od Armenii, więc do uruchomienia stanu oblężenia tego małego górskiego regionu (przypomnijmy, że Górski Karabach to kraj wielkości województwa świętokrzyskiego, ale o piętnastokrotnie mniejszej liczbie ludności). Nawet więc gdyby Azerbejdżan zrezygnował z planów całkowitego podboju tego regionu (co przecież wcale nie jest pewne) – i tak zrobił krok w tę stronę, poważnie zmieniając strategiczne relacje z Armenią.

Efekty polityki azerskiej widać już nawet w Polsce.

Efekty polityki azerskiej widać już nawet w Polsce. Irena Lasota przestrzega w „Plusie Minusie” przed pochopną solidarnością z Armenią. Zwraca uwagę, że region ten to nie tylko Ormianie, Azerzy, chrześcijaństwo i islam, ale również rurociągi, koleje, drogi i interesy mocarstw. Krótko mówiąc – geopolityka. Pisze, że „Górski Karabach może być nazywany w mowie potocznej «spornym» terytorium, ale nazywanie go tak w mowie politycznej jest zgodą na łamanie prawa międzynarodowego. Bo wedle niego Karabach jest terytorium Azerbejdżanu, tak jak Krym jest terytorium Ukrainy”. I – zapewne zapomniała dodać pani Lasota – jak Czeczenia terytorium Rosji, oba bowiem kraje, Arcach i Czeczenia, w tym samym czasie, w momencie rozpadu ZSRR, ogłosiły swe państwowe aspiracje. Owszem, należy pamiętać o geopolityce, ale również o narodach, których dotyczy, bo geopolityka ma pomagać rozumieć rzeczywistość, a nie ją zaciemniać. Trzeba zachować tego świadomość, jeśli nie mają się nam porobić rurociągi (a może raczej sensociągi) w mózgu.

W drodze na ołtarze

fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk

Uroczysta sesja Trybunału pod przewodnictwem bp. Damiana Bryla, delegata metropolity poznańskiego, zainaugurowała w Niedzielę Misyjną proces beatyfikacyjny na szczeblu diecezjalnym dr Wandy Błeńskiej (1911-2014), pochodzącej z Poznania lekarki i misjonarki, nazywanej „matką trędowatych”. Posiedzenie Trybunału i uroczysta Msza Święta odbyły się w poznańskiej bazylice archikatedralnej.

Z powodu zarażenia koronawirusem w uroczystości nie mogli uczestniczyć abp Stanisław Gądecki oraz bp Szymon Stułkowski, który od dnia śmierci dr Błeńskiej co miesiąc gromadzi młodzież przy grobie misjonarki na wspólnej modlitwie różańcowej.

Metropolita poznański skierował pismo na ręce bp. Bryla, w którym przekazał swoje pozdrowienia i pasterskie błogosławieństwo. W homilii bp Damian Bryl podkreślił, że dr Błeńska była człowiekiem wiary, która przejawiała się w modlitwie i towarzyszyła jej w każdym momencie życia. „Wspominamy dziś piękne życie dr Wandy, dziękujemy za nie i prosimy, aby doświadczenie spotkania z jej osobą poruszyło nasze serca. Oby piękne pragnienia, którymi żyła, obudziły się i w nas” – powiedział bp Bryl.

Dr Błeńska w 1950 r. wyjechała do Ugandy, gdzie w Bulubie nad jeziorem Victoria ofiarnie leczyła chorych, zwłaszcza trędowatych. W Afryce przebywała 43 lata.

Szpital na Narodowym

Pierwszy szpital tymczasowy dla chorych na COVID-19, który powstanie na Stadionie Narodowym, będzie mieścił 500 łóżek, z czego 50 łóżek OIOM-owych – powiedział szef KPRM Michał Dworczyk. W kilku województwach trwają przygotowania do ewentualnego stworzenia kolejnych takich szpitali. Wcześniej rzecznik rządu Piotr Müller poinformował, że Dworczyk odpowiada za koordynację działań związanych z powstaniem tymczasowego szpitala na Stadionie Narodowym w Warszawie.

Polecenie przygotowania pierwszego szpitala tymczasowego, który będzie zlokalizowany na Stadionie Narodowym, wydał premier Mateusz Morawiecki. Obecnie są doprowadzane niezbędne media oraz wyposażenie konieczne do podawania tlenu, ponieważ tlenoterapia jest jedną z podstawowych metod leczenia. Zasadniczą rolę w przygotowaniach, a także w skompletowaniu personelu medycznego, odgrywają szpital MSWiA w Warszawie oraz Agencja Rezerw Materiałowych.

Zalew nosorożców

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Eugène Ionesco (1909–94) napisał dramat pt. „Nosorożec", który stał się klasykiem teatru absurdu. Sztuka zaczyna się na placu w prowincjonalnym miasteczku we Francji. Dwaj przyjaciele, Berenger oraz Jan, spotykają się na tarasie knajpy. Po pewnym czasie przez plac przebiega nosorożec, co oczywiście wywołuje ogólne poruszenie. Pojawienie się zwierzaka jest żywo dyskutowane wśród mieszczaństwa. Akcja przenosi się do biura. Do niego wpada niejaka Pani Wołowina, goniona przez nosorożca. Podczas gdy pracownicy próbują uspokoić kobietę, schody prowadzące do biura zawalają się pod naporem cielska nosorożca. Akcja przenosi się do pokoju Jana, który podupadł na zdrowiu. Berenger przychodzi do niego w odwiedziny. Samopoczucie Jana pogarsza się coraz bardziej. Ostatecznie przemienia się w nosorożca. Okazuje się, że w całym miasteczku ludzie robią to samo. Przeciwny nowej manii Berenger, ucieka do swojego domu. Sytuacja w miasteczku pogarsza się. Coraz więcej osób przemienia się w nosorożce, które szarżują pod oknami Berengera, który jest zdesperowany i bliski załamania. Nosorożce niszczą miasto i wstrząsają jego mieszkaniem. Mimo wszystko nie ulega presji i szukając strzelby, zapowiada walkę o „ludzkość" do końca.

Coraz częściej w życiu społecznym spotykamy wiele absurdalnych sytuacji.

Główna postać sztuki, Berenger, prosty, zwyczajny człowiek, często niedoceniany i krytykowany za swoje uzależnienie od alkoholu, okazuje się być jedynym człowiekiem, który nie poddaje się metamorfozie w nosorożca. Sztuka Ionesco zwykle jest interpretowana jako odpowiedź i krytyka nagłego wzrostu faszyzmu i nazizmu w latach poprzedzających II wojnę światową. Dotyczy kwestii konformizmu społecznego, zaniku indywidualnej odpowiedzialności oraz zamętu w filozofii i moralności.

Coraz częściej w życiu społecznym spotykamy wiele absurdalnych sytuacji. Być może przytłaczający nawał informacji jest, przynajmniej częściowo, ich przyczyną. „Większej mądrości – pisze Franciszek we „Fratelli Tutti" – nie wytwarza się jej przez niecierpliwe poszukiwania w internecie, ani nie jest też sumą informacji, których wiarygodność nie jest zapewniona. W ten sposób nie dojrzewa się w spotkaniu z prawdą. Rozmowy w końcu obracają się tylko wokół najnowszych danych, są jedynie horyzontalne i ogólnikowe. Nie zwraca się natomiast dłuższej i przenikliwej uwagi na istotę życia, nie rozpoznaje się tego, co jest niezbędne do nadania sensu egzystencji" (n. 50).

Dodać nadziei pannom i kawalerom

Magdalena Wołochowicz

Pan Bóg położył mi na sercu singli, a szczególnie singielki, bo przecież sama jestem kobietą. Nie tych, którzy z wyboru żyją sami lub w wolnych związkach – o nich wypowiedział się ostatnio abp Marek Jędraszewski, zwracając uwagę na egoistyczną „ideologię singli", którzy są samotnymi wyspami, a jeśli tworzą związki „to na zasadzie przelotności i nietrwałości, bez jakichkolwiek wzajemnych zobowiązań" (4 października 2020 r., Kalwaria Zebrzydowska). Myślę o tych, którzy marzą i dążą do założenia rodziny, ale czas ich panieństwa bądź kawalerstwa się przedłuża. Do tej grupy należę ja sama i wiele moich koleżanek.

Jesteśmy jednym z pierwszych pokoleń, które staje przed takim wyzwaniem. Przyczyny są różne. Jak sobie jednak z tym radzić lub jak wesprzeć innych, którzy są nam bliscy, a są pannami lub kawalerami 30+ i choć bardzo chcieliby, nie spotkali jeszcze odpowiedniej osoby?

Ponad 10 lat temu Pan Bóg dał mi pomysł, bym napisała książkę dla singielek. Choć ja sama żyłam radośnie, wiele bliskich mi koleżanek było zdołowanych swoją sytuacją. Chciałam tchnąć w nie nową nadzieję.

Trochę to trwało, ale udało się – 3,5 roku temu została wydana moja pierwsza książka: „Chwilowo panna. Żyjąc pełnią życia z nadzieją na dalszy ciąg". Tak wiele kobiet do dziś za nią dziękuje.

To był dopiero początek. Zaczęłam też spotkania dla singielek. Potem kanał na YouTube „Żyj Pełnią Życia" (nie tylko dla singli). Wraz z moimi przyjaciółkami stwierdziłyśmy, że to wciąż mało, że potrzeba stworzyć przestrzeń, by większa liczba kobiet mogła się inspirować i wzmacniać w wierze, bo tylko Pan Bóg daje nam stabilny fundament spełnionego życia. Tak powstał pomysł corocznych konferencji dla singielek i młodych mężatek.

3 października odbyła się druga z nich, pt. „Żyj Pełnią Życia – Boży plan na tożsamość, panieństwo i małżeństwo". Udało się ją zorganizować pomimo pandemii, za co bardzo dziękuję Bogu.

Prawie 100 uczestniczek na żywo, a ok. 50 online słuchało o tym, jak wzmacniać tożsamość córki Króla. Mogły też uczyć się od mężatek ze stażem 20+, co tak naprawdę liczy się w małżeństwie; a także od świeżo upieczonej żony (lat 38!), jak dziś patrzy na swoje długie panieństwo.

Uczestniczki wyszły wzmocnione, podniesione na duchu i zainspirowane.

Niedawno zostałam zapytana w wywiadzie, czy singiel to egoista. Odpowiedziałam, że pewnie część z nich – ci, którzy należą do pierwszej opisanej przeze mnie na początku grupy, może być egoistyczna, ale ci z drugiej grupy myślę, że w większości nie.

Zachęcam bowiem singli, by zamiast narzekać, że nikogo nie mają, po pierwsze byli otwarci, ale także dobrze wykorzystali ten unikalny czas, który już się nie powtórzy. Przede wszystkim na kształtowanie się na dobrego przyszłego współmałżonka, ale też na służenie innym – czy zorganizujesz konferencję jak ja, czy zrobisz coś tylko dla jednej osoby – wszystko ma znaczenie!

Ocalić rodzinę

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Wiem, że rozwód jest czymś złym. Jednak mój mąż okazał się nie tylko egoistą, ale i (…). Dzieci w tej sytuacji są pod straszną presją. Ja jestem u kresu wytrzymałości nerwowej. Mam już przygotowanych terapeutów, którzy zajmą się dziećmi i mną w trakcie rozwodu i po nim. Jakie są możliwości uzyskania rozwodu kościelnego?

Szanuję Pani nieszczęście i starania, które opisała Pani szerzej w liście. Jednak nie ma rozwodu kościelnego. Istnieje jedynie funkcja orzeczenia ważności lub nieważności zawartego sakramentu. Na razie jest za wcześnie na sąd. Trzeba zrobić wszystko, co godziwe, żeby ocalić rodzinę.

Pismo Święte i psychologowie przestrzegają przed rozwodami. Z sondaży wynika, że 74 proc. rozwiedzionych kobiet i 60 proc. mężczyzn żałuje po latach, że nie walczyli o utrzymanie swojego pierwszego małżeństwa. Jednak doświadczenie innych mało wpływa na nasze decyzje. W konkretnych sytuacjach życiowych uważamy, że u nas będzie inaczej, że nasza sytuacja jest wyjątkowa i katastrofalna, że jedynym rozwiązaniem jest rozstanie. Nawet dzieci rozwiedzionych rodziców nie korzystają z doświadczeń innych. Deklarują wcześniej, że nigdy nie chcą się rozwieść, bo doświadczyli, jak wielka to tragedia. W sytuacji kryzysu swojego związku mówią jednak: „My to przetrzymaliśmy, więc i nasze dzieci jakoś to przetrzymają”. Rozwodzą się trzy razy częściej niż dzieci z rodzin pełnych.

Pisze Pani o terapeutach. Ludzie robią, co mogą, aby zmniejszyć tragiczne skutki rozwodu odbijające się na dzieciach. Racjonalnie ograniczają do minimum liczbę zmian, z jakimi musi uporać się dziecko. Dbają o kontakty dziecka z drugim rodzicem. Nie używają dziecka jako posłańca, szpiega czy strony w sporze. Zapewniają dziecku sieć wsparcia i dobre wzorce ze swojej rodziny. Jednak wyniki jakości życia kobiet rozwiedzionych i badania dorosłych dzieci rozwiedzionych rodziców nie pozostawiają złudzeń. Najbardziej ze wszystkich badań porusza mnie fakt, że dzieci z rodzin pełnych w 60 proc. utrzymują w dorosłości bliski kontakt z rodzicami, u dzieci z rodzin rozwiedzionych zaś tylko w 10 proc. przypadków notuje się taką bliskość.

Według nauki Kościoła na pierwszym miejscu stawiamy dobro dzieci, na drugim miejscu wartość złożonej drugiemu człowiekowi obietnicy, na trzecim nierozerwalność sakramentalną. Krzywdy, jakie mąż Pani wyświadczył, są na czwartym miejscu. Serce ma Pani boleśnie złamane. Jednak nie tylko ono powinno być uszanowane.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Przesłanie wciąż aktualne

W przeddzień 42. rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową ukazała się książka dominikanina o. Macieja Zięby „Pontyfikat na czasy zamętu”. „Celem tej książki jest ukazanie aktualności przesłania Jana Pawła II. Pokazanie, że jego postawa, myślenie oraz działania także dziś mogą wiele nam pomóc w rozumieniu chrześcijańskiego powołania oraz Kościoła i świata” – pisze we wstępie autor.

O. Maciej Zięba (1954), były działacz opozycji demokratycznej, od 1981 r. w zakonie dominikanów, był dyrektorem wydawnictwa „W drodze”, założycielem Instytutu Tertio Millennio, a w latach 1998–2006 był prowincjałem dominikanów.

Autor ukazuje pontyfikat na tle ówczesnych wydarzeń na świecie i w Kościele. Na swój własny pożytek, ale z pewnością i czytelników, spisał dziesięć konkretnych lekcji, których udzielił nam Jan Paweł II. Dotyczą one modlitwy, bezinteresownego daru z siebie, postawy człowieka sumienia, rodziny, chrześcijańskiego feminizmu, ekologii, współczesnych areopagów, demokracji i gospodarki na gruncie wartości, Kościoła otwartego i mądrego patriotyzmu. Autor prostuje też wiele fałszywych opinii o Janie Pawle II. Opierając się na konkretnych przykładach, wskazuje, że papież Wojtyła nie bagatelizował problemu pedofilii i stanowczo reagował na nadużycia w Kościele. Jeśli był przeciwny tzw. teologii wyzwolenia, to w tym sensie, że był przeciwny marksistowskiej teorii walki klas i używania terroru dla osiągnięcia celu. Jego wizja teologii wyzwolenia opierała się na solidarności z uciskanymi oraz walce o ich godność bez użycia przemocy. O. Zięba zwraca uwagę, że żaden następca Piotra nie podnosił tak mocno „kwestii kobiecej”; najsłabszym ogniwem w walce z pedofilią był przepływ wiarygodnych informacji i polityka personalna agend Stolicy Apostolskiej. Wiele miejsca poświęca też głoszonej przez papieża, słowem i postawą, Ewangelii cierpienia.

Książka dedykowana jest „pamięci Tadeusza Mazowieckiego i Jacka Woźniakowskiego – wspaniałych przyjaciół, którzy uczyli mnie nawigować po Kościele i świecie”. Częste cytaty z byłego premiera i redaktora „Więzi” świadczą o tym, że autor jest wciąż zafascynowany jego postacią.

Po lekturze książki zastanawia mnie jedynie tytuł: „Pontyfikat na czasy zamętu”. Jeśli za pontyfikatu Jana Pawła II był czas zamętu, to co powiedzieć choćby o drodze synodalnej podjętej przez Kościół w Niemczech?

Tygodnik „Idziemy” objął patronat nad książką./**wś**

„Pontyfikat na czasy zamętu. Jan Paweł II wobec wyzwań Kościoła i świata”, Maciej Zięba OP, Wydawnictwo „W drodze”, Poznań 2020, 192 s.

fot. Daniel Ochnio

Misja na Żeraniu

Irena Świerdzewska

Odkąd parafię duszpastersko objęli księża werbiści, stała się wspólnotą także dla emigrantów z Chin i Wietnamu. Parafia św. Jadwigi na Żeraniu rozpoczęła właśnie obchody stulecia istnienia.

fot. Daniel Ochnio

We wspomnienie patronki parafii, 16 października, Mszy św. jubileuszowej w miejscowym kościele przewodniczył bp Romuald Kamiński. Sprawował ją wraz z prowincjałem werbistów o. Sylwestrem Grabowskim i miejscowym proboszczem o. Kazimierzem Szałajem SVD. – Dziś otrzymujecie klucze do wielkiego skarbca Kościoła, w którym są zgromadzone dobra duchowe wysłużone przez Pana Jezusa, Matkę Najświętszą, świętych, ale także przez nas. Cokolwiek na ziemi czynimy dobrego, ma wartość zasługującą, o ile jesteśmy w łasce uświęcającej – powiedział bp Kamiński.

Ordynariusz praski poświęcił tablicę na krzyż misyjny oraz obraz świętych: Arnolda Janssena, założyciela misjonarzy werbistów, i Józefa Freinademetza, pierwszego misjonarza werbisty.

O. Kazimierz Szałaj podczas Mszy św. przypomniał szczególne wydarzenia z historii parafii. Ks. Jerzy Popiełuszko 21 września 1981 r. poświęcił w kościele sztandar „Solidarności" FSO Warszawa. Potem, w czasie stanu wojennego, w grudniu 1981 r., powstał w parafii jeden z punktów utworzonego na Pradze Północ Prymasowskiego Komitetu Pomocy Uwięzionym. W lipcu, po amnestii, zmienił on nazwę na „Prymasowski Komitet Charytatywno-Społeczny".

Choć parafii patronuje św. Jadwiga, kościół nosi wezwanie Jezusa Chrystusa Króla Pokoju. W ołtarzu głównym znajduje się krzyż z postacią Chrystusa, wizerunek św. Jadwigi umieszczony jest na lewej bocznej ścianie prezbiterium. Tutejsza parafia została wydzielona z parafii Matki Bożej Różańcowej. Pierwszy, drewniany kościół św. Jadwigi powstał w latach 1920-1921. Była to właściwie kaplica-barak mieszcząca 1,5 tys. wiernych, zbudowana w zaledwie sześć miesięcy. W czasie II wojny światowej uległa dewastacji. W 1944 r. została zniszczona w czasie ostrzału, a plebania spaliła się doszczętnie. Z 5 tys. parafian po wojnie pozostało zaledwie 500. Wkrótce utworzyli oni „Radę Opiekuńczą Kościoła św. Jadwigi" i odnowili zniszczony budynek kaplicy. Parafia zaczęła się rozrastać, kiedy wokół dużych zakładów – jak fabryka FSO czy Polfa – zaczęły powstawać hotele robotnicze.

Budowa obecnego kościoła rozpoczęła się w 1969 r. Prace pod kierunkiem ks. Ryszarda Grygiełki wykonywano potajemnie, ponieważ ówczesne władze wydały zgodę tylko na rozbudowę istniejącej kaplicy. W lipcu 1970 r. nakazano wstrzymać prace. Budowę udało się zakończyć rok później.

Przed trzema laty duszpasterstwo w parafii abp Henryk Hoser SAC powierzył Zgromadzeniu Księży Werbistów. Proboszczem został nieżyjący już o. Krzysztof Łukoszczyk SVD. Obecnie w parafii pracują o. Kazimierz Szałaj SVD oraz o. Eric Hounake SVD z Togo, od dwunastu lat w Polsce, od trzech w parafii, na UKSW obronił doktorat.

Parafia liczy około 4 tys. wiernych. – To nieduża wspólnota, ale bardzo żywa. Mamy grupę ministrantów. Zachęciłem, by ich ojcowie także posługiwali przy ołtarzu – mówi o. Szałaj. Postawa ojców jest świadectwem i wsparciem dla chłopców.

Rodzice powierzają swoje dzieci opiece Maryi. W parafii jest pięć róż Różańca Rodziców za Dzieci, w których modli się sto osób. Chór i scholę parafialną prowadzi uzdolniony muzycznie o. Eric. – Przed pandemią co tydzień odbywał się Krąg Biblijny z rozważaniem Ewangelii na najbliższą niedzielę – mówi o. Eric. – Cieszy mnie, że parafianie czują się tutaj wspólnotą, czują się odpowiedzialni za parafię, wychodzą z różnymi inicjatywami – chwali o. Eric.

W parafii mieszka dużo ludzi młodych, w nowo wybudowanych blokach. Pochodzą z różnych regionów Polski. – Często są to parafianie „na papierze", nie przychodzą do parafialnego kościoła, tłumacząc, że korzystają z sakramentów w rodzinnych stronach. Przed pandemią do kościoła przychodziło ok. 20-25 proc. parafian. Z kolędą kapłana przyjmuje nieco więcej, bo 20-30 proc. parafian – mówi o. Szałaj.

Mimo to w parafii jest dużo chrztów. W ubiegłym roku do wspólnoty Kościoła zostało włączonych sto dzieci, w tym roku przewidywania wskazują, że chrztów będzie jeszcze więcej. Jedna trzecia to dzieci ze wspólnoty emigrantów.

– Oprócz tradycyjnego duszpasterstwa dla Polaków pracujemy też dla różnych grup obcokrajowców. Co tydzień odprawiamy Msze św. dla Wietnamczyków oraz Msze św. po hiszpańsku. Raz w miesiącu sprawowane są Msze dla Chińczyków i w miarę potrzeb Msze po angielsku – wylicza o. Kazimierz. Przychodzą emigranci mieszkający w różnych częściach Warszawy. Z własnych funduszy wyremontowali kaplicę w podziemiach kościoła św. Jadwigi.

O. Szałaj jest w parafii proboszczem od ponad roku. – Praca w Polsce znacząco różni się od wcześniejszej w Anglii i Irlandii. Tutaj kapłan musi dbać nie tylko o stronę duchową wiernych, ale także materialnie o stan kościoła, finanse parafii. W tym wszystkim mieć czas na swoją modlitwę – mówi o. Kazimierz. W parafii nie ma kucharki, kapłani sami przygotowują sobie posiłki. Prace porządkowe, remontowe prowadzą przy wsparciu parafian. Ostatnio o. Eric odnowił krzyż misyjny i chrzcielnicę.

Na przebieg roku jubileuszowego w parafii wpływ będzie miała pandemia. W obchody wpisze się pięćdziesięciolecie konsekracji świątyni, której 19 września 1971 r. dokonał prymas Stefan Wyszyński.

W SKRÓCIE

■ **Pobłogosławienie świątyni w Radzyminie.** 24 października o godz. 11.00 w parafii św. Jana Pawła II na ul. Słowackiego 58 w Radzyminie bp Romuald Kamiński dokona pobłogosławienia świątyni.

■ **Przełożone święcenia diakonatu.** Ze względu na kwarantannę wprowadzoną w Archidiecezjalnym Seminarium Misyjnym „Redemptoris Mater" w Warszawie zaplanowane na 19 października święcenia diakonatu pięciu alumnów nie odbyły się. Uroczystość odbędzie się w późniejszym terminie.

■ **Kurs lektorski on-line.** Ze względu na sytuację epidemiologiczną kurs lektorski w diecezji warszawsko-praskiej odbędzie się w formule on-line. Zgłoszenia do 24 października. Szczegóły: www.diecezja.waw.pl.

■ **W intencji medyków.** Kard. Kazimierz Nycz przewodniczył 18 października w kościele św. Zygmunta Mszy św. w intencji medyków. – We wspomnienie ich patrona chcemy się modlić w intencji wszystkich lekarzy, wszystkich pielęgniarek, wszystkich położnych i za całą służbę pomocniczą służby zdrowia o szczególne łaski i błogosławieństwo – powiedział metropolita warszawski.

■ **O pokój w Armenii.** Kard. Kazimierz Nycz odprawił 16 października w Świątyni Opatrzności Bożej Eucharystię w intencji pokoju w Armenii. Metropolita warszawski jest ordynariuszem wiernych obrządku ormiańskokatolickiego.

■ **Relikwie pastuszków z Fatimy.** W sanktuarium św. Ojca Pio na Gocławiu 13 października podczas Mszy św. o. Azariasz Hess, bernardyn z Lublina, dokonał instalacji relikwii dzieci fatimskich: św. Hiacynty i św. Franciszka Marto. Po Mszy św. wierni odmówili różaniec fatimski z procesją wokół kościoła.

■ **Tablica pamięci Jana Molgi.** W 103. rocznicę urodzin artysty malarza Jana Molgi przy ul. Zakopiańskiej 28, gdzie mieszkał artysta, władze dzielnicy Praga-Południe 16 października odsłoniły tablicę pamięci. Obrazy Jana Molgi można zobaczyć m.in. w kościele Najświętszego Zbawiciela na pl. Zbawiciela i bazylice Najświętszego Serca Jezusowego przy ul. Kawęczyńskiej.

■ **Spotkania dla młodych małżeństw.** W parafii Matki Bożej Królowej Polski na ul. Gdańskiej 6a w Warszawie odbędzie się 25 października o godz. 14.00 spotkanie Kręgu Małżeńskiego w domu parafialnym. Krąg Małżeński to grupa 6-8 małżeństw, spotykająca się raz w miesiącu na wspólnej modlitwie, czytaniu i rozważaniu Słowa Bożego. Szczegóły u ks. proboszcza, tel. 501 989 771.

RÓŻANIEC NOCĄ

fot. www.facebook.com/bpmsolarczyk/

Kilkadziesiąt osób wzięło udział w czwartej edycji „Nocnej Drogi Różańcowej". Pielgrzymi wyruszyli w piątek 16 października o godzinie 23 z parafii Matki Bożej z Lourdes na Pradze-Północ, gdzie Mszy św. przewodniczył bp Marek Solarczyk. Idąc ulicami miasta, odmówili wszystkie części Różańca, zatrzymując się na każdą dziesiątkę w innym miejscu. Rano dotarli do parafii Matki Bożej Pompejańskiej na Białołęce, gdzie Mszy św. przewodniczył ks. Roman Kot, proboszcz tamtejszej parafii, moderator Kół Różańcowych w Diecezji Warszawsko-Praskiej.

WIĘZIONYM KOBIETOM

fot. ks. Paweł Kłys

W Łodzi, przy klasztorze klauzurowym Sióstr Karmelitanek Bosych, poświęcono obelisk upamiętniający kobiety, które w czasie II wojny światowej były więzione w budynku klasztornym. „Ojcze najmilszy, przez przyczynę Matki Zbawiciela pomóż nam przebaczyć i chroń nas od wojny, nienawiści i niepamięci! W klasztorze Karmelitanek Bosych w Łodzi w czasie II wojny światowej od 4 kwietnia 1941 do 19 stycznia 1945 Niemcy więzili Polskie kobiety" – głosi napis na obelisku. Jest ważne, byśmy pamiętali także to jedno z dziewięciu więzień, które istniały w czasie wojny w Łodzi. Owszem, to było tzw. więzienie sądowe i podlegało ministerstwu sprawiedliwości Rzeszy, a nie Gestapo, więc być może dlatego te warunki więzienne nie były tak straszne jak w obozach koncentracyjnych, ale w miarę jak płynął czas, stawały się coraz trudniejsze – mówił abp Grzegorz Ryś podczas poświęcenia obelisku./**xpk**

LINIE CMENTARNE

Dla zwiększenia bezpieczeństwa odwiedzających stołeczne cmentarze w sobotę i niedzielę 24-25 października na trasy autobusów linii 115, 147, 169, 173, 211, 250, 409, 500 wyjadą dodatkowe pojazdy. Oprócz linii C40 uruchomione zostaną kolejne linie cmentarne: autobusowe C09 – na Cmentarz Północny, C11 – na Cmentarz Wojskowy na Powązkach; tramwajowa C1 – na Cmentarz Wolski. Od poniedziałku 26 do piątku 30 października będą kursowały autobusy linii C09 (co pięć minut), C11 (co 10 minut), C40 (co 10 minut), jak również linii 409 i 500 (co 10 minut).

fot. www.transport-publiczny.pl

PERŁA SAMORZĄDU

Gmina Radzymin znalazła się w ścisłej czołówce ogólnopolskiego rankingu „perły samorządu 2020" w kategorii gmin miejsko-wiejskich. Ranking został zorganizowany przez „Dziennik. Gazetę Prawną" we współpracy z firmą Deloitte. Gminę uhonorowano za dobre zarządzanie i całokształt osiągnięć. Wyniki ogłoszono podczas Gali Kongresu Perły Samorządu 2020 w Gdyni.

KOLOROWE ŚCIANY WOLNOŚCI

fot. arch. NCK

W Warszawie i w Pradze (przy ul. Siennej 45 i ul. Tusarova 42) oglądać można dwa bliźniacze murale zaprojektowane przez ośmiu młodych artystów z Polski i Czech, upamiętniające polską i czeską drogę do wolności w latach 1980-1989. Inspiracją dla Narodowego Centrum Kultury – inicjatora przedsięwzięcia – artystów oraz wykonawcy projektu, firmy Good Looking Studio, była historia ruchu solidarnościowego, który rozpoczął się w Polsce 40 lat temu, oraz jego wpływ na przemiany kulturowe i społeczno-polityczne w całej Europie Środkowo-Wschodniej.

fot. ks. Paweł Kłys

„MAŁY OŚWIĘCIM"

„Mały Oświęcim" to tytuł książki Jolanty Sowińskiej-Gogacz i Błażeja Torańskiego, która jest opowieścią o obozie, jaki w czasie wojny otworzyli w Łodzi hitlerowcy dla polskich dzieci. – Cierpienie tych dzieci zasługuje na to, by nigdy nikt o nich nie zapomniał oraz by żyjący współcześnie młodzi ludzie poznali historię łódzkiego obozu na ul. Przemysłowej – mówi dziennikarz Błażej Torański. Prezentacja książki miała miejsce 17 października w Galerii Stacja Nowa Gdynia./**xpk**

WARSZAWSKIM POWSTAŃCOM

fot. www.um.warszawa.pl

Po latach starań, z inicjatywy Wandy Traczyk-Stawskiej, uczestniczki Powstania Warszawskiego, przy Cmentarzu Powstańców Warszawy na Woli powstać ma Izba Pamięci. Podczas wkopania aktu erekcyjnego pod budowę pawilonu 14 października obecni byli kard. Kazimierz Nycz i biskup polowy WP Józef Guzdek, prezydent Rafał Trzaskowski, wojewoda mazowiecki Konstanty Radziwiłł. Budynek ma zostać wybudowany w ciągu dwóch lat w parkowej części cmentarza. Będzie składać się z sali edukacyjnej przeznaczonej do prelekcji, wykładów oraz wyświetlania filmów i archiwaliów. Wewnątrz znajdą się także wystawy dokumentujące historię cmentarza, życie w okupowanej stolicy oraz ekspozycje dotyczące zbrodni niemieckich w Warszawie.

W SKRÓCIE

- **Dotacje na konserwacje zabytków.** Wnioski na przyszłoroczne prace przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków można składać do 2 listopada. Szczegóły: http://zabytki.um.warszawa.pl/.
- **Miejsca dla pacjentów z COVID-19.** W Szpitalu Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Wołominie 15 października w miejscu oddziału wewnętrznego został wydzielony oddział dla pacjentów z COVID-19. Blok będzie dysponował 24 łóżkami, z których dwa będą łóżkami intensywnej terapii, wyposażonymi w kardiomonitory oraz możliwość przeprowadzania tlenoterapii i wentylacji mechanicznej.
- **Brakuje szczepionek przeciwko grypie.** Na oficjalnym profilu na Facebooku burmistrz Wołomina Elżbieta Radwan poinformowała, że „aby zapewnić naszym seniorom odpowiednią liczbę szczepionek, każdego roku zamawiamy ich ok. 1500. Dlatego jestem mocno zaniepokojona informacją, że akurat w tym szczególnym roku gmina Wołomin otrzymała tylko połowę zamówionych szczepionek, czyli 750". Dodała też: „Zaalarmowani sytuacją wysłaliśmy zapytania do Ministerstwa Zdrowia i dystrybutora z prośbą o wyjaśnienia". Szczepionek brakuje też w warszawskich poradniach oraz w stołecznych aptekach.
- **Budżet obywatelski w Ząbkach.** Do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego w 2021 r. mieszkańcy Ząbek wybrali następujące projekty: darmowy sport i kultura brazylijska dla każdego, kurs samoobrony dla kobiet, zdrowy kręgosłup – gimnastyka, rozbudowa skateparku w Ząbkach, propagowanie kultury fizycznej oraz przełamywanie strachu przy udziale Straży Pożarnej, zakup ścianki wspinaczkowej, wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców podczas stanów zagrożenia oraz akcji ratunkowych prowadzonych przez Straż Pożarną, zakup namiotu pneumatycznego z osprzętem, w którym można zorganizować np. szpital polowy.
- **Szembekowie w Kościele katolickim.** Z okazji 30-lecia Towarzystwa Historycznego im. Szembeków 28 października o godz. 12.00 w sali koncertowej na Zamku Królewskim w Warszawie odbędzie się sesja naukowa „Szembekowie w Dziejach Kościoła Katolickiego oraz w Polsce". Referat wygłosi m.in. dr Edyta Sadowska. W programie także koncert Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego i wystawa artystów malarzy „Pejzaż Polski".
- **Zawieś bilet, jeśli nie jeździsz.** W czasie pandemii można zawiesić ważność biletu długookresowego. Szczegóły pod adresem https://zawieswkm.wtp.waw.pl – wystarczy podanie numeru posiadanej karty.

NOWY DZIEKAN

Ks. prałat Zygmunt Wirkowski został nowym dziekanem Kapituły Kolegiackiej w Radzyminie. 16 października w budynku Kurii Warszawsko-Praskiej nominację nowemu dziekanowi wręczył bp Romuald Kamiński. Wcześniej funkcję tę pełnił ks. prałat Lucjan Szcześniak, który w tym roku odszedł na emeryturę.

fot. www.diecezja.waw.pl

Ks. Zygmunt Wirkowski od pięciu lat jest proboszczem parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Saskiej Kępie w Warszawie. Wcześniej był proboszczem w parafiach w Kobyłce, na Bródnie i w Markach. Był również dziekanem dekanatów bródnowskiego i zielonkowskiego. Ks. Zygmunt Wirkowski cieszy się dużym szacunkiem wśród parafian i zaufaniem współbraci kapłanów.

Kapitułę Kolegiacką stanowi grupa księży wyróżniająca się ze względu na szczególny wkład pracy na rzecz diecezji na przestrzeni lat. Jest organem doradczym biskupa. Dziekanowi kapituły jako kanonikowi penitencjarzowi przysługują szczególne uprawnienia w zakresie zdejmowania kar kościelnych niezastrzeżonych dla Stolicy Apostolskiej.

Koronawirus w diecezjach

W diecezji warszawsko-praskiej 18 października zamknięty został dla wiernych kościół Nawrócenia św. Pawła na Grochowie. Na stronie internetowej parafia poinformowała o wykryciu zakażenia koronawirusem u miejscowego proboszcza, który jest hospitalizowany. Pozostali mieszkańcy plebanii zostali poddani samoizolacji. W niedzielę 25 października Msze odprawiać będą księża, którzy nie mieli kontaktu z proboszczem.

W parafii Opatrzności Bożej w Wesołej, prowadzonej przez wspólnotę Chemin Neuf, zakażenie wykryto u księdza proboszcza i dwóch innych osób. Zamknięty został dom parafialny i plebania (do 17 października). W kościele posługę dla wiernych sprawowali księża przyjeżdżający z zewnątrz.

W archidiecezji warszawskiej 13 października zamknięto kościół w parafii św. Alojzego Orione przy ul. Lindleya 12. „W związku z dodatnim wynikiem testu na COVID-19 u jednego z księży Msze święte będą odprawiane przy zamkniętym kościele i transmitowane przez internet aż do odwołania" – przekazał miejscowy proboszcz.

Z powodu wykrytych ognisk zakażenia w dwóch żeńskich zgromadzeniach zakonnych do odwołania zamknięto kościół św. Marcina na Starym Mieście i kaplicę w klasztorze sióstr karmelitanek bosych przy ul. Wolskiej 27/29.

Karmelitanki napisały na swojej stronie internetowej: „W ostatnich dniach okazało się, że siostry naszej wspólnoty są zakażone koronawirusem. Wszystkie na szczęście przechodzimy go łagodnie. W związku z tym przez najbliższe co najmniej dwa tygodnie klasztor i kaplica będą zamknięte dla osób z zewnątrz. Zapewniamy wszystkich o naszej modlitwie w tym czasie. Pan Bóg dał nam okazję do dodatkowej małej ofiary akurat w trakcie nowenny w intencji obrony życia. Prosimy również wszystkich o modlitwę!".

Kościół św. Marcina i klasztor Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża przy ul. Piwnej na Starym Mieście zostają zamknięte do 26 października. „W trosce o bezpieczeństwo wiernych uczęszczających do naszej świątyni podjęliśmy decyzję o czasowym zamknięciu kościoła i klasztoru. Wszyscy mieszkańcy pozostają w samoizolacji" – poinformowały na stronie internetowej franciszkanki. Odwołane zostały też spotkania wspólnot i grup duszpasterskich. Nieczynna jest Biblioteka Wiedzy Religijnej i Kącik pod Wieżą oraz kancelaria rektoratu kościoła św. Marcina.

Kurs dla zakochanych

„Zanim powiesz – Ja biorę Ciebie – Kurs dla zakochanych" – cykl spotkań służących rozeznaniu powołania do życia małżeńskiego i przygotowujących do Sakramentu Małżeństwa rusza 6 listopada w parafii św. Jana Kantego w Legionowie. Uczestnikami kursu mogą być narzeczeni, a także pary, które dopiero rozeznają swoje powołanie. Cały kurs to 16 cotygodniowych spotkań, z których każde trwa od 1,5 do 2,5 godziny. Istotnym elementem kursu są randki, stanowiące niejako „pracę domową", które pozwalają tylko we dwoje przedyskutować zagadnienia poruszane na kursie, pobyć razem, lepiej budować relację.

W diecezji warszawsko-praskiej kurs poprowadzą Marzena i Tomasz Kaczorowscy – doradcy na co dzień posługujący w Parafialnym Ośrodku Formacji Rodziny przy parafii św. Jana Kantego w Legionowie.

– Zapraszamy zainteresowanych nie tylko z parafii św. Jana Kantego, przy większej liczbie zgłoszeń będziemy korzystać z formuły on-line – mówi Marzena Kaczorowska.

Autorami programu kursu i materiałów kursowych są Magdalena i Wiesław Grabowscy. Kurs ten od kilkunastu lat jest co roku prowadzony w kościele św. Jakuba na placu Narutowicza. Więcej informacji tutaj: http://kurs-dla-zakochanych.waw.pl/.

Kurs jest bezpłatny. Jedyny koszt to materiały dla uczestników oraz kawa i herbata na spotkaniach – 100 zł za parę.

Konferencje będą odbywać się w poradni rodzinnej parafii św. Jana Kantego, ul. ks. Schabowskiego 2 w Legionowie.

Rozpoczęcie 6 listopada o godz. 19.30.

Kolejne spotkania – co tydzień, w piątki, poza świętami i feriami.

Zakończenie kursu w maju 2021.

Kontakt do prowadzących: cfr_legionowo@outlook.com lub 886 727 895.

Dekret Biskupa Warszawsko-Praskiego

Bp Romuald Kamiński 16 października wydał dekret dotyczący zasad bezpieczeństwa i higieny oraz duszpasterstwa w czasie pandemii koronawirusa.

1. Dyspensa

Przypominam, że udzielona na początku pandemii dyspensa od niedzielnego i świątecznego uczestnictwa we Mszy św. nadal obowiązuje, tym bardziej w związku z ograniczeniami dotyczącymi liczby uczestników zgromadzeń religijnych w tzw. „strefie czerwonej".

2. Środki ochrony osobistej

Maseczek lub przyłbic zakrywających nos i usta winni używać wszyscy przebywający w przestrzeni wspólnej budynków kościelnych i parafialnych, zarówno duchowni, jak i świeccy, w czasie liturgii i poza nią. Wyjątek dotyczy tylko kapłana, który przewodniczy liturgii, nie zaś koncelebransów. Kapłani i szafarze nadzwyczajni mają obowiązek używania maseczek podczas udzielania Komunii Świętej.

Prosimy o zachowywanie dystansu społecznego: w „strefie czerwonej" 1 osoba na 7 m^2, w „strefie żółtej" 1 osoba na 4 m^2.

Parafia powinna zaopatrzyć się w dozowniki płynu dezynfekującego, które należy ustawić przy drzwiach wejściowych (lecz nie w kropielnicach). Należy ponadto przy drzwiach wejściowych umieścić przypomnienie o obowiązku stosowania maseczek i zachowania odległości pomiędzy osobami.

Wodę święconą udostępniamy wiernym z pominięciem kropielnic – buteleczki, dozowniki itp.

3. Udzielanie Komunii Świętej

Podczas każdej liturgii należy umożliwić wiernym przyjęcie Komunii Świętej zarówno do ust, jak i na rękę. Nie wolno wymuszać na wiernych przyjmowania Komunii Świętej na rękę, jak również nie wolno pozbawiać wiernych możliwości przyjęcia Komunii Świętej na rękę, nawet jeśli wierni wprost nie domagają się tego.

Za każdym razem należy wyraźnie ogłosić porządek przyjmowania Komunii Świętej. Należy utworzyć oddzielne rzędy dla przyjmujących Komunię Świętą do ust i na rękę. Jeśli obecny jest jeden szafarz, komunikuje on najpierw rząd przyjmujących na rękę, a następnie rząd przyjmujących do ust. Jeśli jest większa liczba szafarzy, wówczas każdy z nich komunikuje w oddzielnym rzędzie.

Kapłan lub inny szafarz rozdający Komunię Świętą winien bezpośrednio przed tą czynnością zdezynfekować ręce, a po zakończeniu obmyć palce w vasculum i powtórnie zdezynfekować ręce.

4. Sakrament pokuty i pojednania

Należy zadbać o należyte zabezpieczenie konfesjonałów, co jest ważne zwłaszcza w kontekście zbliżającego się okresu spowiedzi przed uroczystością Wszystkich Świętych oraz przed Bożym Narodzeniem.

a) Nie wolno używać tzw. konfesjonałów zamkniętych (szafowych).

b) W konfesjonałach na kratkach od strony penitenta należy umieścić folie ochronne i wymieniać je przynajmniej raz w tygodniu.

c) W konfesjonałach należy umieścić środek do dezynfekcji z dozownikiem rozpylającym, prosząc penitentów, aby każdy po sobie zdezynfekował folię.

5. Uroczystość Wszystkich Świętych i modlitwa na cmentarzach

W związku z uroczystością Wszystkich Świętych i Dniem Zadusznym należy zachęcać wiernych do indywidualnego nawiedzania cmentarzy, rozkładając odwiedziny grobów swoich bliskich na całą „oktawę" uroczystości.

Jeśli w najbliższych dniach pojawią się inne, szczególne okoliczności w tej materii, będziemy informować o ewentualnych nowych zaleceniach w oddzielnym komunikacie.

6. Spotkania formacyjne

Spotkania grup formacyjnych, jeśli nie są w tych dniach konieczne, należy odłożyć. Jeśli według duszpasterzy powinny się odbyć, to może w nich uczestniczyć: w „strefie czerwonej" do 10 osób, a w „strefie żółtej" do 25 (przy zachowaniu odpowiedniego dystansu oraz przy użyciu maseczek ochronnych i dezynfekcji rąk).

Zalecamy Księżom również zachowanie szczególnej ostrożności w korzystaniu z grupowych rekolekcji kapłańskich.

Ogarniam modlitwą i błogosławię wszystkim Wiernym naszej Diecezji. Szczególnej opiece Matki Bożej zawierzam starszych i chorych. Dla całej służby zdrowia wypraszam łaskę siły i odwagi do walki z pandemią.

+Romuald Kamiński
Biskup Warszawsko-Praski

Komunikat Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego

W związku ze wzrostem liczby zakażeń koronawirusem oraz z faktem, iż parafie Warszawy znalazły się w czerwonej strefie, przypominam księżom proboszczom i wiernym o wszystkich dotychczasowych zaleceniach dotyczących przestrzegania zasad sanitarnych w czasach pandemii: o zachowaniu dystansu, obowiązku zakrywania ust i nosa (z wyjątkiem celebransa głównego), o zasadzie dezynfekcji rąk oraz rozłącznego udzielania Komunii św. do ust i na rękę.

Oprócz tego przypominam, że w parafiach na terenie strefy czerwonej zachowujemy zasadę 7 metrów kwadratowych na jedną osobę w kościele, zaś w parafiach w strefie żółtej – 4 metry na jedną osobę. Zasada ta dotyczy Mszy św. i wszelkich nabożeństw włącznie z Mszami obrzędowymi (pierwsza Komunia św. i bierzmowanie). Rodzicom należy pozostawić prawo decyzji o ewentualnym odłożeniu sakramentów ich dzieci.

Zgodnie z ujednoliconą na poziomie Episkopatu Polski formułą udzielam dyspensy od obowiązku uczestnictwa we Mszy św. w niedziele i święta nakazane na terenie Archidiecezji Warszawskiej. Przypominam wiernym, że skorzystanie z dyspensy oznacza, iż nieobecność na Mszy św. nie jest grzechem.

Wszystkich wiernych proszę o modlitwę o ustanie pandemii, troskę o chorych i odpowiedzialne zachowywanie obostrzeń sanitarnych.

kard. Kazimierz Nycz
Arcybiskup Metropolita Warszawski

PODWYŻKI W STOLICY

Od grudnia władze Warszawy wprowadzą podwyżki za wywóz śmieci, a od stycznia 2021 r. za parkowanie na ulicach.

Opłata za śmieci będzie naliczana według zużycia wody: 12,73 zł za 1 m³ zużytej wody miesięcznie. Dotyczy to zarówno domów jednorodzinnych, budynków wielorodzinnych, jak i lokali niezamieszkałych w zabudowie mieszanej (np. delikatesy w kamienicy).

Przy założeniu, że średnie zużycie miesięczne wody na osobę to 2,5 m³, opłata wyniesie od 31,82 zł (gospodarstwo 1-osobowe) do 159,10 zł (gospodarstwo 5-osobowe). Ale zakładając zużycie 4 m³ kranówki w miesiącu, jedna osoba mieszkająca w lokalu zapłaci 50,92 zł, a rodzina 5-osobowa – 254,60 zł.

W nieruchomościach mieszanych, niezamieszkałych (np. salon fryzjerski w kamienicy) opłaty będą naliczane wg normy zużycia wody określonej w załączniku do uchwały i pomnożone przez 12,73 zł.

Jeśli w nieruchomości nie ma wodomierza albo nie jest ona podłączona do sieci wodociągowej lub nie ma danych za zużycie wody za okres 6 kolejnych miesięcy, stawka naliczona zostanie według wzoru: liczba mieszkańców x 4m³ wody x 12,73 zł.

Ryczałt 4 m³ na osobę to zbliżone, średnie miesięczne zużycie wody w Warszawie według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W domkach letniskowych i innych nieruchomościach rekreacyjno-wypoczynkowych przyjęta jest stała opłata: 181,90 zł rocznie. Nieruchomości niezamieszkane, objęte miejskim systemem gospodarki odpadami (np. miejskie szkoły, domy kultury, ośrodki sportu) będą rozliczane wg pojemności pojemników.

Duże zmiany czekają kierowców korzystających ze strefy płatnego parkowania. Od 4 stycznia zmienią się stawki opłat, godziny funkcjonowania strefy oraz zasady wydawania abonamentów. Nowe stawki opłat to: 3,90 zł za 1. godz. parkowania, opłata za 2. i 3. godz. będzie odpowiednio o 20 proc. wyższa. Strefa parkowania zostanie wydłużona do godz. 20.

Zmianie ulegają też zasady wydawania abonamentów, które przysługują mieszkańcom strefy płatnego parkowania i umożliwiają im bezpłatny postój w pobliżu domu. Abonament będą mogły uzyskać tylko osoby płacące podatki w Warszawie. Ta zasada będzie dotyczyć również kart N+ uprawniających osoby niepełnosprawne do parkowania za darmo w całej strefie. Druga zmiana dotyczy abonamentu na kolejne auta w gospodarstwie domowym. Abonament 30 zł rocznie dotyczy tylko jednego samochodu w gospodarstwie domowym. Za drugie i każde kolejne auto trzeba będzie zapłacić 1200 zł rocznie.

REKLAMA

Słuchacze podczas wykładu w Instytucie Katechetycznym Chocholanum

fot. Zofia Szuba

Na Dwóch Skrzydłach

Patryk Lubryczyński

Instytut Katechetyczny Chocholanum przy par. MB Nieustającej Pomocy w Hucie Mińskiej jako motto przyjął słowa Jana Pawła II z encykliki *Fides et ratio*: „Wiara i rozum są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy".

Działalność instytutu koncentruje się na comiesięcznych katechezach dla dorosłych. Współinicjatorem i wykładowcą jest ks. Mirosław Mikulski. – Dzięki instytutowi mogę realizować się jako kapłan w sposób dojrzalszy, Pan Jezus może przeze mnie więcej działać. My, księża, skupiamy się na katechizacji dzieci, ewentualnie młodzieży, a należy pogłębiać także wiedzę dorosłych – analizuje ks. Mikulski. Jak podkreśla, dorosły człowiek nie uwierzy, jeśli czegoś wcześniej nie zrozumie. Minął czas, kiedy wystarczyło same zapewnienie autorytetu kapłana na kazaniu. – Pan Bóg godzien jest, aby jego wyznawcy rozumieli prawdy wiary i Dekalog – dodaje.

Chocholanum genezą sięga kwietnia 2017 r., kiedy to ks. Mikulski, zamieszkujący na stałe w par. MB Nieustającej Pomocy w Józefowie, zorganizował wyjazd pielgrzymkowy do Włoch. Potem Jerzy Gańko, jeden z pątników, zaprosił ks. Mikulskiego z kilkoma innymi pielgrzymami na uroczyste nabożeństwo majowe w 100. rocznicę objawień fatimskich, odbywające się przy krzyżu we wsi Chochół w powiecie mińskim.

Po modlitwie odbyło się spotkanie, podczas którego uczestnicy doszli do konkluzji, że wiara wielu dorosłych ludzi opiera się jedynie na tradycji, a nie na wiedzy. Wtedy zrodził się pomysł zainicjowania Instytutu Katechetycznego dla osób, które chciałyby świadomie przeżywać wiarę. Ks. proboszcz Wojciech Pancewicz z par. MB Nieustającej Pomocy w Hucie Mińskiej również był na nabożeństwie i zaprosił ks. Mikulskiego do organizacji spotkań u niego w parafii. Miejsce spotkania we wsi Chochół stało się impulsem do utworzenia nazwy Instytutu.

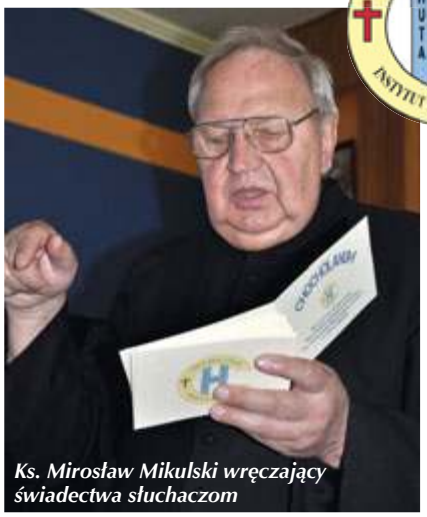

Ks. Mirosław Mikulski wręczający świadectwa słuchaczom

fot. Zofia Szuba

Jerzy Gańko z dziennikiem zajęć Instytutu

fot. Zofia Szuba

Od drugiej niedzieli września 2017 r. rozpoczęły się spotkania, prowadzone regularnie do chwili obecnej. Katechezy odbywają się w drugie niedziele miesiąca od września do czerwca w godz. 15:00–17:00 w kaplicy przy par. MB Nieustającej Pomocy w Hucie Mińskiej. Każdego roku ks. Mikulski przygotowuje inny program. Obecnie omawiany jest Dekalog, który będzie szczegółowo zgłębiany do czerwca 2021 r. Jerzy Gańko wyjaśnia, że wokół tematu dziesięciorga przykazań pojawia się mnóstwo treści do rozwinięcia i wątpliwości do rozwiania. – Inicjatywa gromadzi ludzi nie tylko z miejscowej parafii. Przyjeżdżają osoby z innych miejscowości, także ze stolicy. W spotkaniach uczestniczy około 30 osób – opowiada.

Pierwsza godzina spotkania jest realizowana według autorskiego programu ks. Mirosława Mikulskiego, a drugą wykładowca przeznacza na omawianie aktualnych tematów dotyczących życia Kościoła. Wśród uczestników są: nauczyciele, lekarze, emeryci, osoby prowadzące gospodarstwa rolne, sadownicy. – Katechezy rozpoczyna modlitwa, ks. Mikulski przypomina potem krótko treści z poprzedniego spotkania. W czasie bieżącego wykładu zadajemy pytania. Druga część spotkania ma charakter dyskusyjny, kończymy modlitwą – opisuje przebieg współpomysłodawca i współinicjator Instytutu – Jerzy Gańko. Chocholanum nie pobiera czesnego ani składek za uczestnictwo w wykładach, wstęp jest wolny bez wcześniejszych zapisów.

– Są zagadnienia wiary, co do których mam wątpliwości i potrzeba mi zakotwiczenia w oficjalnych dokumentach Kościoła i w Piśmie Świętym. Jest to możliwość uzyskania konkretnej wiedzy – odkrywa własną motywację Jerzy Gańko.

Uczestniczka katechez, Elżbieta Paluch, zaznacza, że prawdy wiary wymagają ciągłego tłumaczenia na nowo w kolejnych etapach życia. – Ks. Mikulski potrafi trudne zagadnienia wyjaśnić prostym językiem. Ma także poczucie humoru, przez co katechezy są ciekawe. Na Mszach św. często nie ma czasu na szczegółowe przekazywanie prawd wiary. Dyskusje toczące się na spotkaniach zmuszają do myślenia – podkreśla Elżbieta Paluch.

Uczestnicy podkreślają, że dzięki Chocholanum rozwijają się duchowo.

– Katechezy dały mi impuls do pochylenia się nad zagadnieniami wiary poza czasem spotkań. Wykłady zawierają różne treści, oprócz teologicznych także historyczne i patriotyczne – chwali Tadeusz Gruba.

Zbigniew Jackowicz jest sadownikiem. Ceni spotkania, ponieważ dają możliwość kontaktu z ludźmi myślącymi podobnie. – Przede wszystkim, w dobie agresywnej polityki informacyjnej, zajęcia pozwalają rozumieć świat w świetle nauczania Kościoła katolickiego – puentuje Zbigniew Jackowicz.

fot. Kino Świat

Dojrzewanie Pinokia

Mirosław Winiarczyk

Kolejna ekranizacja klasycznej powieści Carla Collodiego z 1881 r. jest wierna literze i duchowi oryginału.

Opowieść o poczciwym stolarzu Geppetcie, który z tajemniczego drewienka wystrugał chłopczyka Pinokia, została mocno osadzona w pejzażu i realiach XIX-wiecznej Toskanii, przepełnionej wówczas prowincjonalną biedą. Ekranowa wędrówka ożywionego z drewna Pinokia odbywa się na naturalistycznie i zarazem malarsko ukazanym tle. Dlatego utwór ogląda się z początku dosyć ciężko, ale z czasem akcja coraz bardziej zaczyna wciągać. W filmie zachowana została wymowa i uniwersalne przesłanie literackiego oryginału. Drewniany Pinokio okazuje się zbuntowanym i niegrzecznym chłopczykiem. Uczy się prawdziwego życia, nieustannie buntując się przeciwko tradycyjnym wzorcom wychowawczym, w tym okłamując napotkane osoby i nic sobie nie robiąc z uczuć Geppetta, który, uważając się za ojca chłopca, wyruszył na jego poszukiwanie.

Na swojej drodze Pinokio spotyka dziwnych ludzi i postacie, jakby wyjęte z mitycznej bajki. Uciekający z teatru kukiełkowego chłopczyk z trudnością wydostaje się z macek dwóch przygodnych oszustów, którzy próbują go obrabować. Przypadkowo zamienia się w osiołka, a nawet dostaje się do brzucha wieloryba. Najważniejszy jest jednak fakt, że zostaje ukarany przez życzliwą mu napotkaną wróżkę. Po kolejnych kłamstwach wróżka powoduje, że chłopcu nagle wyrasta wielki nos. Taka ilustracja przykazania dla dzieci („Nie kłam") weszła na stałe do mitologii kultury europejskiej. Pinokio przeżywa więc przyspieszoną lekcję dojrzewania i uczy się być normalnym dzieckiem.

Film doświadczonego reżysera Mattea Garronego, wyróżniony wieloma nagrodami, świadczy o przywiązaniu Włochów do własnej klasyki literackiej i tożsamości rodzimej kultury. Powieść Carla Collodiego od dawna stała się inspiracją dla wielu europejskich pisarzy, filmowców oraz twórców teatrów lalkowych dla dzieci (w Warszawie spektakl w Teatrze Lalka). Pytanie tylko, czy kunsztownie zrealizowana ekranizacja powieści z pozytywnym, bajkowym zakończeniem trafi do wrażliwości współczesnych młodych odbiorców, na co dzień obcujących z zupełnie innymi przekazami kulturowymi.

fot. Kino Świat

Pinokio (Pinocchio); Włochy – Francja – Wielka Brytania; 2019; reżyseria: Matteo Garrone; aktorzy: Roberto Benigni, Federico Lelapi i inni; dystrybucja: Kino Świat

fot. Kino Świat

KONKURS

„Czyściec" to opowieść o duszach żyjących w ciałach oraz tych, które opuściły już ziemski świat. To próba odpowiedzi na to, co czeka nas na końcu ludzkiej egzystencji. To także przypomnienie postaci mistyków, w tym Fulli Horak (w roli Małgorzata Kożuchowska) oraz św. Faustyny Kowalskiej, św. Stanisława Papczyńskiego czy św. Ojca Pio. W produkcji usłyszymy ekspertów zajmujących się tematyką czyśćcową: teologów oraz naukowców, od lat badających stan świadomości człowieka w momencie śmierci ciała.

Wśród czytelników, którzy 26 października między godz. 13 a 13.15, zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **W którym sanktuarium po spowiedzi i Mszy św. Stanisław Papczyński doświadczył wizji czyśćca, po czym z ambony tej świątyni nawoływał wiernych do wspomagania zmarłych?**, rozlosujemy 3 podwójne zaproszenia na film w kinie Helios Blue City w Warszawie między 26 a 31 października.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 42: Bohaterka opery „Salome" wykonuje „Taniec siedmiu zasłon". Zwycięzcom gratulujemy!

Filharmonia Narodowa

listopad – repertuar 11

2020 / 2021

Dyrektor Artystyczny
Andrzej Boreyko

4.11 środa / 19:00
Sala Koncertowa

Koncert nadzwyczajny z okazji 100. rocznicy urodzin papieża Jana Pawła II

Chór Filharmonii Narodowej
Muzycy Orkiestry Filharmonii Narodowej
Bartosz Michałowski – dyrygent, dyrektor chóru
Maja Komorowska – aktorka
Teresa Budzisz-Krzyżanowska – aktorka
Wiesław Komasa – aktor
Maria Machowska – skrzypce
Jakub Pankowiak – organy

Walton / Łukaszewski / Palej / L. Boulanger / Wojtyła

transmisja internetowa
→ filharmonia.pl

Wydawcą utworów Pawła Łukaszewskiego jest Polskie Wydawnictwo Muzyczne

PWM EDITION 75

6.11 piątek / 19:30
Sala Koncertowa

18:30 Wykład wprowadzający: **Marcin Majchrowski**

7.11 sobota / 18:00
Sala Koncertowa

Beethoven 2020

Orkiestra Filharmonii Narodowej
Christoph König – dyrygent

Nidecki / R. Strauss / Beethoven

Na koncerty zaprasza Mecenas Roku Filharmonii Narodowej

PGE Polska Grupa Energetyczna

8.11 niedziela
11:00 (dzieci 3–6 lat)
14:00 (dzieci 7–12 lat)
Sala Koncertowa
Poranny i Popołudniowy koncert dla dzieci

Elementarz młodego Polaka
W Chatce FeNka... w bibliotece

Łucja Szablewska-Borzykowska – sopran
Łukasz Hajduczenia – baryton
Alicja Szybowicz – taniec
Jan Fečko – taniec
Eight Hands Quartet:
Vlasta Traczyk – fortepian
Eugenia Kwon-Kominek – fortepian
Aruto Matsumoto – fortepian
Adam Leczycki – fortepian

Splot Quartet:
Kornelia Grądzka – skrzypce
Karolina Gutowska – skrzypce
Agnieszka Podłucka – altówka
Dobrawa Czocher – wiolonczela

Agata Kawełczyk – prowadzenie koncertów

13.11 piątek / 19:30
Sala Koncertowa

18:30 Wykład wprowadzający: **Jan Popis**

Orkiestra Teatru Wielkiego – Opery Narodowej
Patrick Fournillier – dyrygent
Bertrand Chamayou – fortepian

Kurpiński / Saint-Saëns / Gounod

15.11 niedziela
11:00 (dzieci 3–6 lat)
14:00 (dzieci 7–12 lat)
Sala Koncertowa
Poranny i Popołudniowy koncert dla dzieci

Wietrzne muzykowanie
W Chatce FeNka... na balkonie

Wah-Wah Brass:
Szymon Gwóźdź – trąbka
Alan Turonek – trąbka
Michał Daszkiewicz – puzon
Norbert Celian – puzon
Paweł Płaczkowski – tuba

Aldo Duo:
Dominik Domińczak – klarnet
Aleksander Stachowski – akordeon

Agata Kawełczyk – prowadzenie koncertów

17.11 wtorek / 19:00
Sala Kameralna

Beethoven 2020

Kameraliści Filharmonii Narodowej:
Maria Machowska – skrzypce
Grzegorz Groblewski – altówka
Aleksandra Ohar-Sprawka – wiolonczela
Karol Kowal – kontrabas
Grzegorz Wołczański – klarnet
Daniel Otero Carneiro – waltornia
Leszek Wachnik – fagot

Kurpiński / Beethoven / R. Strauss

21.11 sobota / 19:30
Sala Koncertowa

III Międzynarodowy Festiwal Muzyki Europy Środkowo-Wschodniej *Eufonie*

Organizacja: Narodowe Centrum Kultury, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Chór Filharmonii Narodowej
Bartosz Michałowski – dyrygent, dyrektor chóru
Soliści Chóru Filharmonii Narodowej
Jakub Pankowiak – organy

Nowowiejski / Janáček / Kodály

22.11 niedziela / 19:00
Sala Koncertowa

Recital fortepianowy
Grigory Sokolov

Schumann / Chopin

24.11 wtorek / 19:00
Sala Kameralna
Scena dla muzyki polskiej

Chopin Piano Quintet:
Roksana Kwaśnikowska – skrzypce
Magdalena Lech – skrzypce
Maria Stanienda – altówka
Magdalena Bojanowicz-Koziak – wiolonczela
Krzysztof Stanienda – fortepian

Laks / Zarębski

Współpraca:
Instytut Muzyki i Tańca

instytut muzyki i tańca

28.11 sobota / 19:30
Sala Koncertowa

III Międzynarodowy Festiwal Muzyki Europy Środkowo-Wschodniej *Eufonie*

Organizacja: Narodowe Centrum Kultury, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Orkiestra Filharmonii Narodowej
Andrzej Boreyko – dyrygent
Lukáš Vondráček – fortepian

Tüür / Penderecki / Chopin

transmisja internetowa
→ filharmonia.pl

29.11 niedziela / 18:00
Sala Koncertowa

Orkiestra Filharmonii Narodowej
Andrzej Boreyko – dyrygent
Lukáš Vondráček – fortepian

Tüür / Penderecki / Chopin

Wokół praw dziecka

Monika Odrobińska

fot. unsplash.com/Andrew Neel

Polska, która w 1989 r. ratyfikowała Konwencję o Prawach Dziecka, co pięć lat przedkłada raport o jej przestrzeganiu. W tym roku razem z raportem rządowym do Komitetu Praw Dziecka wpłynął pozarządowy Raport Alternatywny.

Niektóre diagnozy i postulaty Raportu Alternatywnego są trafne, np. te dotyczące prawa głosu dziecka we własnej sprawie, zwiększenia nakładów na rodzinną opiekę zastępczą kosztem opieki instytucjonalnej, reformy systemu wsparcia dzieci z niepełnosprawnością i ich rodzin, przeciążenia uczniów i zmniejszenia ilości prac domowych, wreszcie poprawy w dziedzinie psychiatrii dziecięcej.

Trudno jednak się zgodzić, że rosnący odsetek kryzysów psychicznych i samobójstw wśród dzieci i młodzieży wiąże się z poczuciem niedopasowania, inności i odrzucenia, co autorzy alternatywnego raportu kojarzą z zakazem edukacji seksualnej w Polsce. Na czym polega nieprzestrzeganie zapisów Konwencji o Prawach Dziecka według trzynastu organizacji pozarządowych, które przygotowały wspomniany raport?

Ile tych płci?

W Raporcie Alternatywnym czytamy: „Rząd nie tylko nie przeciwdziała, ale wręcz przyzwala na rozpowszechnianie dyskryminacyjnych praktyk typu «strefy wolne od ideologii LGBT»".

– Umieszczenie pod tablicami z nazwą miejscowości i fotografowanie tabliczek „Strefa wolna od LGBT" było inicjatywą działacza tej grupy wobec gmin, które wdrożyły u siebie Samorządową Kartę Praw Rodziny lub zapisy o nieuleganiu ideologii LGBT. Podkreślam: ideologii – mówi Lidia Sankowska-Grabczuk, rzecznik Inicjatywy „Tak dla rodziny, nie dla gender". – Posunięcia tych samorządów były niejako odpowiedzią na Kartę LGBT przyjętą przez prezydenta Warszawy, naruszającą nie tylko te prawa, przez postulowanie edukacji seksualnej typu B, ale i naruszającej wolność słowa, szkół, rodziców czy przedsiębiorców, wreszcie niewinność dzieci.

Raport Alternatywny zajmuje się również podręcznikami do wychowania do życia w rodzinie: „Sposób prezentowania zagadnień związanych z seksualnością podporządkowuje ją rodzinie i małżeństwu". – Cieszyłabym się, gdyby w każdej szkole i na każdej lekcji WDŻ tak to wyglądało – mówi Lidia Sankowska-Grabczuk. – Człowiek jest integralną istotą psycho-fizyczno-duchową. Seksualność, która jest jednym z elementów sfery fizycznej, i której owocem jest nowe życie, trudno oddzielić od małżeństwa i rodziny. To podkreśla nawet polska Konstytucja. Nie wiem, na czym bazują fundacje, które temu zaprzeczają, i czy rzeczywiście mają na myśli dobro dziecka. Badania w wielu krajach wykazują, że najmniej przemocy jest w małżeństwach i pełnych rodzinach. Jak uczyć dziecko budowania relacji małżeńskich i rodzinnych, jeśli nie w oparciu o małżeństwa i rodziny właśnie? Przypomnę także, że pod programem do WDŻ podpisał się m.in. prof. Zbigniew Izdebski, który dziś niechętnie się do tego przyznaje.

Warto podkreślić, że formułując tezę wiązania seksualności z małżeństwem i ro-

dziną, Raport opiera się na badaniach grupy Ponton, zarzucającej podręcznikom brak rzetelnej wiedzy naukowej. Na stronie tej samej grupy czytamy: „Ludzie nie dzielą się na kobiety i na mężczyzn, ponieważ płeć to całe spektrum!”. Trudno dopatrzeć się tam jednak odnośników do naukowych badań to potwierdzających.

– Które poważne badania naukowe potwierdzą istnienie 56 czy nawet 220 płci? – pyta retorycznie Marek Grabowski, prezes Fundacji Mamy i Taty. – A w praktyce: czy ktoś zna takich ludzi? Niektóre programy typu „Zdrowe Love” zachęcają dzieci poniżej piętnastego roku życia do różnych kontaktów i eksperymentów seksualnych, często ryzykownych.

Zastrzegający sobie anonimowość rozmówca ze sfer rządowych odpiera postulaty dotyczące wprowadzenia edukacji seksualnej, twierdząc, że ta istnieje u nas od ćwierć wieku. – Prof. Tadeusz Smyczyński, który nad Konwencją o Prawach Dziecka pracował od 1979 r., nie wpadłby z pewnością na to, że w przyszłości ktoś znajdzie w niej prawo do edukacji seksualnej w wersji WHO, tak jak próżno w różnych konwencjach międzynarodowych szukać „prawa do aborcji”. To nadinterpretacja – dodaje. Raport idzie jednak dalej, łącząc pedofilię właśnie z brakiem edukacji seksualnej. Nie rozwija jednak tej tezy.

Jedni ratują, drudzy handlują

W jednym z pierwszych rozdziałów Raport rozprawia się z religią w szkole: „Zgodnie z prawem, w szkołach naucza się religii. Dominacja wyznania rzymsko-katolickiego powoduje, że zwyczaje i obrzędy religijne wykraczają poza lekcje katechezy i są elementem uroczystości szkolnych. W szkołach organizowane są też wydarzenia będące elementami kultu religijnego, np. spowiedź, droga krzyżowa czy rekolekcje. Stawia to w nierównej i niekomfortowej sytuacji dzieci, które należą do innych wyznań lub są niewierzące”.

Dalej jest o stygmatyzacji dzieci nieuczęszczających na lekcje religii i nieprzystępujących do Pierwszej Komunii. Autorzy nie sprzeciwiają się religii w szkole wprost, bo jej lekcje odbywają się zgodnie z prawem, ale zdają się przygotowywać grunt pod wyrugowanie wszelkich jej przejawów. – Polska nie jest krajem wyznaniowym, ale jest krajem chrześcijańskim, powstałym na bazie chrztu – mówi Lidia Sankowska-Grabczuk. – Latami kształtowała się w oparciu o wartości judeo-chrześcijańskie, do których odwołuje się także współczesna Konstytucja. Żyjemy w demokratycznym kraju, w którym większość deklaruje wiarę katolicką. Praktyki chrześcijańskie są więc kulturowo bliższe większości osób i dzieci mają prawo w nich uczestniczyć. Nie ma w tym nic z dyskryminacji.

Pytanie też, jak na wspomnianą stygmatyzację miałyby wpłynąć decyzje na szczeblu państwowym. Chyba tylko przez wyrwanie bolącego zęba, czyli wyrzucenie religii ze szkół. Czy uczenie tolerancji to nie kwestia kształtowania wrażliwości dzieci raczej przez rodziców i wychowawców, a nie przez odgórne nakazy i zakazy?

Raport Alternatywny nie może stanowić rzetelnej podstawy do jakichkolwiek analiz czy komentarzy – komentuje Rzecznik Praw Dziecka Mikołaj Pawlak.

Kolejnym obszarem, który Raport wziął na cel, są okna życia. Raport podkreśla, że w ciągu 10 lat pozostawiono w nich 94 dzieci – niestety, co podkreślają autorzy, bez możliwości poznania przez nie swojej tożsamości. – Już kilka lat temu podnosił to Komitet Praw Dziecka przy ONZ – mówi Lidia Sankowska-Grabczuk. – Rzeczywiście, okna życia gwarantują anonimowość, ale nie ulega wątpliwości, że spośród dwóch dóbr człowieka – znajomości swojej tożsamości oraz życia i zdrowia – to drugie jest względem pierwszego nadrzędne.

Lidia Sankowska-Grabczuk podkreśla, że swojej tożsamości nie poznają także dzieci poczęte metodą in-vitro z materiału od anonimowego dawcy. Tego jednak w raporcie próżno szukać. – Siostry zakonne prowadzące okna życia mają uprawnienia pielęgniarskie, a noworodki zostawiane w nich szybko znajdują rodziny adopcyjne – są więc bezpieczne, a przede wszystkim nie są porzucane na śmietnikach – dodaje rzeczniczka Inicjatywy „Tak dla rodziny, nie dla gender”.

Marek Grabowski podkreśla z kolei, że większym problemem niż nieznajomość tożsamości jest surogacja. – To rodzaj handlu ludźmi – przyznaje. – Okna życia ratują i – wbrew temu, co się sądzi – zostawione dzieci mają możliwość poznania swojej historii. W przypadku surogacji nie ma mowy o ratowaniu dzieci, ale o handlu nimi.

Twórcy rzeczywistości

Kwestia tak ważna, jak narażenie dzieci na patotreści i pornografię, jest w Raporcie ledwie zasygnalizowana. A – jak podaje sam Raport – codziennie lub prawie codziennie spotyka się z nimi 15 proc. nastolatków. Aż 9 proc. młodych w wieku 13-18 lat było choć raz zwerbowanych do celów seksualnych w internecie. Na 626 zgłoszeń takiego procederu przypada zaledwie 17 skazań. Tu Raport wskazuje duże pole do popisu i dla służb, i dla ustawodawcy. Ani słowem jednak nie wspomina o zbytniej dostępności wśród młodzieży środków odurzających, treści przemocowych – obecnych w grach, filmach czy mediach społecznościowych. Działające całodobowo sklepy monopolowe są niemal na każdym osiedlu, reklama wpaja, że alkohol jest atrakcyjny. Czy to nie na tym powinna się skupić dyskusja wokół praw dziecka?

– Szkoda, że trzynaście fundacji z wieloletnim stażem i wyrobioną marką, które przygotowały ten raport, uległo presji paranauki i naciskom agresywnych mniejszości seksualnych na tyle, że podpisały się pod wieloma postulatami zbytnio ingerującymi w życie rodzin, ale także godzącymi w Konstytucję – mówi Marek Grabowski.

– Ten materiał nie jest żadnym raportem, tylko zbiorem ogólników, przypadkowych opinii i medialnych tez opartych na fake newsach. Nie może stanowić rzetelnej podstawy do jakichkolwiek analiz czy komentarzy – komentuje krótko Rzecznik Praw Dziecka Mikołaj Pawlak.

Niemniej forsowanie usunięcia ze szkół tradycji związanych z wiarą, do której przyznaje się ponad 90 proc. społeczeństwa, i domaganie się edukacji seksualnej według wzorca obcego wielu polskim rodzinom sygnalizuje, że środowiska wysuwające takie postulaty nie składają broni i różnymi ścieżkami, także międzynarodowymi, bo Raport został zaprezentowany w Genewie, starają się zmienić w Polsce rzeczywistość. A jak mówi nasz anonimowy rozmówca, na szczęście to nie trzynaście organizacji pozarządowych i nawet nie Komitet Praw Dziecka tę rzeczywistość kształtują. Na razie.

Autorami Raportu Alternatywnego są: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Fundacja Szkoła z Klasą, Fundacja Rozwoju Dzieci im. J.A. Komeńskiego, Fundacja w Stronę Dialogu, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Fundacja Integracja, Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada, Polski Komitet EAPN i Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce pod egidą UNICEF Polska. Tym, co łączy wiele z tych organizacji, są powiązania z instytucjami George’a Sorosa.

Renesans kina religijnego

Marcin Zatyka

Kino religijne na Półwyspie Iberyjskim przeżywa swój renesans. O ile w Portugalii sprzyjają temu rocznice objawień fatimskich, o tyle w Hiszpanii obchody ważnych wydarzeń stały się początkiem projektów, które planowane są na długie lata.

fot. https://www.fatimathemovie.com/gallery/

Jesienią do kin w Polsce zawitał obraz pt. „Fatima", nakręcony w koprodukcji amerykańsko-portugalskiej. Jego pojawienie się w 2020 r. jest nieprzypadkowe – związane jest z przypadającym w tym roku stuleciem śmierci św. Hiacynty Marto, małej wizjonerki z fatimskiej wioski. Inne dwa filmy, dotyczące objawień z 1917 r., pojawiły się w 2017 r. w związku z setną rocznicą objawień. Towarzyszył im medialny rozgłos związany z odbywającą się wówczas w maju wizytą papieża Franciszka w tym popularnym wśród wiernych z całego świata sanktuarium. Wśród prezentowanych wówczas w kinach obrazów dotyczących objawień był film pt. „Hiacynta", opowieść o małej pasterce powstała we współpracy z komercyjną portugalską telewizją TVI. Dla odmiany drugą produkcję, także o nazwie „Fatima", wsparła publiczna stacja RTP. Inne było jednak spojrzenie realizatorów na wydarzenia z małej portugalskiej wioski. O ile pierwszy z filmów wiernie rejestrował przebieg wydarzeń sprzed stu lat, o tyle drugi koncentrował się na temacie współczesnych pielgrzymek Portugalczyków do sanktuarium maryjnego.

Do kościoła przez kino

Katolicka działaczka z Lizbony, Henriqueta Sena, nie ma wątpliwości, że materiały filmowe to dziś najlepsza forma dotarcia z formacją katolicką do dzieci i młodzieży. – Przed dwoma dekadami mówiło się, że do Kościoła trzeba iść przez ruchy religijne, dziś, kiedy należy do nich coraz mniej osób, droga ta coraz częściej wiedzie przez kino. Na portugalskich katechezach właśnie filmy o tematyce religijnej są najlepszym źródłem wiedzy o Bogu i Ewangelii – tłumaczy Sena, wskazując, że już kilka lat temu portugalscy biskupi sami zrozumieli, że należy rozwijać projekty fil-

mowe. Jednak po latach niezbyt licznych i udanych inicjatyw, głównie na terenie parafii i wspólnot religijnych, Konferencja Episkopatu postawiła na ludzi z zewnątrz. Przejawem tego jest m.in. włączenie się Episkopatu we wsparcie świeckiego festiwalu kina niezależnego IndieLisboa, który od blisko dwóch dekad organizowany jest w stolicy kraju, Lizbonie. Od kilku ostatnich edycji władze kościelne wręczają nagrody filmom, w których znajduje się przesłanie chrześcijańskie. Laury, o nazwie „Drzewo życia", przypadają zwykle dla dwóch filmów z grona około 200 biorących udział w tej imprezie.

Materiały filmowe to dziś najlepsza forma dotarcia z formacją katolicką do dzieci i młodzieży.

Plan w Hiszpanii, kaskaderzy na Filipinach

Hiszpania w ostatnich latach jest miejscem produkcji licznych obrazów o tematyce chrześcijańskiej, zainicjowanych zarówno przez stowarzyszenia katolickie, jak też zgromadzenia zakonne. Przykładem mogą być filmy o założycielu Opus Dei św. Josemarii Escrivie oraz twórcy Towarzystwa Jezusowego św. Ignacym Loyoli. W drugim przypadku Hiszpania służyła głównie jako plan filmowy. Muzykę, montaż, efekty specjalne i niemal całą resztę filmu pt. „Ignacy Loyola" wykonano na Filipanach dzięki firmie medialnej Jesuit Communications Foundation (JesCom), związanej z pracującymi w tym azjatyckim kraju jezuitami. Z kolei w przypadku filmu „Gdy budzą się demony" kluczowym wsparciem była prywatna stacja telewizyjna Antena 3, a także grupa producentów z Ignacio Gomezem-Sanchą oraz Ignacio Nunezem na czele. Obaj są członkami Opus Dei.

W ciągu ostatnich dwóch dekad czołowym przedstawicielem katolickiego kina w Hiszpanii stała się wytwórnia Goya Producciones, która w ostatnich miesiącach wypuściła na rynek takie dzieła, jak „Gorejące Serce" oraz „Siła moich rąk". Ten niezależny producent filmów telewizyjnych i obrazów kinowych przygotował już 300 rozmaitych dzieł, zarówno fabularnych, jak i dokumentalnych, opowiadających zazwyczaj o tematach religijnych. Wśród nich są m.in. obrazy nakręcone dla Papieskiej Rady ds. Rodziny.

W gronie liczących się producentów kina religijnego w Hiszpanii jest też kierowana przez znanego aktora i reżysera Juana Manuela Cotelo spółka Infinito+1. Na liście najbardziej znanych dzieł tego producenta jest „Ziemia Maryi", a także fabularyzowany dokument „Ostatni szczyt", opowiadający historię życia księdza Pablo Domingueza-Prieto, który w 2009 r. zginął tragicznie podczas wyprawy górskiej. Kiedy na przełomie 2016 i 2017 r. „Ostatni szczyt" pojawił się w naszych kinach, miał już na swoim koncie pokazy w ponad 20 państwach świata. Dodatkowo film zyskał również aż dwukrotnie większą widownię niż „Ziemia Maryi".W Polsce oba filmy Cotelo spotkały się z bardzo dobrym przyjęciem ze strony widzów.

Reżyser – dokumentalista

Hiszpańskie kino religijne byłoby znacznie uboższe bez współpracującej m.in. z Infinito+1 spółki European Dreams Factory, zajmującej się głównie dystrybucją filmów z chrześcijańskim przesłaniem. Przykładem jest wyprodukowany przez Piucho Filmes obraz Jose Marii Zavali pt. „Wojtyła. Śledztwo", opowiadający o rzymskim zamachu na życie papieża Jana Pawła z 13 maja 1981 r. Pojawienie się filmu w maju 2020 r., jak podkreśla jego producent, nieprzypadkowo zbiegło się z setną rocznicą urodzin polskiego papieża. Pierwotnie wśród państw, w których obraz Zavali miał zostać wyświetlony w pierwszej kolejności, była Hiszpania, Polska i Włochy, gdzie również kręcone były sceny do filmu.

Nowy film Zavali został zrobiony w konwencji thrillera i dokumentu, w którym wykorzystano materiały archiwalne, m.in. dotyczące zamachu na życie papieża, a także wątki związane z inwigilowaniem byłego arcybiskupa Krakowa przez polską, komunistyczną Służbę Bezpieczeństwa.

Hiszpańskie media, również te z głównego nurtu, opowiadając o nowym filmie reżysera, wskazują na pasję, z jaką po swoim nawróceniu Zavala, były dziennikarz publicznej hiszpańskiej telewizji TVE, poświęcił się kinu katolickiemu. Przypominają, że przed dwoma laty do kin trafił jego obraz pt. „Tajemnica Ojca Pio", dotyczący życia zmarłego w 1968 r. włoskiego kapucyna i mistyka św. Pio z Pietrelciny. Film powstał w oparciu o własną książkę hiszpańskiego reżysera-dokumentalisty zatytułowaną „Święty". Przed premierą tego 90-minutowego filmu Zavala zadeklarował, że jego „dzieło jest formą oddania czci włoskiemu kapucynowi i mistykowi" w związku z przypadającą w 2018 r. 50. rocznicą śmierci Ojca Pio. Obraz miał też wiernie przybliżać widzowi miejsce życia włoskiego zakonnika. Większość scen do filmu kręconych było w San Giovanni Rotondo, gdzie święty spędził niemal całe swoje życie zakonne.

Seans w czasie pandemii

Właściciele kin w Hiszpanii to grupa mocno doświadczona przez pandemię. Szacuje się, że stracili wraz z nadejściem Covid-19 ponad 85 proc. widzów, a co za tym idzie i obrotów. Wciąż wysoka liczba zachorowań i zgonów oraz rozmaite restrykcje nie sprzyjają kinematografii za Pirenejami. Religijne kino próbuje się bronić m.in. emisjami przez internet, siatką parafialnych grup organizujących pokazy we wszystkich niemal częściach kraju i wreszcie zapałem, z jakim katolickie media społecznościowe roznoszą wieści o pokazach filmów o chrześcijańskim przesłaniu. Przykładem może być duży oddźwięk na pojawienie się we wrześniu w hiszpańskich kinach polskiego filmu „Miłość i miłosierdzie", przedstawiającego życie św. Faustyny Kowalskiej, a także fenomen przesłania o Bożym Miłosierdziu. Wyprodukowany w 2019 r. fabularyzowany dokument autorstwa Michała Kondrata wyświetlany jest już w kinach w około 60 hiszpańskich miastach, w tym m.in. w Madrycie, Sewilli, Saragossie, Bilbao, Barcelonie oraz w Walencji. Hiszpańska premiera, która planowana była wiosną, zbiegła się wprawdzie z drugą falą epidemii koronawirusa w tym kraju, ale nie przeszła bez echa ani publiczności.

Filmowanie po Covid-19

Juan Manuel Cotelo nie ma wątpliwości, że po pandemii Covid-19 kino chrześcijańskie wróci na dawne tory, a może nawet i poprawi swoją jakość. Aby tak się stało, hiszpański reżyser służy pomocą już teraz – jak sam deklaruje – jest otwarty na propozycje i prośby osób, które chciałyby kręcić własne obrazy o przesłaniu chrześcijańskim. We wrześniu artysta ogłosił powstanie projektu „Trampolina", polegającego na organizowaniu kursów i doradztwa w zakresie przygotowania projektów filmowych oraz ich realizacji. Jak podkreśla Cotelo, projekt jest odpowiedzią na nowe wyzwania mediów, w których choć wiara często jest wypierana, stale przybywa chętnych do głoszenia Ewangelii. – Duch Święty nigdy nie jest na urlopie! – puentuje hiszpański producent.

W jednej ze scen filmu „Zieja" tytułowy bohater w 1926 r. pielgrzymuje pieszo i bez paszportu do Rzymu. Nie była to jedyna pielgrzymka charyzmatycznego kapłana do Wiecznego Miasta.

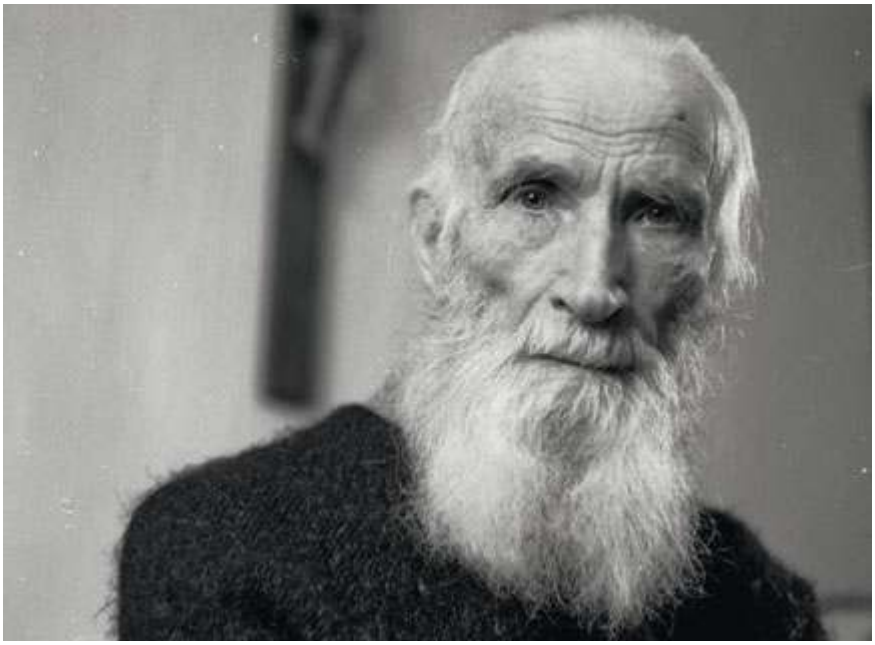

fot. wikipedia

Ksiądz Zieja i mariawici

ks. Henryk Seweryniak

W 1930 r. wybrał się tam ponownie, w podartej chłopskiej sukmanie, ale z paszportem. W opublikowanej w 1991 r. rozmowie z Jackiem Moskwą pt. „Życie Ewangelią" wspomina: „Do Florencji koleją, a stamtąd przez wszystkie franciszkańskie miasta: Foligno, Spoleto, Asyż, wędrowałem do Rzymu ubrany w podarty strój poleskiego żebraka. (….) Tak ubrany przyszedłem do Bazylki św. Piotra. Strażnicy bardzo się zastanawiali, czy mnie wpuścić, ale jakoś wszedłem. Dostałem się do bocznej kaplicy, gdzie kanonicy watykańscy odmawiali głośno brewiarz. Ja także swój z plecaka wyjąłem i tak modliliśmy się razem: oni w swoich kanonickich strojach, a ja w szatach żebraka".

Zarys służebników

Ks. Zieja nie przyszedł do Rzymu z pustymi dłońmi. Przyniósł przetłumaczoną na łacinę broszurę, zatytułowaną „Zarys sposobu życia synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii" – rodzaj programu życia ewangelizatorów parafialnych. „Napisałem to po polsku – wspomina w rozmowie z Moskwą – pan Nowowiejski przetłumaczył mi to dokładnie na łacinę. Kiedy wchodziłem do Bazyliki św. Piotra, wsunąłem projekt do skrzynki pocztowej, która tam była. Nie podając swojego adresu, ani kto to napisał. Chciałem tylko, żeby tam w Watykanie projekt takiego grona Misjonarzy Królestwa Bożego pozostał".

Dziesięć lat temu, podczas badań zasobów mariawickich w archiwum Kongregacji Nauki Wiary, natknąłem się na „Zarys sposobu życia synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii" ks. Ziei – po polsku i po łacinie. Nie jest to jednak ten sam dokument, który poleski proboszcz włożył do watykańskiej skrzynki pocztowej. Pikanterii sprawie dodaje fakt, że dokument, który miałem w ręku, został przesłany Piusowi XI przez ówczesnych przywódców mariawickich: abp. Jana Kowalskiego i bp. Romana Próchniewskiego. 18 listopada 1929 r. skierowali oni do papieża pismo, w którym poruszali sprawę przywrócenia mariawitów do jedności z Kościołem rzymskokatolickim i sformułowali warunki zjednoczenia. „To zjednoczenie – pisali – Duch Święty już wcześniej nam podpowiadał. Na przeszkodzie stały jednak ciągłe prześladowania, których (...) doświadczaliśmy w swojej ojczyźnie. (...) Gdy jednak niedawno, a mianowicie w lipcu tego roku, jeden z kapłanów rzymskokatolickich z diecezji pińskiej, niewątpliwie upoważniony do tego przez swojego czcigodnego biskupa Łozińskiego, napisał do nas list, przesyłając rodzaj statutów, według których możemy żyć i działać w jedności ze Stolicą Apostolską, w sercach naszych zrodziła się nadzieja, że nadszedł już czas osiągnięcia tej jedności".

Ks. Zieja pyta przywódcę mariawitów o jego „pierwszą miłość" i wzywa do powrotu do jedności Kościoła.

Wspomniany przez Kowalskiego i Próchniewskiego „rodzaj statutów" to właśnie „Zarys sposobu życia synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii" ks. Jana Ziei. Przełożeni mariawiccy dołączyli go wraz z tłumaczeniem na łacinę i liścikiem autora. Materiały te w grudniu 1929 r. zostały przekazane do Archiwum Św. Oficjum i obecnie zamykają tamtejszy zbiór archiwaliów „mariawickich".

Statut na jubileusz

W 1928 r. ks. Zieja przeniósł się do diecezji pińskiej, której pierwszy po wiekach pasterz – bp Zygmunt Łoziński podzielał jego radykalizm. Został proboszczem w ubogim, zaniedbanym duchowo i moralnie Łohiszynie. Parafia była spora, liczyła 3 tys. wiernych. Około połowy jej mieszkańców znalazło się jednak u baptystów, prowadzących na tamtych terenach ożywioną działalność ewangelizacyjną. Wtedy właśnie, jak o tym świadczy wspomniany liścik do ks. Kowalskiego, gorliwy duszpasterz opracował i cierpliwie wprowadzał w życie statuty, które następnie przesłali do Rzymu przełożeni mariawiccy.

Dokument składa się z 39 punktów. Na karcie tytułowej ks. Zieja zaznacza, że dokument został zredagowany w 1929 r., gdy Pius XI zapowiedział obchody Jubileuszu Odkupienia 1933 r. (jak wtedy przyjmowano, 1900 lat od Męki i Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa). W rozmowie z Moskwą podkreśla, że wzorował się na „Dziele" ks. Maxa Józefa Metzgera – austriackiego duchownego i teologa, przeciwnika hitleryzmu. Ks. Metzger zginął, zgilotynowany 17 kwietnia 1944 r. w więzieniu Brandenburg-Görden. W 2006 r. został otwarty jego proces beatyfikacyjny.

„Zarys sposobu życia synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii" ks. Ziei chce być na pierwszym miejscu przypomnieniem „niektórych rzeczy zawartych w jednej regule – w Ewangeliach świętych przez Kościół Katolicki zachowanych, podawanych i wyjaśnianych". Mimo że w tytule jest mowa tylko o „synach Królestwa Chrystusowego i służebnikach jego Ewangelii", to w tekście jest mowa o „społeczności Braci i Sióstr". Należą do niej zarówno kapłani, jak i świeccy, kobiety i mężczyźni. „Przełożonymi" mają być

Katedra Starokatolickiego Kościoła Mariawitów w Płocku

fot. xhz

„Najniżsi Służebnicy" i „Najniższe Służebnice". Stowarzyszenie ma być żywą „rodziną i społecznością", „zorganizowaną i ciągle organizująca się", a miejscem realizacji tych ideałów winna stawać się każda parafia i diecezja.

Dla nowej ewangelizacji

Ks. Zieja używa zwrotu „praca ewangelizacyjna", którego przed II Soborem Watykańskim raczej unikano ze względu na skojarzenia z protestantyzmem. W dokumencie stwierdza: „Za naturalny teren i zasięg swej pracy ewangelizacyjnej niech bracia i siostry uważają swych współdomowników, najbliższe swoje otoczenie, a wreszcie parafię i diecezję jako żywe cząstki uorganizowane Świętego Kościoła Powszechnego. (…) »Służebnicy Królestwa« mają być organizmem wybitnie misyjnym – jakby kamieniami rzucanymi ręką Bożą na szańce zła (…) jakby płomieniem tego ognia, który Chrystus wyniósł w świat i pragnie, aby świat cały był zapalon".

Bracia i Siostry mają utrzymywać się z własnej pracy. Jeśli jednak kapłani (i inni ewangelizatorzy) tak bardzo byliby zajęci „opowiadaniem Ewangelii, że nie mieliby czasu zapracować na chleb powszedni i na zaspokojenie najkonieczniejszych potrzeb ciała – będą mogli w swobodzie ducha przyjąć jałmużnę albo z pokorą i ufnością iść po nią do tych, którym w Ewangelii św. posługiwali". „Za spełnienie jakiejkolwiek posługi duchownej czy też »z jej okazji« Bracia Kapłani nigdy, pod żadnym pozorem, ani dla siebie, ani na cel choćby najszlachetniejszy nie będą wymagali pieniędzy ani innego równoważnika materialnego, ale żyć będą albo z własnej pracy, albo z dobrowolnej jałmużny wiernych (...)". „Kapłani będą nosili na sobie odzież taką, jaką w tej miejscowości zwykli mieć ludzie najubożsi bez żadnych wyróżniających odznak".

Ks. Zieja już na przełomie lat 20. i 30. XX wieku widział potrzebę nowej ewangelizacji w Polsce. Miała się ona dokonywać przez kształtowanie elit parafialnych, żyjących – radykalnie i w prostocie ducha – Ewangelią Jezusa Chrystusa. Tych elit Zieja nie szukał w gronie inteligencji czy wyższego duchowieństwa. Mieli je tworzyć ci, którzy byli gotowi wziąć na siebie „słodkie jarzmo Królestwa Bożego" – „Ewangelię, rozumianą po prostu i dosłownie".

Powrót do źródła

W jakim celu swój „Zarys sposobu życia synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii" charyzmatyczny kapłan przesłał w lipcu 1929 r. do przywódców mariawickich? Odpowiedź daje wspominany już tutaj krótki list do abp. Kowalskiego. Oto jego treść: „Bracie! Kościół Rzymsko-Katolicki jest zawsze naszą mądrą, roztropną i dobrą matką – i jeśli tego będziemy godni – da nam możność życia i pracy w duchu załączonego przy niniejszym »Zarysie«. Pomódl się, zastanów i powiedz, czy nie takie były Twoje pierwsze marzenia – Twoja »pierwsza miłość«. Zdecyduj się śmiało na powrót do Kościoła Rzymsko-Katolickiego i na pracę nad przybliżaniem czasów »Jednego Pasterza i jednej owczarni« w ludzkości całej. Wymiany słów braterskich w sprawach służby Ewangelii Bożej szczerze życzy sobie – ks. Jan Zieja, proboszcz łohiszyński".

Najbardziej poruszający jest w tym tekście apel: „Pomódl się, zastanów i powiedz, czy nie takie były Twoje pierwsze marzenia – Twoja »pierwsza miłość«". Pomny na ubogi styl życia i dzieła miłosierdzia, realizowane wśród ludu przez pierwszych mariawitów, ks. Zieja pyta ks. Kowalskiego o jego „pierwszą miłość". Ufnie przyjmuje, że u źródeł mariawityzmu stały ideały zapisane w Kazaniu na Górze i obecne w ruchu franciszkańskim. Jeśli tak rzeczywiście było, jeśli taka była „pierwsza miłość" – zdaje się wołać – to pora do tych ideałów wracać, zakasać rękawy i razem pracować nad „przybliżaniem czasów »Jednego Pasterza i jednej owczarni« w ludzkości całej". Kościół jest bowiem matką – taki obraz Kościoła przychodzi najpierw na pamięć ks. Ziei, gdy zwraca się do przywódcy mariawitów. Ta matka jest „mądra, roztropna i dobra", daje wszystkim możliwość pracy dla Królestwa niebieskiego.

Redagując „Zarys sposobu życia synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii", ks. Zieja pamięta jednak także o błędach mariawityzmu. Chyba dlatego nie kładzie nacisku – jak tego chciała Maria Franciszka Kozłowska – na formowanie szczególnego grona kapłanów oraz na nadawanie wspólnocie „synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii" ram zakonnych. Podkreśla, że społeczność, którą organizuje, nie jest „nowym jakimś zakonem". Broni się wyraźnie przed użyciem słowa „reguła". „Powyższego zarysu – apeluje – niech Bracia i Siostry nie nazywają nową jakąś regułą zakonną".

Pomny również na losy mariawityzmu, kładzie wielki nacisk na posłuszeństwo, czystość oraz nauczanie Ewangelii zawsze w zgodzie z wykładnią Kościoła. „Bracia i Siostry – czytamy już na początku – na to są przez Boga powołani i wybrani, aby odpowiadając pragnieniom Serca Jezusowego, oparłszy się na dogmatach Świętego Kościoła Katolickiego, jako na opoce niewzruszalnej – Pana naszego Jezusa Chrystusa Ewangelię, rozumianą po prostu i dosłownie, ale zawsze tak, jak ją Święty Kościół Katolicki tłumaczyć dozwala – w całości wiernie wypełniać, żyjąc w doskonałej miłości, najniższym ubóstwie, umiłowaniu prawdy i w radosnym względem Kościoła Świętego posłuszeństwie, w czystości właściwej ich stanowi".

Pod koniec proboszcz łohiszyński jeszcze raz podkreśla: „Wszyscy (Bracia i Siostry) będą bezwzględnie, pokornie i radośnie posłuszni Świętemu Kościołowi Katolickiemu i jego widzialnemu na tej ziemi Pasterzowi, Rządcy i Wodzowi – biskupowi Rzymskiemu i swoim biskupom diecezjalnym, a to we wszystkim, co do urzędu pasterskiego owych przełożonych należy".

Czekanie na odpowiedź

Abp Kowalski i bp Próchniewski odczytali „Zarys sposobu życia synów Królestwa Chrystusowego i służebników jego Ewangelii" po swojemu. W liście do Piusa XI nie czują się ani przez chwilę odpowiedzialni za schizmę i stworzenie odrębnej organizacji kościelnej. Za wszystko winą obarczają biskupów polskich i Piusa X, a „Zarys" traktują nie jako wezwanie do powrotu do „pierwszej miłości", lecz jako „propozycję statutów, według których (mariawici mogą – przyp. H.S.) żyć i działać w jedności ze Stolicą Apostolską".

„Prosimy – piszą na koniec – aby Wasza Świątobliwość zechciał zbadać wspomniany wyżej i tutaj dołączony zarys życia synów królestwa Chrystusowego i sług Jego Ewangelii, który prawdopodobnie przesłał nam jeden z biskupów polskich, za pośrednictwem proboszcza parafii rzymskokatolickiej w diecezji pińskiej. Zasady bowiem tego zarysu stanowią sposób życia naszego Zgromadzenia".

Niestety, od wielu już lat nie było to prawdą. O ile w liście do papieża mariawicki arcybiskup i jego koadiutor zachowują ton szacunku, o tyle w „Liście otwartym Arcybiskupa Maryawitów do prymasów, metropolitów, arcybiskupów i biskupów polskich o stosunku Związku Mariawitów Nieustającej Adoracyi Ubłagania do Rzymsko-Katolickiego Kościoła w Polsce", rozesłanym na przełomie 1929 i 1930 r. do biskupów polskich, przełożony związku powtarza przyjętą przez siebie starokatolicką krytykę prymatu papieża i jego nieomylności, dodając obelżywe uwagi na temat Piusa XI i podporządkowania biskupów Stolicy Apostolskiej.

Pełne nadziei pytanie ks. Ziei o „pierwszą miłość" i „pierwsze marzenie" wciąż czeka na odpowiedź.

Więcej na ten temat można przeczytać w mojej książce: „Święte Oficjum a mariawici", Płock 2014.

fot. archiwum

PRAWO MIŁOŚCI

Po raz kolejny karty Ewangelii prezentują nam rozmowę Jezusa z faryzeuszami i uczonymi w Prawie. Jeden z rozmówców pod pretekstem zainteresowania wystawia Jezusa na próbę. Prosi Go, by z objawionego na górze Synaj Prawa wybrał jedno przykazanie. Specjalista od Dekalogu, starannie i odpowiednio przygotowany do podjęcia dyskusji, otrzymuje od Jezusa zaskakującą odpowiedź.

Chrystus nie wdaje się w polemikę, nie roztrząsa zasadności wypełniania 613 przepisów rozwijających „dziesięć słów" (gr. *deka logos*). Wskazuje natomiast, że pierwszą zasadą postępowania wobec Boga i ludzi ma być prawo miłości. Zaskakujące jest to, że wypowiedziane przez Jezusa przykazanie nie jest wcale nowe. To właśnie Stary Testament, obok setek nakazów i zakazów, mówi, jak ważna jest miłość do Boga (Pwt 6, 5) oraz miłość do bliźniego (Kpł 19, 18). Zapatrzeni w legalistyczne normy faryzeusze i uczeni w Prawie często zapominali, że kluczem do wypełniania przykazań jest przede wszystkim zaangażowanie serca i, co gorsze, nie widzieli potrzeby, by to zmienić.

Jezus Chrystus stał się jednym z nas, by przypomnieć, że jesteśmy dziećmi jednego Ojca. Każdy rodzic okazuje dziecku miłość nie tylko poprzez troskę i obecność, lecz także wychowując je poprzez ukazywanie właściwych postaw. Ciężko bowiem odmówić miłości tacie czy mamie, którzy ukazują dzieciom popełnione błędy i cierpliwie przypominają, jak należy postępować. Jeśli dziecko czuje, że za naganą czy zwróceniem uwagi stoi troskliwa miłość rodzica, mimo chwilowego buntu przyjmie je z pokorą, a kto wie – może z czasem będzie za nie wdzięczne.

Problemem, z jakim każdy musi się zmierzyć, jest własne spojrzenie na Boże przykazania. Katechizm naucza, że „Bóg jest sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza, a za złe karze". Poza tym obok nieba, do którego pragniemy się dostać, istnieje stan czyśćca i piekła. Jak więc dostrzec w Bogu miłującego Ojca, gdy w moralnej świadomości jawi się jako rozliczający z grzechów Sędzia?

Nie można kochać nikogo z przymusu – również Boga. Stąd przykazania stanowią zaproszenie do wspólnej drogi człowieka z Bogiem. Ojciec idzie tuż obok nas i każdego dnia przypomina przez głos sumienia, by wybierać dobro i unikać zła. W poczuciu wolności możemy zawsze wyprosić Boga z naszego życia i iść w świat jak marnotrawny syn. Ten jednak w porę zrozumiał, że bez Ojca „ginie z głodu" i postanawia wrócić.

Aby właściwie zrozumieć miłość, jaką Bóg przekazuje nam w przykazaniach, chciejmy zawsze czytać je jak list Ojca do swojego dziecka. Dlatego zamiast legalistycznych praw despotycznego Władcy, w których grzmi i rysuje smutną przyszłość, usłyszmy słowa pełne troski: „moje kochane dziecko, nie zabijaj, nie cudzołóż, nie kradnij…".

ks. Krzysztof Mętlewicz

Autor jest kapłanem diecezji włocławskiej, studentem UKSW w Warszawie

XXX NIEDZIELA ZWYKŁA

25 października 2020

Czytanie z Księgi Wyjścia
22, 20–26
Tak mówi Pan: „Nie będziesz gnębił ani uciskał przybysza, bo wy sami byliście przybyszami w ziemi egipskiej.
Nie będziesz krzywdził żadnej wdowy ani sieroty. Jeślibyś ich skrzywdził i poskarżą Mi się, usłyszę ich skargę, rozpali się gniew mój i wygubię was mieczem, i żony wasze będą wdowami, a dzieci wasze sierotami.
Jeśli pożyczysz pieniądze ubogiemu z mojego ludu, żyjącemu obok ciebie, to nie będziesz postępował wobec niego jak lichwiarz i nie każesz mu płacić odsetek.
Jeśli weźmiesz w zastaw płaszcz twego bliźniego, winieneś mu go oddać przed zachodem słońca, bo jest to jedyna jego szata i jedyne okrycie jego ciała podczas snu. I jeśliby się on żalił przede Mną, usłyszę go, bo jestem litościwy".

Psalm responsoryjny
18, 2–4. 47. 51
Refren: Miłuję Ciebie, Panie, Mocy moja.

Miłuję Cię, Panie,
Mocy moja.
Panie, Opoko moja i Twierdzo,
mój Wybawicielu.

Boże, Skało moja, na którą się chronię,
Tarczo moja, Mocy zbawienia mego i moja Obrono.
Wzywam Pana, godnego chwały,
i wyzwolony będę od moich nieprzyjaciół.

Niech żyje Pan, niech będzie błogosławiona moja Opoka.
Niech będzie wywyższony mój Bóg i Zbawca.
Ty dajesz wielkie zwycięstwo królowi
i łaską obdarzyłeś Dawida, Twego pomazańca.

Czytanie z Pierwszego Listu św. Pawła do Tesaloniczan
1, 5c–10
Bracia:
Wiecie, jacy dla was byliśmy, przebywając wśród was. A wy, przyjmując słowo pośród wielkiego ucisku, z radością Ducha Świętego, staliście się naśladowcami naszymi i Pana, tak że okazaliście się wzorem dla wszystkich wierzących w Macedonii i Achai, ale wasza wiara w Boga wszędzie dała się poznać, tak że nawet nie potrzebujemy o tym mówić. Albowiem oni sami opowiadają o nas, jakiego to przyjęcia doznaliśmy od was i jak nawróciliście się od bożków do Boga, by służyć Bogu żywemu i prawdziwemu i oczekiwać z niebios Jego Syna, którego wskrzesił z martwych, Jezusa, naszego wybawcę od nadchodzącego gniewu.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja.
Jeśli mnie kto miłuje, będzie zachowywał moja naukę,
a Ojciec mój umiłuje go i przyjedziemy do niego.

Słowa Ewangelii według św. Mateusza
22, 34–40
Gdy faryzeusze posłyszeli, że zamknął usta saduceuszom, zebrali się razem, a jeden z nich, uczony w Prawie, wystawiając Go na próbę, zapytał: „Nauczycielu, które przykazanie w Prawie jest największe?”. On mu odpowiedział: „»Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem«. To jest największe i pierwsze przykazanie. Drugie podobne jest do niego: »Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego«. Na tych dwóch przykazaniach zawisło całe Prawo i Prorocy”.

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek, 26 października
Dzień powszedni albo bł. Celiny Borzęckiej, zakonnicy
Czytania mszalne: 4, 32–5, 8; Ps 1, 1–4. 6; Łk 13, 10–17

Wtorek, 27 października
Czytania mszalne: Ef 5, 21–33; Ps 128, 1b–5; Łk 13, 18–21

Środa, 28 października
Święto św. św. apostołów Szymona i Judy Tadeusza
Czytania mszalne: Ef 2, 19–22; Ps 19, 2–5a; Łk 6, 12–19

Czwartek, 29 października
Czytania mszalne: Ef 6, 10–20; Ps 144, 1b–2. 9–10; Łk 13, 31–35

Piątek, 30 października
Czytania mszalne: Flp 1, 1–11; Ps 111, 1b–6; Łk 14, 1–6

Sobota, 31 października
Czytania mszalne: Flp 1, 18b–26; Ps 42, 2–3.5; Łk 14, 1. 7–11

fot. PAP/EPA/Maurizio Brambatti

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

CIERPIENIE W PSALMACH

W dzisiejszej katechezie zatrzymujemy się nad Księgą Psalmów. Należy ona do ksiąg mądrościowych, ponieważ przekazuje „umiejętność modlenia się” poprzez doświadczenie dialogu z Bogiem. W psalmach odnajdujemy wszystkie ludzkie uczucia: radości, smutki, wątpliwości, nadzieje, rozgoryczenia… Słyszymy w nich modlitwę ludzi z krwi i kości, których życie, tak jak wszystkich innych, jest pełne problemów, trudności i niepewności. Psalmista nie kwestionuje cierpienia: wie, że należy ono do życia. Jednak w psalmach cierpienie zamienia się w pytanie, pojawiające się przez całą księgę: „Jak długo?”. Wyraża ono prawdę, że każde cierpienie domaga się wyzwolenia, każda łza błaga o pocieszenie, każda rana czeka na uzdrowienie. Powtarzając to pytanie, psalmy uczą nas, by nie przyzwyczajać się do cierpienia i przypominają nam, że życie nie będzie zbawione, jeśli nie zostanie uzdrowione. Istnienie człowieka jest tchnieniem, jego dzieje są ulotne, ale modlący się człowiek wie, że jest cenny w oczach Boga, dlatego wołanie ma sens. W obliczu cierpienia, które przybiera tysiące form: od choroby, nienawiści, wojny, prześladowań, nieufności... do najwyższego „skandalu” śmierci, modlący się psalmami prosi Boga, by wkroczył tam, gdzie wszelkie ludzkie wysiłki są próżne. Dlatego właśnie modlitwa, już sama w sobie, jest drogą i początkiem zbawienia.
Wszyscy na tym świecie cierpią: zarówno ten, kto uwierzył w Boga, jak i ten, kto Go odrzuca. Ale w Psałterzu cierpienie staje się relacją: wołaniem o pomoc w oczekiwaniu, że zostanie ono usłyszane. Nasze wołania nie zatrzymują się tutaj na ziemi: wznoszą się ku Temu, który ma serce Ojca. Jeśli trwamy w relacji z Nim, to życie, choć nie szczędzi nam cierpienia, otwiera się na wielki horyzont dobra i zmierza ku jego spełnieniu.

Podczas audiencji generalnej, 14 października

DO POLAKÓW

Serdecznie pozdrawiam Polaków. Drodzy bracia i siostry, minionej niedzieli w Polsce obchodzony był „Dzień papieski”. Jest to inicjatywa, która zrodziła się z duchowej i kulturowej więzi ze św. Janem Pawłem II, moim wielkim poprzednikiem, a waszym rodakiem, ale wiem, że jest poświęcona modlitwie za aktualnego papieża. Dziękuję wam za to dzieło, które podejmujecie każdego roku i za wszystkie modlitwy, jakimi wspieracie moją posługę. Proszę was: tak kontynuujcie. Ja zaś, przez wstawiennictwo św. Jana Pawła II, zawierzam Bogu was, wasze rodziny i całą Polskę. Z serca wam błogosławię.

Podczas audiencji generalnej, 14 października

W tym roku naukę w trybie edukacji domowej rozpoczęła rekordowa liczba dzieci.

fot. Barbara Wiśniowska

Katecheza w edukacji domowej

Barbara Wiśniowska

Dawniej ten rodzaj nauki wiązał się z obowiązkiem uzyskania zaświadczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej, w czasie epidemii uproszczono procedurę wnioskowania. Dodatkowo wielu rodziców, którzy już wcześniej rozważali edukację pozaszkolną, przekonało się, że nauka w domu jest możliwa – i tak byli do tego zmuszeni od marca do czerwca.

Edukatorzy domowi mogą się jednak zdziwić, że w trybie edukacji domowej nie są obowiązkowe takie przedmioty, jak plastyka, muzyka, technika, wychowanie fizyczne i religia. Egzaminy z tych przedmiotów mogą zdawać wszyscy chętni.

Wierzący rodzice, których dzieci uczą się w edukacji domowej, chcieliby przekazać swoim dzieciom wiarę i wiedzę religijną. Niektórzy mogą czuć niepokój, że nie potrafią zrobić tego dostatecznie dobrze i woleliby zaproponować dzieciom ciekawy podręcznik, program telewizyjny albo zwyczajną lekcję z katechetą. Cieszy fakt, że w niektórych szkołach, przyjaznych edukacji domowej, dzieci mogą uczęszczać na katechezę wraz z uczniami szkoły stacjonarnej. Piotruś, pierwszoklasista, korzystał z tej opcji rok temu w szkole „Przystań Montessori" w Kobyłce. W tym roku jest zapisany do szkoły w Grodzisku Mazowieckim. – Chcemy tam skorzystać ze szczególnego przygotowania do pierwszej komunii w grupie zwanej Barankami – tłumaczy mama Lucyna. – Dzieci przygotowują się do przyjęcia Pana Jezusa jako najpiękniejszego prezentu, poznają rok liturgiczny, prawdy wiary. Podoba mi się, że przygotowywane do tej uroczystości są całe rodziny – dodaje.

Łucja i Gabrysia Ciche są zapisane do Kolegium św. Rodziny w Łomiankach, tam egzamin roczny z religii jest obowiązkowy ze względu na katolicki charakter szkoły. – Co roku dostajemy zagadnienia z religii, tak samo jak i z innych przedmiotów – opowiada ich mama Patrycja. – Religia jest u nas bardzo przyjemnym przedmiotem. Mamy do niej podręczniki, ale wierzącym ludziom nie są one tak bardzo potrzebne. Lubimy sobie o wierze porozmawiać na co dzień, przeczytać fragment Ewangelii. To wystarcza. Łucja dopiero w siódmej klasie z podręcznika uzupełniała swoją wiedzę o historii innych wyznań.

Aby zdawać egzamin z religii w edukacji domowej, trzeba na niego zapisać dzieci do końca września w szkole. – Egzamin będzie można zdawać w wybranym terminie do końca maja – wyjaśnia Edyta Antoniuk, wicedyrektor Szkoły Podstawowej im. Moraczewskich w Wesołej. – Tak naprawdę dopiero w tym roku szkolnym mam sygnały o bardzo szerokim zainteresowaniu religią. Jesteśmy w trakcie przygotowywania ćwiczeń do systematycznej pracy i materiałów do egzaminu.

Rodzice nie muszą głowić się, który podręcznik do religii będzie najlepszy. Ich aktualny wykaz jest dostępny na stronie internetowej Wydziału Nauki Katolickiej Diecezji Warszawsko-Praskiej (http://katecheza.florianska3.pl/). W księgarniach katolickich można też kupić książkową wersję podstawy programowej.

Małgorzata Lis, edukująca swoje dzieci w domu przez kilka ostatnich lat, nie zdecydowała się zapisać dzieci na egzamin z katechezy. – Rodzina jest najlepszym miejscem na pogłębianie wiary i wiedzy religijnej – stwierdza. – Często modlimy się z dziećmi i czytamy Pismo Święte. O wierze i moralności prowadzimy rozmowy przy okazji: kiedy wyniknie problem lub w wolnej chwili, na przykład podczas dłuższej podróży samochodem. Nie chcemy, żeby religia została sprowadzona do zwykłego szkolnego przedmiotu i oceny. Katechizujemy słowem i przykładem.

O ocenę z religii możemy jednak zostać zapytani podczas przygotowywania się do przyjęcia pierwszej komunii, bierzmowania, ślubu. – Ksiądz przygotowujący narzeczonych do sakramentu małżeństwa powinien sprawdzić wiedzę religijną nupturientów. Może zapytać również o świadectwo maturalne i ocenę z religii. Obowiązkiem katolików jest pogłębianie swojej wiedzy religijnej – przypomina ks. Piotr Pierzchała, dyrektor Wydziału Nauki Katolickiej diecezji warszawsko-praskiej. – Uczniowie przygotowujący się do życia sakramentalnego powinni zatem zdobywać wiedzę na lekcjach religii w szkołach. Ich udział w tych zajęciach jest obowiązkowy. Bardzo ważnym elementem przygotowania do sakramentów jest również katecheza prowadzona przy parafii oraz w rodzinie – dodaje.

Izabela Pakulska

Co to właściwie znaczy „połknąć tabletkę"?

Przyjmujemy coraz więcej tabletek. Przyczynia się do tego rozwój medycyny i farmakologii, badania kliniczne udowadniające skuteczność konkretnych leków w określonych schorzeniach, także znaczny wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne, które w pewnym momencie wymagają leczenia farmakologicznego (przykładem jest wspomniana przed tygodniem otyłość brzuszna).

Niemały wpływ na przyjmowanie witamin, minerałów i suplementów wywierają także reklamy i moda. W pewnych sytuacjach jest to uzasadnione. Obecnie warzywa i owoce zawierają znacznie mniej cennych produktów niż dawniej. Marchew dziś i przed 20 laty nie jest taka sama. Czytając ulotki suplementów, można się zdziwić, jak możliwe było dotychczasowe życie bez nich. Z kolei prześledzenie ulotek leków pod kątem informacji o działaniach niepożądanych rodzi pytanie, czy na pewno mi nie zaszkodzą.

Warto wiedzieć choć trochę, co dzieje się z lekiem po jego połknięciu oraz jak wiele czynników ma wpływ na jego działanie.

Niektóre leki rozpuszczają się już w jamie ustnej i przez błony śluzowe dostają się do krwi. To ważna informacja, zawsze podana jest na ulotce, często nawet na opakowaniu. Dotyczy przede wszystkim sytuacji, gdy zależy nam na szybkim działaniu. Inne leki rozpuszczają się w żołądku, jeszcze inne są tak preparowane, aby rozpuszczały się i wchłaniały dopiero w jelitach.

Po połknięciu lek dostaje się do żołądka. To, czy zostanie tam rozpuszczony i wchłonięty, czy dopiero w jelicie, zależy od kilku czynników. Przede wszystkim od postaci samego leku.

Znaczący wpływ na stopień wchłaniania leku ma pH (skala kwasowości i zasadowości roztworów) przewodu pokarmowego oraz pH leku. Stąd czynniki, które wpływają na kwasowość żołądka, takie jak niektóre leki (np. podawane z powodu zgagi) czy nawet przyjmowanie leku razem z posiłkiem, mogą powodować, że lek wchłonie się w mniejszym stopniu.

Preparaty nazywane dojelitowymi, czyli wchłaniające się dopiero w jelitach, wchłoną się w mniejszym stopniu u pacjenta z biegunką. Niektóre leki trzeba podawać na czczo, inne w określonym czasie przed posiłkiem lub po nim.

Lek dostaje się do krwi, następnie wraz z nią musi dotrzeć tam, gdzie powinien. Nazywa się to dystrybucją leku. Polega ona na przenikaniu leku lub jego metabolitów z krwi do tkanek. Lek we krwi łączy się z białkami krwi. Stopień wiązania z białkami jest istotny dla siły i czasu działania leku. To wiązanie jest odwracalne, działa wolna, niezwiązana z białkiem część leku. Leki, które stopniowo uwalniane są z połączenia z albuminami, działają długo, a te, które w małym stopniu łączą się z białkami, mają krótkotrwałe działanie. Jeśli białka, a dokładnie albuminy, jest mało (np. u chorych znacznie wyniszczonych), działanie leku będzie inne, niż można się spodziewać. Podobnie gdy jakiś obszar jest słabo ukrwiony, tam lek może dotrzeć w zbyt małej ilości. Kolejną istotną informacją (podawaną w ulotce leku) jest fakt, czy lek przekracza tzw. barierę krew-mózg, czyli czy dotrze do mózgu. To ważne, czasem lekarzowi zależy na tym, żeby dotarł bądź właśnie tam nie docierał. Dla kobiet w ciąży lub matek karmiących piersią informacja, czy lek przechodzi przez łożysko, czyli czy dostanie się do dziecka z krwią matki lub do pokarmu, jest bardzo ważna.

Kolejny ważny etap to metabolizm leku.

Ale o tym za tydzień.

Autorka jest lekarzem

Nowe wyrazy z Obserwatorium Językowego

dr hab. Tomasz Korpysz

Przed tygodniem przybliżyłem Państwu działające już od kilku lat Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego: jego założenia, cele, metody. Dziś czas, by pokazać przykłady efektów pracy tworzącego je zespołu. Przypomnę, że celem projektu jest odnotowywanie i opisywanie słów, które pojawiły się w polszczyźnie po roku 2000.

Na stronie internetowej pozytywnie zweryfikowane słowa (część nadesłanych propozycji z różnych przyczyn takiej weryfikacji nie przechodzi) są opisywane w postaci artykułów hasłowych, na które składają się: sam wyraz hasłowy, jego definicja, przykłady użycia, tzw. „wizualizacja", czyli odesłanie do stron internetowych, na których dane słowo można znaleźć, data rejestracji słowa i jego ewentualnych modyfikacji, a także imię i nazwisko autora oraz redaktora. W niektórych artykułach hasłowych zamieszcza się także wymowę oraz opis gramatyczny.

Przyznam, że już przeglądanie samej listy haseł znajdujących się w bazie Obserwatorium robi ogromne wrażenie. Ileż zupełnie nowych słów trafiło w ostatnich latach do polszczyzny i zostało wyłapanych (trzeba mieć przecież świadomość tego, że bardzo wiele takich nowych słów pojawia się doraźnie, w konkretnych tekstach i nikt ich nie odnotowuje) przez internautów oraz badaczy! Oczywiście, niemało z nich to mniej lub bardziej przyswojone zapożyczenia, ale bardzo dużo jest też neologizmów świadczących i o ogromnych słowotwórczych możliwościach polszczyzny, i o niezwykłej kreatywności użytkowników języka w tym zakresie.

Listę nowych słów otwiera obecnie dość nietypowe jak na słownik hasło *2.0*, a kończy *żakini*. Zapewne nie wszyscy Państwo się z nimi zetknęli, przytoczę więc stosowne definicje.

Konstrukcja *2.0* opisywana jest następująco: „o zjawisku, produkcie, usłudze itp., zwłaszcza takich, w których zaczęto wykorzystywać technologie informacyjne: znacząco ulepszony, różniący się na korzyść od tego, co było wcześniej". Jak się okazuje, ten nowy twór używany jest dość często i to niekiedy w dość zaskakujących kontekstach, które sugerują – moim zdaniem – konieczność modyfikacji zacytowanego znaczenia. Sami autorzy hasła jako pierwszy ilustrujący cytat przywołują następujące zdanie: „Jan Stradowski, szef działu nauki »Focusa«, zaprasza do studia specjalistów od nauki, technologii i trendów cywilizacyjnych, by dyskutować z nimi o tym, jak wygląda dziś nowa wersja Homo sapiens — Człowiek 2.0 — i dokąd zmierza?". Trudno powiedzieć, że *człowiek 2.0* to człowiek „znacząco ulepszony, różniący się na korzyść od tego, co było wcześniej". Mamy tu raczej do czynienia z pewną metaforyzacją, a zarazem rozszerzeniem znaczenia i łączliwości neologizmu *2.0*. Podobnie zresztą jest w przypadku drugiego cytatu zamieszczonego w artykule hasłowym: „Od I Niedzieli Adwentu 2014 roku realizowany jest nowy program: Serce 2.0, który jest odpowiedzią na wezwanie papieża Franciszka, by drogę przygotowań w obecnym roku wyznaczało kolejne z błogosławieństw: »Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą«". Także tutaj *2.0* nie oznacza przecież niczego związanego z nowymi technologiami. Podobnie jest też w chyba najczęściej występującym kontekście z omawianym hasłem, czyli w wyrażeniu *ustawa 2.0*, powszechnie stosowanym na określenie nowej (obowiązującej od 1 października 2018 r.) ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zostawmy jednak polemikę z opisem pierwszego hasła i przywołajmy definicję hasła ostatniego. Otóż *żakini* to wcale nie forma żeńska od rzeczownika *żak* w znaczeniu „student", lecz wyraz używany jako określenie „dziewczynki startującej w zawodach sportowych w najmłodszej grupie wiekowej, zazwyczaj poniżej 12. roku życia". Przyznam, że nigdy się z nim nie spotkałem.

Kolejne przykłady nowych słów w następnych odcinkach.

Emerytura 4+

Edyta Pisarczyk-Kulon

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające może otrzymać osoba, która nie ma dochodu zapewniającego niezbędne środki utrzymania, a która ukończyła wiek emerytalny i wychowała co najmniej 4 dzieci.
Świadczenie może przysługiwać matce, która ukończyła 60 lat, urodziła i wychowała lub tylko wychowała co najmniej 4 dzieci, oraz ojcu, który ukończył 65 lat i wychował co najmniej 4 dzieci, ponieważ matka dzieci zmarła, porzuciła je lub przez długi czas ich nie wychowywała.

Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 10.03.2020 r. (II SA/Wa 1595/19) wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 3 ustawy, powinny być spełnione łącznie, a niespełnienie którejkolwiek z nich wyklucza możliwość przyznania świadczenia. Zgodnie z art. 3 ust. 5 pkt 2 ustawy prezes ZUS może odmówić przyznania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego w przypadku długotrwałego zaprzestania wychowywania dzieci. Skoro wnioskodawczyni urodziła 4 dzieci, a jedno z nich, na którego wychowanie poświęciła okres 6 lat, zmarło, nie można przyjąć, że wychowała 4 dzieci, ponieważ wraz ze śmiercią dziecka nastąpiło długotrwałe zaprzestanie wychowywania, tj. uczestniczenia w procesie stałej, bezpośredniej i ciągłej opieki, rozumianej jako okres liczony od urodzenia do osiągnięcia pełnoletności.

Warunek urodzenia i wychowania lub wychowania dzieci dotyczy dzieci własnych, dzieci współmałżonka, dzieci przysposobionych lub dzieci przyjętych na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej.

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające jest formą rekompensaty za poświęcenie związane z trudem długotrwałego wychowania. Tym samym nie każdy przypadek urodzenia dziecka i pieczy nad nim może być uznany za wychowanie dziecka. Świadczenie to jest przeznaczone dla osób, które urodziły i wychowały lub wychowały co najmniej 4 dzieci i w tym czasie nie mogły podjąć zatrudnienia. Osoby te (co do zasady kobiety) poświęciły się wychowaniu dzieci – i to nie dowolnej ilości, a co najmniej 4 – co wyłączyło ich możliwość pracy zawodowej i w konsekwencji spowodowało, że nie wypracowały sobie prawa do emerytury (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 05.02.2020 r., II SA/Wa 1978/19).

Osoba, która nie ma prawa do emerytury lub renty, świadczenie otrzyma w wysokości najniższej emerytury 1200 zł. Osoba, która ma emeryturę lub rentę w wysokości niższej niż najniższa emerytura, rodzicielskie świadczenie uzupełniające otrzyma jako wyrównanie do najniższej emerytury.

Brak dochodu zapewniającego niezbędne środki utrzymania to jedna z przesłanek przyznania bądź odmowy przyznania świadczenia. Wypowiedział się w tej sprawie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie: „Organ, oceniając sytuację dochodową wnioskodawcy, powinien zatem oprócz świadczenia emerytalno-rentowego uwzględnić również inne dochody, np. z tytułu wykonywanej pracy na zlecenie" (wyrok z 28.02.2020 r., II SA/Wa 1957/19).

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/Maciej Kulczyński

CENNE ZDOBYCZE

Mariusz Jankowski

Jesienna smuta, brak wyników i dobrej atmosfery w kadrze. Proszę mi wierzyć, nie brakowało w piłkarskim środowisku osób czekających na potknięcia reprezentacji w październikowych meczach. Dzięki nim miały dostać kolejną okazję do bezpardonowych ataków i ostrej krytyki. Miała ona spaść głównie na głowę selekcjonera. Jerzy Brzęczek ulubieńcem mediów i kibiców na pewno nie jest. Ale biało-czerwoni zrobili psikusa. Efektownie ograli Finlandię, wyszarpali punkt rozpędzonym Włochom i pewnie wygrali z Bośnią i Hercegowiną. W ten sposób biało-czerwoni zostali liderem grupy w Lidze Narodów. Oczywiście rację ma Robert Lewandowski, który tuż po ostatnim gwizdku meczu we Wrocławiu zaapelował o spokój. Bo pierwsze miejsce nie znaczy, że Polska już dziś ma lepszy zespół od Italii czy Holandii. Nic z tych rzeczy. W listopadzie trzeba będzie właśnie z tymi przeciwnikami stoczyć walkę o kolejne punkty. Ale jedną z najważniejszych październikowych zdobyczy kadry Brzęczka jest czas. Nasza reprezentacja ma trochę spokoju. A on może być niezwykle istotny dla dalszego rozwoju tej drużyny. Młodzi, zdolni pierwsze poważne szanse wykorzystali. Sebastian Walukiewicz, Michał Karbownik i Jakub Moder pokazali, że selekcjoner w najbliższej przyszłości będzie mógł na nich liczyć. To kolejna ważna zdobycz. Równie istotny jest jeszcze inny fakt. Jerzy Brzęczek udowodnił niedowiarkom, że ma kontrolę nad tym, co robi. Nawet początkowe kłopoty (zakażenie koronawirusem) nie wpłynęły na całokształt pracy podczas ostatniego zgrupowania. Trener z danego mu czasu korzysta dobrze, ma kontakt z zespołem, nie boi się zaryzykować. Niech nikt z Państwa nie myśli, że zamierzam teraz pompować balon oczekiwań. Nic z tych rzeczy. Na przyszłorocznym Euro na pewno będzie nam trudno o sukces. Jednak realizacja planu minimum – czyli wyjście z grupy – nie wydaje się już zadaniem niewykonalnym. Polacy mają prawo twardo stąpać po ziemi. Wspomniani już nowi, młodzi kadrowicze pokazali zęby. Zaczęli walczyć o miejsca wcześniej – tak się wydawało – niemal dla nich niedostępne, zajęte przez bardziej doświadczonych kolegów. A nic tak dobrze nie wpływa na zespół i jego dalszy rozwój jak rywalizacja. O nią w najbliższych miesiącach możemy być spokojni. Szczególnie w linii pomocy trener Brzęczek ma duży, pozytywny ból głowy. I myślę, że sam selekcjoner nie ma nic przeciwko temu, by z takim bólem zmagać się jak najdłużej. Najlepiej aż do startu mistrzostw Europy.

Autor jest dziennikarzem TVP

Polacy liderem

Wygrana polskiej reprezentacji piłki nożnej z Bośnią i Hercegowiną (3:0) zapewniła biało-czerwonym pierwszą pozycję w grupie A1 Ligi Narodów. Bramki zdobyli Robert Lewandowski (2) i Karol Linetty (1). Bośniacy od 15. minuty grali w zmniejszonym składzie.

fot. PAP/Artur Reszko

Walka łyżwiarzy

Natalia Maliszewska i Rafał Anikiej zdobyli medale Mistrzostw Polski w short tracku, rozegranych na lodowisku w Białymstoku. Zawody, planowane na marzec, ze względu na pandemię koronawirusa odbyły się dopiero teraz.

Majka piąty

Dobrą formę pokazał Rafał Majka na 15. etapie Giro d'Italia z Codroipo do Piancavallo. Polak zajął piąte miejsce, a w klasyfikacji wyścigu jest szósty. – To był dobry dzień na zaciśnięcie zębów i utrzymanie tempa na ostatnim podjeździe – powiedział Majka.

fot. PAP/EPA/Luca Zennaro

fot. PAP/Adam Warżawa

Rekordy na półmaratonie

Blisko 250 biegaczy rywalizowało w Mistrzostwach Świata w Półmaratonie w Gdyni. Zwyciężczyni Peres Jepchirchir ustanowiła rekord świata, a wicemistrzyni Melak Yisak Kejeta – rekord Europy. Wśród mężczyzn triumfował Jacob Kiplimo, a Krystian Zalewski poprawił 20-letni rekord kraju.

fot. facebook.com/DTM/photos

W obiecującym tempie

Coraz lepsze wyniki osiąga Robert Kubica w serii DTM, który podczas wyścigu w Zolder zajął trzecią pozycję. Na belgijskim torze zwyciężył Niemiec Rene Rast.

Dynia nie taka straszna

Barbara Wiśniowska

To można jeść? – zdziwił się kolega. – My bierzemy tylko pestki, a dynię dajemy krowie.

Ja też się zdziwiłam. Z dyni można robić dżem, ciasto, budyń, bigos albo jeść ją na surowo. Ma dużo witamin i minerałów, a z jej delikatnego miąższu można wyczarować wszystkie smaki: słodkie, ostre i kwaśne. Da się ją dość długo przechowywać w cieple. Kto spróbuje zupy dyniowej, już nie będzie chciał dzielić się tym warzywem ze zwierzętami – no, chyba że z miłości do zwierząt, ale pamiętajmy, że one lubią też trawę, a my niekoniecznie.

Jako dziecko raczej nie lubiłam zup. Codzienną tradycją było spektakularne jęczenie przy obiedzie. Raz tak długo jęczeliśmy z bratem nad jakąś zupą, że babcia zniecierpliwiona wyszła z kuchni. Z braku publiczności przestaliśmy narzekać i zjedliśmy. Gdy babcia wróciła i zobaczyła puste talerze, zapytała: – Gdzie ta zupa? Wylaliście?

Nie odważylibyśmy się wylać, choć może nie bardzo nam smakowało. Zadziałał nam w głowach wielokrotnie powtarzany komunikat, że jedzenia się nie marnuje.

Dziś staram się robić zupy codziennie. Są dość łatwe, szybkie w przygotowaniu, pełne witamin, błonnika i wapnia (z warzyw i śmietany), nie trzeba nad ich przygotowaniem ślęczeć godzinami, bo większość robi za nas kuchenka i upływający czas. Te oszałamiająco pyszne i te średnio nudne zjadam z radością. Wystarczy mi świadomość, że są zdrowe.

Słodka wersja zupy dyniowej to moja ulubiona ze wszystkich zup świata. Nie gotowałam jej od dawna. Przepis, który kojarzyłam, zawierał słodką śmietankę, ale takowa zazwyczaj jest konserwowana karagenem. Dlatego nie potrafię się do niej przemóc. Połączenie z kwaśną śmietaną jest nieciekawe. Wreszcie zauważyłam w sklepie serek mascarpone. Słodki i bez konserwantów – idealny do słodkich zup.

fot. Barbara Wiśniowska

SŁODKO-OSTRA ZUPA DYNIOWA

Składniki: 500 g obranych kawałków dyni ■ 700 ml wody ■ 2 łyżki imbiru ■ 1 łyżeczka cynamonu ■ ½ łyżeczki goździków ■ 3 łyżki miodu ■ 100 g serka mascarpone ■ wiórki kokosowe wg uznania

Sposób przygotowania:

Dynię z goździkami gotujemy przez 7 minut. Dodajemy pozostałe składniki i miksujemy. Możemy podawać z makaronem, kaszą jaglaną lub płatkami migdałowymi.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – kwiat ogrodowy
1 G – jezioro Popiela
2 E – groźny w rzece
3 A – oddaje krew
3 G – budzi odrazę
6 A – miano Bońka
6 H – obok nazwiska
8 C – członek kapituły
9 A – część ołtarza
9 G – brat Mojżesza
10 E – głęboka dolina
11 A – model Opla
11 G – zupa dnia

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

A 1 – z innego kraju
C 1 – medialna nowina
C 8 – wewnątrz świecy
D 3 – rodzaj miłości
E 1 – poręka wekslowa
E 8 – kobra indyjska
F 4 – mały otworek
G 1 – grzmot pioruna
G 8 – olejek z lawendy
H 3 – rodzaj kazania
I 1 – wodna substancja
I 8 – rodzaj zaworu
K 1 – zastanowienie się

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 6 listopada na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3681) – telenowela TVP; **05.10** Klan (3682) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3683) – telenowela TVP; **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę – Odpowiedz, która była pytaniem, czyli o kochaniu; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.30** Klasztorne smaki Remigiusza Rączki; **10.00** Kariera Nikodema Dyzmy (6/7); **11.05** Stulecie Winnych (7); **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.45** Rwanda 2020 – Misje na wzgórzach. W trosce o najmłodszych; **13.10** BBC w Jedynce; **14.15** Z pamięci; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **15.05** U Pana Boga w ogródku (12); **16.05** Komisarz Alex (178): Odkrycie; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (309): Pielgrzymka; **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Ludzie i bogowie (7): Ostatni skok
21.15 Rolnik szuka żony seria
22.15 Zakochana Jedynka – Miłość i inne komplikacje – film obyczajowy, USA 2009, reż.: Don Roos, wyk.: Natalie Portman, Charlie Tahan, Lisa Kudrow
00.05 Smak zemsty. Peppermint – film akcji, Hongkong/USA 2018, reż.: Pierre Morel, wyk.: Jennifer Garner, John Gallagher Jr., John Ortiz
01.55 Mapy gwiazd – dramat, Kanada/Niemcy/Francja/USA 2014, reż.: David Cronenberg, wyk.: Julianne Moore, Robert Pattinson, Mia Wasikowski
03.55 Jaka to melodia?
04.45 Z pamięci
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

04.25 Cafe piosenka – talk-show; **04.50** Cafe piosenka – talk-show; **05.15** Barwy szczęścia (2310) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2211) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Barwy szczęścia (2312) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1535) – serial TVP; **07.40** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **10.55** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **11.05** Ostoja – magazyn przyrodniczy; **11.35** The Voice of Poland s. XI – Bitwa; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2021; **16.15** Przyjaciele na zawsze (8): Tomasz Oświeciński – program rozrywkowy; **17.05** Jutro należy do nas (9) – serial, Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na dobre i na złe (785): Z jasnego nieba – serial TVP; **19.25** Na sygnale (276): Zaraz wszystko wyleci w powietrze

20.00 Dżungla – film fabularny, Australia 2017, reż.: Greg McLean, wyk.: Daniel Radcliffe, Yasmin Kassim
22.05 Kino bez granic – Kwiaty wojny – dramat, Hongkong/Chiny 2011, reż.: Yimou Zhang, wyk.: Christian Bale, Ni Ni, Xinyi Zhang
00.35 Mordercza miłość – thriller, USA 2016, reż.: Bram Coopens, wyk.: Wes Bentley, Jaimie Alexander, Cam Gigandet, Alexandra Breckenridge
02.15 Drzazgi – film obyczajowy, reż.: Maciej Pieprzyca, wyk.: Karolina Piechota, Antoni Pawlicki, Marcin Hycnar, Krzysztof Ogłoza, Michał Pieczatowski, Marcin Łuczak, Agnieszka Judycka, Jacek Braciak
04.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Motel Polska; **09.40** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.20** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem wiary; **16.29** Serwis Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: Teleexpress na deser; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Głębia ostrości; **19.15** Info V4+

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Woronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
04.00 Pogoda Info
04.08 Podróżnik
05.14 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** Zakazane Piosenki; **07.40** Kabwe; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Szkółki leśne; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.30** Przyjaciele i bohaterowie; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.15** Kateri; **15.40** Solidarność Walcząca; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** Nie bójmy się mówić o raku; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Sanktuarium Matki Ubogich w Banneux
22.40 Zostawić ślad...
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Serial komediowy
U PANA BOGA W OGRÓDKU
TVP 1 – 15.05

Stasiek rozpoczyna rozlepianie plakatów wyborczych w Królowym Moście. Przed gospodą „Zapiecek" napada na niego banda wyrostków i dotkliwie bije. Z opresji ratuje Niemotkę obeznana ze sztukami walki Marina. Napastnicy uciekają w popłochu. W tym samym czasie w restauracji Śliwiaka, „Panderozie", wybucha pożar. W lokalu biznesmen zamierzał urządzić swój przedwyborczy festyn. Zdesperowany mężczyzna postanawia odpowiedzieć na brutalne ataki kontrkandydata. Sprowadza do miasteczka bandę Gruzina, z którą przed dziesięciu laty walczył komendant Henryk. Niebawem rozboje i wymuszenia stają się dla mieszkańców Królowego Mostu codziennością.

TVN

04.55 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Kobieta na krańcu świata (1/7); **12.00** Brzydula (**13/62**); **12.30** Brzydula (**14/62**); **13.00** Brzydula (**15/62**); **13.30** Co za tydzień; **14.05** Kosmiczny wykop (9/26); **14.20** Kosmiczny wykop (**10/26**); **14.35** Listy do M. – kulisy powstawania filmu; **15.10** Harry Potter i insygnia śmierci, część II – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2011, reż.: David Yates; **18.00** Totalne remonty Szelągowskiej; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef; **21.30** Królestwo kobiet; **22.35** Sherlock Holmes – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania/Niemcy 2009, reż.: Guy Ritchie; **01.10** Pięćdziesiąt twarzy Greya – film obyczajowy, USA 2015, reż.: Sam Taylor – Johnson, wyk.: Dakota Johnson, Jamie Dornan, Jennifer Ehle, Eloise Mumford; **03.50** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.35** Sezon na misia – animacja, USA 2006, reż.: Allers Roger, Culton Jill; **10.30** Karate Kid – USA/Chiny 2010, reż.: Harald Zwart; **13.30** Gęsia skórka – USA/Australia 2015, reż.: Amy Ryan, Dylan Minnette, Jack Black, Odeya Rush, Ryan Lee; **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znajomo – program rozrywkowy; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Kabaret na żywo – Klinika Skeczów Meczących, odc. 7; **22.15** Dick i Jane: Niezły ubaw – komedia, USA 2005, reż.: Dean Parisot, wyk.: Jim Carrey, Tea Leoni, Alec Baldwin, Jenkins Richard, Harmon Angie, Michael Drozin Aaron, Michael Higgins John; **00.00** Pasażer – Francja/USA 2018, reż.: Jaume Collet-Serra, wyk.: Jonathan Banks, Vera Farmiga, Elisabeth McGovern, Liam Neeson, Sam Neil; **02.30** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (283) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.05** Elif (842) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się rolniku; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Kasta – Celebryta ponad prawem; **09.20** Ranczo (102): Jedźmy, nikt nie woła – serial obyczajowy TVP; **10.20** Komisarz Alex (118): Matczyna miłość – serial kryminalny TVP; **11.05** Ojciec Mateusz (171): Cień podejrzeń – serial kryminalny TVP; **12.00** Agrobiznes; **12.25** Agropogoda; **12.30** To się opłaca; **12.45** BBC w Jedynce; **14.00** Elif (843) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (284); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3684); **18.30** Kasta – Autor Nieznany; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (271)
21.00 Teatr Telewizji – Matka brata mojego syna – spektakl teatralny, reż.: Juliusz Machulski, wyk.: Marian Opania, Marta Lipińska, Marek Kalita, Małgorzata Buczkowska
22.30 Świat bez fikcji - Czeska mitologia – film dokumentalny, Polska 2020, reż.: Rafał Geremek
23.35 Warto rozmawiać – program publicystyczny
00.35 Miłość i inne komplikacje – film obyczajowy, USA 2009, reż.: Don Roos
02.25 Maigret i jego nieboszczyk – film kryminalny, Wielka Brytania 2015, reż.: Jon East
04.00 Nieobojętni – film dokumentalny
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Cafe piosenka – talk-show; **05.25** Cafe piosenka – talk-show; **05.55** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (139): Obawy i lęki, część 1 – serial, Niemcy 2017; **06.45** Coś dla Ciebie; **07.10** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.20** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (269): Mały toast – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2312) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.00** Va Banque; **13.30** Uzdrowisko (39); **14.05** Coś dla Ciebie; **14.30** Operacja Zdrowie – Endometrioza; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (148): Zranione dusze, część 2; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (417); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (40)

19.35 Barwy szczęścia (2312) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2313)
20.45 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1536) – serial TVP
21.50 O mnie się nie martw (3/13) – serial komediowy TVP
22.50 Deep State: tajny układ (6) – Wielka Brytania 2018
23.55 Młodość – dramat, Francja/Szwajcaria/Wielka Brytania 2015, reż.: Paolo Sorrentino, wyk.: Michael Caine, Harvey Keitel, Rachel Weisz, Paul Dano, Jane Fonda
02.00 Warto kochać (30) – serial TVP
02.50 Kwiaty wojny – dramat, Hongkong/Chiny 2011, reż.: Yimou Zhang, wyk.: Christian Bale, Ni Ni, Xinyi Zhang
05.10 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.43 Taśmy bezpieki
05.14 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **07.00** Sanktuarium Matki Ubogich w Banneux; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.35** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Kolory Świętości; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Jezus – Królestwo bez granic; **12.50** Galilejczyk; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Geniusz Stworzenia; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.20** Szkółki leśne; **17.30** Spotkanie Rodziny Radia Maryja w ramach Tygodnia Misyjnego w Bazylice katedralnej pw. Wniebowzięcia NMP w Kielcach

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego T estamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Stan bezpieczeństwa państwa
22.10 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Przeszedł czyściec na ziemi...
00.00 Programy powtórkowe

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.00** Nowa Maja w ogrodzie; **05.30** Akademia ogrodnika; **05.40** Mango – Telezakupy; **06.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.55** Szaf Mat; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.30** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.30** Szpital – program obyczajowy; **14.25** Kobieta na krańcu świata (1/7); **15.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Rozwody; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3112) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Totalne remonty Szelągowskiej; **22.30** Projekt Lady; **23.30** Szadź; **00.30** Co za tydzień; **01.10** Zabójcza broń – serial, USA; **02.00** Uwaga – program interwencyjno-śledczy; **02.25** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy, wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3098); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Pasażer – Francja/USA 2018, reż.: Jaume Collet-Serra, wyk.: Banks Jonathan, Vera Farmiga, Elisabeth McGovern, Liam Neeson, Sam Neil; **22.25** G.I. Joe: Odwet – USA 2013, reż.: Jon M. Chu; **00.55** Dzień niepodległości. Odrodzenie – USA 2015, Roland Emmerich; **03.35** Tajemnice losu; **04.25** Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Serial kryminalny
KOMISARZ ALEX
TVP 1 – 10.20

W tajemniczych okolicznościach zostaje napadnięty 8-letni Patryk, wnuk generała Zaniewskiego. Nieprzytomny chłopiec z urazem głowy trafia do szpitala. Generał Zaniewski jest przyjacielem komendanta Mędrzaka. Na jego prośbę policjanci szukają sprawców. W toku dochodzenia okazuje się, że dziadek Patryka nie ma alibi na czas zajścia. Generał nie chce wyjawić, co robił w momencie napadu. Górski z Alexem odwiedzają matkę najbliższej koleżanki Patryka, Agnieszki, by dokładnie odtworzyć przebieg zdarzeń feralnego dnia. Dowiadują się, że dzieci bawiły się razem całe popołudnie, po czym chłopiec w drodze powrotnej do domu został napadnięty.

TVP 1

05.10 Przysięga (284) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (843) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się rolniku; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Kasta – Autor Nieznany; **09.15** Ranczo (103): Nie rzucaj ziemi, skąd twój ród – serial obyczajowy TVP; **10.15** Komisarz Alex (119): Duże małe zło – serial kryminalny TVP; **11.05** Ojciec Mateusz (172); **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (844); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (285) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3685) – telenowela TVP; **18.30** Kasta – Wymuszona upadłość; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (272) – wyk.: Jolanta Fraszyńska
20.55 Magazyn Ekspresu Reporterów
21.00 Magazyn kryminalny 997
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni
23.50 Elita zabójców – film sensacyjny, USA 1975, reż.: Sam Peckinpah, wyk.: James Caan, Burt Young, Bo Hopkins
02.00 W sieci szaleństwa – thriller, Kanada 2017, reż.: Curtis Crawford, wyk.: Charity Shea, Chelsea Hobbs, Matthew Lawrence
03.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.30 Notacje – Marek Krawczyk. Wakacyjna przygoda ze złamaną ręką
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Cafe piosenka – talk-show; **05.55** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (140): Obawy i lęki, część 2 – serial, Niemcy 2017; **06.45** Pastorzy dawnych Kresów; **07.10** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (270): Wykładowca na Jajlu – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2313) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.00** Va Banque – teleturniej; **13.30** Uzdrowisko (40); **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1536); **15.05** Koło Fortuny – extra; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (149): Rozterki, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (418); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (41)

19.35 Barwy szczęścia (2313)
20.10 Barwy szczęścia (2314)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1537)
21.50 Czerwona królowa (8) – serial, Ukraina/Rosja 2015
22.55 Ludzkie historie – Born2Drive – film dokumentalny, Norwegia 2019, reż.: Daniel Fahre
00.40 O mnie się nie martw (3/13)
01.35 Rodzinka.pl (139): Tu są dzieci!!!
02.10 Paradoks (13): Paradoks
03.00 Młodość – dramat, Francja/Szwajcaria/Wielka Brytania 2015, reż.: Paolo Sorrentino, wyk.: Michael Caine, Harvey Keitel, Rachel Weisz
05.10 Mistrzowie – Mistrzowie – Władysław Kozakiewicz – cykl dokumentalny
05.35 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.38 Reportaż TVP Info
04.52 wojsko-polskie.pl
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.00** Śladami Apostoła Pawła; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyzna; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuaria polskie; **12.40** Dar nadziei; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Czterdzieści nocy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.00** Co by było gdyby zwierzęta mówiły?; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański;

18.05 Informacje dnia;
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Paweł VI. Papież czasów burzy
23.40 Młodzi światu
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Film sensacyjny
ELITA ZABÓJCÓW

TVP 1 – 23.50

Na byłych żołnierzy z elitarnej jednostki polują zawodowi zabójcy. Kiedy porywają Huntera (Robert de Niro), mentora Dannego (Jason Statham), były komandos wraca do gry, by uratować przyjaciela. Chcąc go ocalić, musi podjąć się misji prawie niemożliwej: zlikwidować trzech zabójców wysłanych przez starego wroga (Clive Owen) i stanąć z nim twarzą w twarz. Przeżyje najlepszy.

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku – program kulinarny; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.30** Rozwody; **13.30** Szpital – program obyczajowy; **14.25** Detektywi; **15.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Rozwody; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku – program kulinarny; **20.15** Na Wspólnej (3113) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Szadź – serial, Polska; **22.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **23.30** Superwizjer – magazyn reporterów; **00.05** Królestwo kobiet; **01.05** Projekt Lady; **02.05** Uprowadzona; **03.00** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.20** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie – program obyczajowy; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3099); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Dzień niepodległości. Odrodzenie; **22.45** Ciężkie czasy – USA 2005, reż.: David Ayer, wyk.: Chaka Forman, Christian Bale; **01.10** Najemnik – USA 2006, reż.: Don E. FauntLeRoy; **03.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (285) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (844) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres – Nowenna pompejańska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Kasta – Wymuszona upadłość; **09.20** Ranczo (104): Wielkie otwarcie – serial obyczajowy TVP; **10.15** Komisarz Alex (120): Kwestia zaufania; **11.05** Ojciec Mateusz (173): Ostatnie dni; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (845); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (286); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3686); **18.30** Kasta – Prześladowania; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 ALARM!
20.25 Leśniczówka (273)
20.55 Piłka nożna – Liga Mistrzów: 2 kolejka: Juventus Turyn – FC Barcelona
23.10 Historia bez tajemnic – Cud na Nowolipkach – film dokumentalny, Polska 2020, reż.: Michał Góral
00.05 Ludzie i bogowie (7): Ostatni skok – serial
00.55 W sieci szaleństwa – thriller, Kanada 2017, reż.: Curtis Crawford, wyk.: Charity Shea, Chelsea Hobbs, Matthew Lawrence
02.30 Okupowani (8): Listopad – serial, Szwecja/Norwegia 2015
03.25 wojsko-polskie.pl
03.50 Terytorialsi – magazyn
04.15 Wiedźmy (5/13): Spadek – serial TVP
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (141): Marzenia, część 1 – serial, Niemcy 2018; **06.45** Pożyteczni.pl – magazyn; **07.10** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (271): Granice miłości – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2314) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.00** Va Banque – teleturniej; **13.30** Uzdrowisko (41) – telenowela TVP; **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1537) – serial TVP; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (150): Rozterki, część 2 – serial, Niemcy 2018; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Więzień miłości (419); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (42)

19.30 Barwy szczęścia (2314)
20.05 Barwy szczęścia (2315)
20.35 Kulisy seriali „Na dobre i na złe" i „Na sygnale"
20.50 Na dobre i na złe (786): Niecne zamiary
21.50 Na sygnale (277): Jesteśmy cali
22.30 Kino relaks – W gronie przyjaciół – komedia obyczajowa, Francja 2015, reż.: Olivier Baroux, wyk.: Gerard Jugnot, Francois Berleand, Zabou Breitman, Melanie Doutey
00.10 Doktor Foster (9) – serial, Wielka Brytania 2016
01.15 ISIS. Źródła przemocy – cykl dokumentalny, Wielka Brytania 2017, reż.: Kevin Sim
02.40 Miasto skarbów (6): La Bella Principessa – serial kryminalny TVP
03.25 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.43 Taśmy bezpieki
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Paweł VI. Papież czasów burzy; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** 20 lat dla świata. Pasja pomagania; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** Co by było gdyby zwierzęta mówiły?; **10.00** Audiencja generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Filmowe Życiorysy; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Cena nadziei; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Galilejczyk; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański;

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Jestem Gabriel
23.35 Ja głuchy
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.30** Rozwody; **13.30** Szpital – program obyczajowy; **14.25** Detektywi; **15.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Rozwody; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3114) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Top Model; **23.00** Uśpieni – film obyczajowy, USA 1996, reż.: Barry Levinson, wyk.: Kevin Bacon, Robert De Niro, Dustin Hoffman, Jason Patric, Brad Pitt, Billy Crudup; **02.05** Superwizjer – magazyn reporterów; **02.40** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy, wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie – program obyczajowy; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3100); **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.10** Seksmisja – komedia sci – fi, Polska 1983, reż.: Juliusz Machulski, wyk.: Stuhr Jerzy, Olgierd Łukasiewicz, Ryszarda Hanin, Hanna Stankówna, Beata Tyszkiewicz; **23.55** Dyktator – USA 2012, reż.: Larry Charles, wyk.: Aasif Mandvi; **01.50** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Serial kryminalny
OJCIEC MATEUSZ
TVP 1 – 11.05

Policjanci otrzymują zawiadomienie o zwłokach kobiety, które znaleziono w wąwozie. Okazuje się, że zamordowaną jest Hanna Dolny. Możejko przesłuchuje jej córkę Agatę, a także profesor Krystynę Dolny, która zjawiła się w Sandomierzu, by wziąć udział w dorocznym zjeździe regionalistów. Kamery monitoringu nagrały ją w pobliżu miejsca zbrodni. Kobieta zaprzecza jednak, by widziała się z siostrą. Później Krystyna umawia się na spotkanie z córką Hanny. Tłumaczy, że nie widziała się z siostrą od dwudziestu lat i chciała się z nią pogodzić. Wychodzi na jaw, że to ona jest biologiczną matką Agaty. W dochodzenie angażuje się ks. Mateusz. Duchowny znajduje w domu nieprzytomną Krystynę. W toku śledztwa okazuje się, że wzięła ona niedawno duży kredyt. Niespodziewanie proboszcz nakrywa Roberta Czekaja na plądrowaniu domu Agaty. Zostaje przez niego zaatakowany. Z pomocą przychodzi mu lokalny pijaczek, Stefan...

TVP 1

05.10 Przysięga (286) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (845) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się rolniku – felieton; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Kasta – Prześladowania; **09.20** Ranczo (105): Nowe wyzwania; **10.15** Komisarz Alex (121): Na prośbę matki – serial kryminalny TVP; **11.05** Ojciec Mateusz (174): Panaceum; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (846) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (287) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3687); **18.30** Kasta – Porwanie rodzicielskie; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (274)
20.55 Ojciec Mateusz (310) – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Żmijewski, Piotr Polk, Michał Piela, Kinga Preis
21.40 Sprawa dla reportera
22.30 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.05 Motel Polska
23.35 Magazyn kryminalny 997
00.30 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat
01.05 Ja wam pokażę! – serial obyczajowy TVP
01.55 Sfora (8/9) – serial TVP
03.00 Sprawa dla reportera
03.55 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.35 Notacje – Jerzy Kowalski. Centralne Biuro Śledcze
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – talk-show; **05.15** Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (142): Marzenia, część 2 – serial, Niemcy 2018; **06.40** Operacja Zdrowie – Endometrioza; **07.10** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (272): Dyskusja to fundament – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2315) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny; **13.00** Va Banque; **13.30** Uzdrowisko (42); **14.10** Na dobre i na złe (786): Niecne zamiary; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (151): Ból fantomowy, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (420); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (43)

19.35 Barwy szczęścia (2315)
20.10 Barwy szczęścia (2316)
20.40 Piłka nożna – Liga Europy 20**20/21**, Rangers FC – Lech Poznań (studio)
20.55 Piłka nożna – Liga Europy 20**20/21**, Rangers FC – Lech Poznań
23.10 Gunman: Odkupienie – film akcji, Wielka Brytania/USA 2015, reż.: Pierre Morel, wyk.: Sean Penn
01.15 W gronie przyjaciół – komedia obyczajowa, Francja 2015, r eż.: Olivier Baroux, wyk.: Gerard Jugnot, Francois Berleand
02.50 Dzielnica bankowa (5/6) – serial sensacyjny, Belgia/Szwajcaria 2017
03.55 Art Noc – Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie – Jazz Band Młynarski Masecki
04.40 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.44 Taśmy bezpieki
05.18 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audiencja generalna; **07.00** Próba Wiary. Św. Juda Tadeusz; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Syria; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Łaska niepojęta - koncert; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Świętość w codzienności – św. Joanna Beretta Molla; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Domek nr 6; **14.55** Antarktyda; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Do morza przez serca Kaszubów; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański;

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Moja katolicka rodzina
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mała Nellie od Świętego Boga
22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
23.00 Telewizyjny Uniwersytet Biblijny IX rok
00.00 Programy powtórkowe

Serial obyczajowy
RANCZO

TVP 1 – 09.20

Ksiądz pod czujnym okiem Michałowej przygotowuje się do pracy w kurii. Jest zdenerwowany i obawia się, że nie podoła nowym obowiązkom. Tymczasem we dworku Lucy i Kusy obserwują kłócące się pary. Zazdrosna Monika wypomina Jerry'emu, że interesują go inne kobiety, a z kolei Kinga zarzuca Pawłowi, że zupełnie jej nie rozumie. Stasiek wybiera się na studia do Szczytna i jest przerażony na myśl o czekającym go teście sprawnościowym. Halina i Lodzia denerwują się przed czekającym je zaprzysiężeniem na posłanki. Obie chętnie zrezygnowałyby i wróciły do swojego dawnego życia. Wkrótce kierownictwo Polskiej Partii Uczciwości urządza swoim przedstawicielom w Sejmie bardzo pouczające szkolenie.

TVN

05.15 Uwaga!; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.30** Rozwody; **13.30** Szpital – program obyczajowy; **14.25** Detektywi; **15.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Rozwody; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3115); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Podatek od miłości – komedia, Polska 2017, reż.: Bartłomiej Ignaciuk, wyk.: Aleksandra Domańska, Grzegorz Damięcki, Roma Gąsiorowska, Michał Czernecki, Magdalena Różczka; **00.45** Przynęta – film sensacyjny, USA/Kanada 2000, reż.: Antonie Fuqua; **03.15** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie – program obyczajowy; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3101); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Przyjaciółki (190) – wyk.: Małgorzata Socha, Joanna Lisowska, Anita Sokołowska; **22.15** Burleska – melodramat, USA 2010, reż.: Steve Antin; **01.00** Mr. Deeds – milioner z przypadku – komedia, USA 2002, reż.: Steven Brill; **03.05** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (287) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (846) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się rolniku; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rwanda 2020; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Kasta – Porwanie rodzicielskie; **09.20** Ranczo (106): Bardzo krótkie kariery – serial obyczajowy TVP; **10.20** Komisarz Alex (122): Śmiertelne złoto - serial kryminalny TVP; **11.05** Ojciec Mateusz (175): Drift – serial kryminalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (847) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (288); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3688); **18.30** Kasta – Fałszywy gwałt; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (275)
21.00 Wszystkie pieniądze świata – dramat, Wielka Brytania/USA 2017, reż.: Ridley Scott, wyk.: Michelle Williams, Christopher Plummer, Mark Wahlberg
23.20 Wyspa strachu – thriller, USA 2009, reż.: David Twohy, wyk.: Milla Jovovich, Timothy Olyphant, Steve Zahn
01.00 SEAL Team – komando Foki (17) – serial, USA 2017
01.50 Geniusz: Picasso (1) – USA 2018, reż.: Kenneth Biller, wyk.: Antonio Banderas, Alex Rich, Clemence Poesy
02.50 Magazyn kryminalny 997
03.45 Ocaleni – reality show
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (143): Cudowne polepszenie, część 1 – serial, Niemcy 2018; **06.40** Anna Dymna – spotkajmy się – Kamila Kubas; **07.10** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (273): Zabawa w chowanego – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2316) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny; **13.00** Va Banque; **13.30** Uzdrowisko (43); **14.05** Noce i dnie (9/12): Ojcowie i dzieci; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (152): Ból fantomowy, część 2; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (421); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (44)

19.35 Barwy szczęścia (2316) – serial obyczajowy TVP, wyk.: Ewa Ziętek, Krzysztof Kiersznowski, Piotr Jankowski, Marta Nieradkiewicz, Dorota Kolak, Emil Karewicz, Olaf Lubaszenko
20.10 Barwy szczęścia (2317) – serial obyczajowy TVP
20.45 Postaw na milion – teleturniej
21.40 Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy
22.40 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
23.40 Błękitny grom – film akcji, USA 1983, reż.: John Badham, wyk.: Roy Scheider, Warren Oates, Candy Clark, Daniel Stern
01.40 Wzgórze nadziei – dramat, USA 2003
04.20 Smaki świata po polsku – magazyn
04.40 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.45 Taśmy bezpieki
05.10 Reportaż TVP Info
05.37 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Abel z boiska; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Moja katolicka rodzina; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacja dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Dzieci Andersa; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Wenezuela; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Święty na każdy dzień; **16.40** Procesja dziejów; **17.00** Życie z pasją; **17.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański;

18.05 Informacje dnia;
18.15 Westerplatte Młodych
18.55 Niedziela
19.00 Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Cierpliwa ufność
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.30** Rozwody; **13.30** Szpital – program obyczajowy; **14.25** Detektywi; **15.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Rozwody; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.05** Jurassic World – film przygodowy, USA 2015, reż.: Colin Trevorrow, wyk.: Chris Pratt, Bryce Dallas Howard; **22.45** Kosmiczni kowboje – film sci – fi, USA 2000, reż.: Clint Eastwood, wyk.: Clint Eastwood, Tommy Lee Jones, Donald Sutherland; **01.20** Kuba Wojewódzki – talk-show; **02.20** Kuchenne rewolucje; **03.20** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3102); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Dancing with the Stars. Taniec z Gwiazdami; **22.15** The Four. Bitwa o Sławę (3) – Polska 2020; **00.15** A.I. Sztuczna inteligencja – USA 2001, reż.: Steven Spielberg; **03.35** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film akcji
BŁĘKITNY GROM
TVP 2 – 23.40

Wybrany do testowania Błękitnego Gromu Frank Murphy (Scheider) nie kryje zdumienia, poznając niezwykłe możliwości maszyny. Błękitny Grom może prześwietlać ściany, nagrywać rozmowy prowadzone szeptem i równać z ziemią całe budynki. Murphy nie ufa zwierzchnikom i wraz ze swym partnerem Lymangoonem (Daniel Stern) odkrywa, że wojskowi chcą wykorzystywać supernowoczesny helikopter do inwigilowania zwykłych obywateli. Jego plany poznaje skorumpowany pułkownik Cochrane (Malcolm McDowell). Murphy porywa więc Błękitny Grom i wyzywa lotnictwo wojskowe na podniebny pojedynek nad Los Angeles.

TVP 1

04.45 Klan (3684) – telenowela TVP; **05.05** Klan (3685) – telenowela TVP; **05.30** Magazyn śledczy Anity Gargas; **06.00** Sprawa dla reportera; **06.50** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Komisarz Alex (123): Wszystko w rodzinie – serial kryminalny TVP; **10.05** Ojciec Mateusz (176): Świadek oskarżenia - serial kryminalny TVP; **11.10** Zachodni szlak – western, USA 1967, reż.: Andrew McLaggen, wyk.: Kirk Douglas, Robert Mitchum, Sally Field; **13.20** Fascynujący świat; **14.15** Z pamięci; **14.25** Weterynarze z sercem; **15.05** Dom nad rozlewiskiem (1/13); **15.55** Rolnik szuka żony; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Ludzie i bogowie (7): Ostatni skok; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.00 Orędzie abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski, na Uroczystość Wszystkich Świętych
20.10 Pogoda
20.12 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (179)
21.35 Hit na sobotę – Papillon. Motylek – dramat, Hiszpania/USA/Czechy 2017, reż.: Michael Noer, wyk.: Rami Malek, Charlie Hunnam, Tommy Flanagan, Michael Socha
23.55 Wszystkie pieniądze świata – dramat, Wielka Brytania/USA 2017, reż.: Ridley Scott, wyk.: Michelle Williams, Christopher Plummer, Mark Wahlberg
02.15 Rytm serca – film TVP, Polska 1982, reż.: Zbigniew Kamiński
03.35 Jaka to melodia?
04.25 Z pamięci
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Barwy szczęścia (2313) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Barwy szczęścia (2314) – serial obyczajowy TVP; **06.50** Dla niesłyszących – M jak miłość (1536) – serial TVP; **07.40** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda-flesz; **11.15** Spiszmy się, jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinny ekspres – Dla kogo jest niebo?; **12.00** Postaw na milion – teleturniej; **12.55** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Rodzinka.pl (139): Tu są dzieci!!!; **15.50** Czerwona królowa (8) – serial, Ukraina/Rosja 2015; **16.50** Słowo na niedzielę – Święte Pranie; **17.00** Nabożeństwo Święta Reformacji z parafii ewangelicko – augsburskiej w Lędzinach; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Przyjaciele na zawsze: Tomasz Oświeciński
19.35 Lajk!
20.00 Ameryka da się lubić: American Country – program rozrywkowy
21.00 The Voice of Poland s. XI – Bitwa
23.20 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
00.20 Ponad wszystko – film obyczajowy, USA 2017
02.05 Gunman: Odkupienie – film akcji, Wielka Brytania/USA 2015, reż.: Pierre Morel, wyk.: Sean Penn, Javier Bardem, Idris Elba
04.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 Studio Polska
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.49 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Reportaż TVP Info
04.30 Filmy Dokumentalne TVP Info
06.28 Głębia ostrości

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.50** Ojciec Klemens Vismara; **07.25** Porady Medyczne Bonifratrów; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.40** Lusaka Bauleni; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Myśląc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Życie z pasją; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Inwazja pogan; **15.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Próba wiary. Św. Dyzma; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.45 Biegnę całym swoim sercem
23.00 Głos serca
23.40 Jerash – starożytne miasto Jordanii
23.45 Święty na każdy dzień
00.00 Programy powtórkowe

Film obyczajowy **PONAD WSZYSTKO** **TVP 2 – 00.20**

Maddy to błyskotliwa osiemnastolatka z wielką wyobraźnią. Jest bardzo ciekawa świata, ale cierpi na rzadką chorobę. Krótko mówiąc, jest uczulona na cały świat. Dlatego od lat nie opuszcza sterylnego domu zaprojektowanego przez jej matkę. Jednak Olly, chłopak, który właśnie wprowadził się obok, nie zamierza pozwolić, by to stanęło im na przeszkodzie. Choć patrzą na siebie przez szyby, bez szansy na dotyk, łączy ich wyjątkowo silna więź. Pragną wspólnie poznawać świat i doświadczyć pierwszej miłości. Wiedzą, że konsekwencje mogą być ogromne, ale są gotowi zaryzykować wszystko, aby być razem.

TVN

04.55 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Kosmiczny wykop (9/26); **07.40** Kosmiczny wykop (**10/26**); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (**16/26**) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czeczot, Marek Włodarczyk, Dorota Pomykała; **12.00** Brzydula (**17/26**); **12.30** Na Wspólnej Omnibus (793); **14.20** MasterChef; **15.55** Top Model; **17.25** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką; **17.55** Szaf Mat; **18.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Druhny – komedia, USA 2011, reż.: Paul Feig, wyk.: Kristen Wiig, Maya Rudolph, Rose Byrne; **22.40** Ciemniejsze strona Greya – film obyczajowy, Chiny/Japonia/USA 2017, reż.: James Foley; **01.05** Szubienica – horror, USA 2015, reż.: Chris Lofing; **02.50** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Scooby-Doo i miecz samuraja – animacja, USA 2009, reż.: Christopher Berkeley; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.45** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.45** Budowlańcy; **15.15** Budowlańcy; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Bez skrupułów (1) – Polska 2019, reż.: Jacek Bromski; **21.00** Bez skrupułów (2); **22.05** Twoja Twarz Brzmi Znajomo – program rozrywkowy, reż.: Bolesław Pawica; **00.10** Czarny świt – film sensacyjny, USA 2005, reż.: Alexander Gruszynski, wyk.: Steven Seagal, Tamara Davies, Nicholas Davidoff, Angela Gots; **02.20** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 16 X 2020 r.

Biskup od dowcipów

Barbara Stefańska

Miłośnik kina, ekspert w dziedzinie środków przekazu, przyjaciel Jana Pawła II, niepełnosprawny przez ponad 30 lat.

„W każdą niedzielę byłem u niego na obiedzie i opowiadałem dowcipy. Słuchał z przyjemnością" – wspominał kard. Andrzej Maria Deskur, mile widziany gość Jana Pawła II. Dobry humor nie opuścił przyjaciela z lat młodości Karola Wojtyły mimo ciężkiej choroby i paraliżu, jakiego doznał tuż przed konklawe 1978 r. Podobno lubił mówić, że jest jak rzymskie Koloseum – zrujnowane, ale chętnie odwiedzane… Wiedział, że jego rolą jest wspieranie pontyfikatu papieża z Polski poprzez cierpienie, a jednocześnie nadal pełnił ważne funkcje w Watykanie.

Pochodził ze starej, zasłużonej polskiej rodziny szlacheckiej (h. Góra Złotoskalista) o korzeniach francuskich, właścicieli dóbr Sancygniów. Po ukończeniu prawa na tajnych kompletach w czasie II wojny światowej wstąpił już po wojnie do krakowskiego seminarium duchownego. I właśnie tam spotkał się z Karolem Wojtyłą, który był wówczas klerykiem IV roku. Oprócz wspólnych studiów połączyła ich działalność charytatywna na rzecz ubogich studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach organizacji studenckiej „Bratniak".

Wkrótce ich drogi rozeszły się, gdyż w 1946 r. świeżo wyświęcony ks. Karol wyjechał na dalsze studia do Rzymu. Z kolei Andrzej Deskur kontynuował studia teologiczne na Uniwersytecie we Fryburgu Szwajcarskim i został wyświęcony na kapłana w Saint-Bonnet-les-Oules we Francji (1950 r.). Już dwa lata później rozpoczął służbę w Watykanie, która trwała nieprzerwanie niemal 60 lat, w okresie pontyfikatu sześciu papieży – od Piusa XII do Benedykta XVI. Młody ks. Deskur pracował w watykańskiej Komisji ds. Kinematografii, Radia i Telewizji (później: Komisja ds. Środków Społecznego Przekazu), którą Pius XII utworzył w odpowiedzi na szybki rozwój i wzrastające znaczenie kina oraz innych mediów. Bp Deskur działał w tej komisji ponad 30 lat, przez ponad dekadę kierując jej pracami. Do jego osiągnięć zalicza się: powstanie Biura Prasowego Stolicy Apostolskiej, Filmoteki Watykańskiej oraz katolickiej radiostacji „Veritas" na Filipinach, która emitowała programy religijne na Azję i Oceanię.

Jako ekspert od mediów ks. Deskur uczestniczył w przygotowaniach, a następnie obradach Soboru Watykańskiego II. I właśnie wtedy spotkał się ze swoim przyjacielem z czasów młodości – bp. Wojtyłą – m.in. przy opracowywaniu tekstu Konstytucji duszpasterskiej o Kościele „Gaudium et spes" oraz dekretu o środkach społecznego przekazu „Inter mirifica".

Ks. Deskur został mianowany biskupem w 1974 r. i wtedy otrzymał mieszkanie w Palazzo San Carlo na Watykanie. Kard. Wojtyła, przybywając do Rzymu, korzystał z jego gościny, a w czasie kolacji miał okazję poznawać przybywających tam hierarchów z Watykanu oraz różnych stron świata. Bp Deskur, który od lat pracował w Watykanie, był dobrym „przewodnikiem" dla przyjaciela z Krakowa po Kurii Rzymskiej. Z kolei bp Deskur odwiedzał Wojtyłę w Krakowie, gdy w latach 70. towarzyszył abp. Agostino Casaroliemu w jego oficjalnych wizytach w Polsce.

W 1978 r., dzień przed rozpoczęciem pamiętnego konklawe, bp Andrzej Deskur doznał rozległego wylewu i w efekcie – paraliżu. Kard. Wojtyła, który przybył do Rzymu, zdążył go jeszcze odwiedzić w poliklinice Gemelli, zanim rozpoczęło się konklawe i zamknięto drzwi. Trzy dni później wybrano nowego papieża – metropolitę krakowskiego Karola Wojtyłę. Jan Paweł II już następnego dnia opuścił Watykan, co nie było w zwyczaju, by odwiedzić swojego chorego przyjaciela w poliklinice. Papież mówił kilka lat później: „Trudno mi osobiście oprzeć się przeświadczeniu, że ta ofiara księdza arcybiskupa (…) pozostawała w związku z konklawe". Również bp Deskur odczytał swoją nową rolę jako wspieranie pontyfikatu papieża cierpieniem. Nie odebrało mu to jednak dobrego humoru, o czym świadczą dowcipy, które opowiadał papieżowi w czasie częstych odwiedzin. Jana Pawła II określił jako mistyka, a także bardzo dobrego przyjaciela, inteligentnego i dowcipnego (por. Krzysztof Tadej, „Świadkowie świętości").

Bp Deskur – później arcybiskup i kardynał – nieprzerwanie pracował na rzecz Stolicy Apostolskiej. W latach 1987–2011 przewodniczył instytucji naukowej zajmującej się mariologią – Papieskiej Akademii Niepokalanego Poczęcia. Znany był jako miłośnik kina, więc w 2005 r. salę kinową przy Papieskiej Radzie ds. Środków Społecznego Przekazu w Watykanie nazwano jego imieniem. W 2006 r. został odznaczony przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego Orderem Orła Białego.

Kard. Deskur o 6 lat przeżył swojego przyjaciela Jana Pawła II. Zmarł w 2011 r. i zgodnie z życzeniem został pochowany w Polsce, w Krakowie. Jego doczesne szczątki spoczęły w krypcie sanktuarium św. Jana Pawła II na terenie Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się" w Krakowie.

jp2online.pl

Tygodnik „Idziemy" Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarz redakcji: Wojciech Świątkiewicz; redakcja@idziemy.com.pl, Zastępca sekretarza: Dorota Glica; redakcja@idziemy.com.pl, Dział krajowy: Monika Odrobińska, monika.odrobinska@idziemy.com.pl, Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Agnieszka M. Domańska, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Jacek Salij OP, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Marta Biedrzycka, Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, Magdalena Jaroszewicz; portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada. COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. I okl. Anna Kozłowska

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2020

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach.
Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej.
Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2020:
cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.

***Zniżka!** Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.*

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

wpłata gotówkowa — odcinek dla banku odbiorcy

nazwa odbiorcy: WYD. DIEC. WAR.-PRASKIEJ 04-357
nazwa odbiorcy cd.: W-wa ul. Grochowska 194/196
l.k.: 17 | nr rachunku odbiorcy: 12401095 11110010051724 73
waluta: W PLN | kwota:
kwota słownie:
nazwa zleceniodawcy:
nazwa zleceniodawcy cd.:
tytułem: Prenumerata tygodnika
tytułem cd.: Idziemy na okres
Opłata:
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy

wpłata gotówkowa — odcinek dla odbiorcy

nazwa odbiorcy: WYD. DIEC. WAR.-PRASKIEJ 04-357
nazwa odbiorcy cd.: W-wa ul. Grochowska 194/196
l.k.: 17 | nr rachunku odbiorcy: 12401095 11110010051724 73
waluta: W PLN | kwota:
kwota słownie:
nazwa zleceniodawcy:
nazwa zleceniodawcy cd.:
tytułem: Prenumerata tygodnika
tytułem cd.: Idziemy na okres
Opłata:
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy

Wejdź na www.tato.net

- Zorganizuj warsztaty dla ojców
- Załóż Ojcowski Klub Tato.Net
- Skorzystaj z oferty książek i e-booków w TatoSklepie
- Dołącz do Klubu Twórców Tato.Net
- Subskrybuj bezpłatny newsletter

Sponsorzy:

fundacja uskrzydlamy

SuperDrob